

# 1. บทนำ

## 1.1 ความเป็นมา

แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ให้ความสำคัญและกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาสตรีฯ ในการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดี ตระหนักและยอมรับถึงบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีไว้ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (1) เสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (2) การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมของสตรีไทย (3) การพัฒนาสุขภาวะ คุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต (4) การพัฒนาศักยภาพสตรีเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่างๆ และ (5) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพกลไกและองค์กรสตรีทุกระดับ

การเสริมสร้างเจตคติและการยอมรับด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย นับเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญเพราะเป็นฐานในการผลักดันให้เกิดสังคมแห่งความเสมอภาค คนในสังคมมีเจตคติที่ดี ตระหนักและยอมรับบทบาทสตรีในบริบทต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน โดยแนวทางในการดำเนินงานควรเน้นส่งเสริมและจัดให้มีการศึกษา เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีให้แก่เด็ก เยาวชน ผู้หญิง และผู้ชายทุกระดับและทุกกลุ่มอายุ และเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนจะต้องมีการสำรวจเจตคติของคนในสังคมต่อความเสมอภาคหญิงชาย และนำข้อเสนอแนะที่ได้เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชาย รวมทั้งแนวทางในการรณรงค์เพื่อปรับเจตคติของคนในสังคมที่มีต่อบทบาทสตรี

ในปีงบประมาณ 2555 สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ได้กำหนดตัวชี้วัดระดับกรม ตัวชี้วัดที่ 4.1 ร้อยละของประชาชนมีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชาย โดยกำหนดวัดเจตคติความเสมอภาคหญิงชายเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ระหว่างหญิงชายในการได้รับสิทธิ และโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การศึกษา (2) อาชีพ/การจ้างงาน (3) การเป็นผู้นำ และ (4) การช่วยเหลือจากการถูกกระทำความรุนแรง โดยจะวัดเจตคติของประชาชนทั่วประเทศ ทั้งในส่วนภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะหน่วยงานหลักและเป็นกลไกระดับชาติที่มีบทบาทในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย จึงได้จัดทำการศึกษาเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย โดยเฉพาะในประเด็น “เจตคติความเสมอภาคหญิงชายเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ระหว่างหญิงชายในการได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร” เพื่อนำข้อมูลเจตคติของประชาชนในด้านต่างๆ มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา

งานด้านความเสมอภาคหญิงชาย และใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ประจำปีงบประมาณ 2555

## 1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย โดยเฉพาะในประเด็น “เจตคติความเสมอภาคหญิงชายเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ระหว่างหญิงชายในการได้รับสิทธิ และโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร”

1.2.2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินงานส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย

1.2.3 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการรายงานผลการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ประจำปีงบประมาณ 2555

## 1.3 ขอบเขตและวิธีดำเนินงาน

1.3.1 จัดทำแผนการดำเนินงาน “การสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย” ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- แผนการสำรวจหรือรวบรวมข้อมูลในส่วนภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 7,800 ชุด โดยกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ทั้งในและนอกเขตเทศบาล อีกทั้งจะต้องเป็นเพศหญิงและเพศชายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

- แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงาน

1.3.2 ศึกษาเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายและเจตคติความเสมอภาคหญิงชายเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ระหว่างหญิงชายในการได้รับสิทธิ และโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การศึกษา (2) อาชีพ/การจ้างงาน (3) การเป็นผู้นำ และ (4) การช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง เพื่อประกอบการจัดทำข้อคำถาม ซึ่งขอบเขตของคำถามมาจากผลการศึกษา

1.3.3 ดำเนินงานตามแผนการดำเนินงาน ตามข้อ 1.3.1 โดยใช้ข้อคำถามที่ได้จากการศึกษาตามข้อ 1.3.2

1.3.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงาน ตามข้อ 1.3.3 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

1.3.5 จัดทำ (ร่าง) รายงานผลการสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายอย่างน้อยประกอบด้วยบทสรุปผู้บริหาร บทนำ ผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อ 1.3.4 พร้อมข้อเสนอแนะ

1.3.6 จัดทำรายงานผลการสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย ฉบับสมบูรณ์ โดยนำข้อมูลจากข้อ 1.3.5 มาประกอบการจัดทำรายงาน

## 1.4 การสุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูล

### 1.4.1 ประชากร/กลุ่มเป้าหมาย

รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านทั่วประเทศ (<http://203.113.86.149/xstat/popyear.html>) ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 ที่ใช้เป็นฐานประชากรในการสุ่มตัวอย่างยังมิได้แยกประชากรของจังหวัดบึงกาฬออกมาจากประชากรของจังหวัดหนองคาย เนื่องจากจังหวัดบึงกาฬได้จัดตั้งเป็นจังหวัดที่ 77 ตามพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. 2554 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2554 การสำรวจครั้งนี้จึงสำรวจประชากรใน 76 จังหวัดรวมกรุงเทพมหานคร โดยประชากรของจังหวัดบึงกาฬรวมอยู่กับประชากรของจังหวัดหนองคาย

จากข้อมูลประชากรดังกล่าวพบว่า ประชากรไทยทั่วประเทศมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 63,878,267 คน แบ่งเป็น ผู้ชาย 31,451,801 คน และผู้หญิง 32,426,466 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 และ 50.8 ตามลำดับ นับว่าเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ใน 76 จังหวัด (ข้อมูลประชากรในปี พ.ศ. 2553) มี 21 จังหวัดที่มีจำนวนผู้หญิงมากกว่าผู้ชายเกินกว่าร้อยละ 2 จังหวัดดังกล่าวคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวม 4 จังหวัด เป็นจังหวัดในภาคกลาง 10 จังหวัด ภาคเหนือ 5 จังหวัด และภาคใต้ 2 จังหวัด ส่วนจังหวัดที่มีจำนวนผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เกินกว่าร้อยละ 2 มีเพียง 2 จังหวัดในภาคเหนือและภาคใต้แห่งละ 1 จังหวัด ที่น่าสนใจคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภูมิภาคที่มีผู้ชายและผู้หญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยไม่มีจังหวัดใดเลยที่สัดส่วนผู้ชายและสัดส่วนผู้หญิงแตกต่างกันมากกว่าร้อยละ 2 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 จำนวนและร้อยละของประชากรไทย ณ เดือนธันวาคม 2553 จำแนกตามจังหวัด และ เพศ

| ภูมิภาค                  | จังหวัด                | จำนวนคนไทย <sup>1</sup> |           |            | ร้อยละ |         |                     |
|--------------------------|------------------------|-------------------------|-----------|------------|--------|---------|---------------------|
|                          |                        | ผู้ชาย                  | ผู้หญิง   | รวม        | ผู้ชาย | ผู้หญิง | ผลต่าง <sup>2</sup> |
| กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล |                        | 4,919,813               | 5,406,280 | 10,326,093 | 47.64  | 52.36   | (4.71)              |
| 1                        | กรุงเทพมหานคร          | 2,709,568               | 2,991,826 | 5,701,394  | 47.52  | 52.48   | (4.95)              |
| 2                        | จังหวัดนนทบุรี         | 518,161                 | 583,582   | 1,101,743  | 47.03  | 52.97   | (5.94)              |
| 3                        | จังหวัดปทุมธานี        | 469,034                 | 516,609   | 985,643    | 47.59  | 52.41   | (4.83)              |
| 4                        | จังหวัดนครปฐม          | 413,065                 | 447,181   | 860,246    | 48.02  | 51.98   | (3.97)              |
| 5                        | จังหวัดสมุทรสาคร       | 237,906                 | 253,981   | 491,887    | 48.37  | 51.63   | (3.27)              |
| 6                        | จังหวัดสมุทรปราการ     | 572,079                 | 613,101   | 1,185,180  | 48.27  | 51.73   | (3.46)              |
| ภาคกลาง                  |                        | 5,560,359               | 5,737,036 | 11,297,395 | 49.22  | 50.78   | (1.56)              |
| 1                        | จังหวัดสิงห์บุรี       | 102,606                 | 112,055   | 214,661    | 47.80  | 52.20   | (4.40)              |
| 2                        | จังหวัดอ่างทอง         | 136,825                 | 148,145   | 284,970    | 48.01  | 51.99   | (3.97)              |
| 3                        | จังหวัดสมุทรสงคราม     | 93,405                  | 100,652   | 194,057    | 48.13  | 51.87   | (3.73)              |
| 4                        | จังหวัดชัยนาท          | 161,719                 | 173,215   | 334,934    | 48.28  | 51.72   | (3.43)              |
| 5                        | จังหวัดพระนครศรีอยุธยา | 377,833                 | 404,263   | 782,096    | 48.31  | 51.69   | (3.38)              |
| 6                        | จังหวัดเพชรบุรี        | 224,860                 | 239,173   | 464,033    | 48.46  | 51.54   | (3.08)              |
| 7                        | จังหวัดสุพรรณบุรี      | 410,529                 | 435,321   | 845,850    | 48.53  | 51.47   | (2.93)              |
| 8                        | จังหวัดราชบุรี         | 409,599                 | 429,476   | 839,075    | 48.82  | 51.18   | (2.37)              |
| 9                        | จังหวัดฉะเชิงเทรา      | 330,716                 | 343,217   | 673,933    | 49.07  | 50.93   | (1.85)              |
| 10                       | จังหวัดชลบุรี          | 646,266                 | 670,027   | 1,316,293  | 49.10  | 50.90   | (1.81)              |
| 11                       | จังหวัดจันทบุรี        | 253,618                 | 260,998   | 514,616    | 49.28  | 50.72   | (1.43)              |
| 12                       | จังหวัดสระบุรี         | 305,472                 | 311,912   | 617,384    | 49.48  | 50.52   | (1.04)              |
| 13                       | จังหวัดนครนายก         | 125,113                 | 127,621   | 252,734    | 49.50  | 50.50   | (0.99)              |
| 14                       | จังหวัดปราจีนบุรี      | 231,513                 | 235,059   | 466,572    | 49.62  | 50.38   | (0.76)              |
| 15                       | จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ | 255,584                 | 253,550   | 509,134    | 50.20  | 49.80   | 0.40                |

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

| ภูมิภาค       | จังหวัด           | จำนวนคนไทย <sup>1</sup> |         |           | ร้อยละ |         |                     |
|---------------|-------------------|-------------------------|---------|-----------|--------|---------|---------------------|
|               |                   | ผู้ชาย                  | ผู้หญิง | รวม       | ผู้ชาย | ผู้หญิง | ผลต่าง <sup>2</sup> |
| ภาคกลาง (ต่อ) |                   |                         |         |           |        |         |                     |
| 16            | จังหวัดตราด       | 110,429                 | 110,492 | 220,921   | 49.99  | 50.01   | (0.03)              |
| 17            | จังหวัดลพบุรี     | 379,370                 | 376,484 | 755,854   | 50.19  | 49.81   | 0.38                |
| 18            | จังหวัดกาญจนบุรี  | 422,162                 | 417,614 | 839,776   | 50.27  | 49.73   | 0.54                |
| 19            | จังหวัดระยอง      | 309,014                 | 317,388 | 626,402   | 49.33  | 50.67   | (1.34)              |
| 20            | จังหวัดสระแก้ว    | 273,726                 | 270,374 | 544,100   | 50.31  | 49.69   | 0.62                |
| ภาคเหนือ      |                   |                         |         |           |        |         |                     |
| 1             | จังหวัดลำพูน      | 196,868                 | 207,692 | 404,560   | 48.66  | 51.34   | (2.68)              |
| 2             | จังหวัดแพร่       | 224,643                 | 236,113 | 460,756   | 48.76  | 51.24   | (2.49)              |
| 3             | จังหวัดเชียงใหม่  | 800,883                 | 839,596 | 1,640,479 | 48.82  | 51.18   | (2.36)              |
| 4             | จังหวัดสุโขทัย    | 293,929                 | 307,849 | 601,778   | 48.84  | 51.16   | (2.31)              |
| 5             | จังหวัดนครสวรรค์  | 525,861                 | 547,634 | 1,073,495 | 48.99  | 51.01   | (2.03)              |
| 6             | จังหวัดพะเยา      | 238,358                 | 247,946 | 486,304   | 49.01  | 50.99   | (1.97)              |
| 7             | จังหวัดพิจิตร     | 270,952                 | 281,738 | 552,690   | 49.02  | 50.98   | (1.95)              |
| 8             | จังหวัดพิษณุโลก   | 417,293                 | 432,399 | 849,692   | 49.11  | 50.89   | (1.78)              |
| 9             | จังหวัดอุทัยธานี  | 161,373                 | 166,586 | 327,959   | 49.21  | 50.79   | (1.59)              |
| 10            | จังหวัดเชียงราย   | 589,890                 | 608,328 | 1,198,218 | 49.23  | 50.77   | (1.54)              |
| 11            | จังหวัดลำปาง      | 375,342                 | 386,607 | 761,949   | 49.26  | 50.74   | (1.48)              |
| 12            | จังหวัดอุดรดิตถ์  | 228,185                 | 234,433 | 462,618   | 49.32  | 50.68   | (1.35)              |
| 13            | จังหวัดกำแพงเพชร  | 361,676                 | 365,417 | 727,093   | 49.74  | 50.26   | (0.51)              |
| 14            | จังหวัดเพชรบูรณ์  | 495,649                 | 500,382 | 996,031   | 49.76  | 50.24   | (0.48)              |
| 15            | จังหวัดน่าน       | 240,280                 | 236,083 | 476,363   | 50.44  | 49.56   | 0.88                |
| 16            | จังหวัดตาก        | 266,564                 | 259,120 | 525,684   | 50.71  | 49.29   | 1.42                |
| 17            | จังหวัดแม่ฮ่องสอน | 124,594                 | 118,148 | 242,742   | 51.33  | 48.67   | 2.66                |

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

| ภูมิภาค               | จังหวัด             | จำนวนคนไทย <sup>1</sup> |           |            | ร้อยละ |         |                     |
|-----------------------|---------------------|-------------------------|-----------|------------|--------|---------|---------------------|
|                       |                     | ผู้ชาย                  | ผู้หญิง   | รวม        | ผู้ชาย | ผู้หญิง | ผลต่าง <sup>2</sup> |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ |                     | 5,812,340               | 5,976,071 | 11,788,411 | 49.31  | 50.69   | (1.39)              |
| 1                     | จังหวัดนครราชสีมา   | 1,277,333               | 1,304,756 | 2,582,089  | 49.47  | 50.53   | (1.06)              |
| 2                     | จังหวัดขอนแก่น      | 876,252                 | 891,349   | 1,767,601  | 49.57  | 50.43   | (0.85)              |
| 3                     | จังหวัดมหาสารคาม    | 466,552                 | 474,359   | 940,911    | 49.59  | 50.41   | (0.83)              |
| 4                     | จังหวัดชัยภูมิ      | 561,146                 | 566,277   | 1,127,423  | 49.77  | 50.23   | (0.46)              |
| 5                     | จังหวัดกาฬสินธุ์    | 489,436                 | 493,142   | 982,578    | 49.81  | 50.19   | (0.38)              |
| 6                     | จังหวัดนครพนม       | 351,005                 | 352,387   | 703,392    | 49.90  | 50.10   | (0.20)              |
| 7                     | จังหวัดร้อยเอ็ด     | 653,903                 | 655,805   | 1,309,708  | 49.93  | 50.07   | (0.15)              |
| 8                     | จังหวัดบุรีรัมย์    | 775,766                 | 777,999   | 1,553,765  | 49.93  | 50.07   | (0.14)              |
| 9                     | จังหวัดอุดรธานี     | 771,770                 | 773,016   | 1,544,786  | 49.96  | 50.04   | (0.08)              |
| 10                    | จังหวัดสกลนคร       | 561,472                 | 561,433   | 1,122,905  | 50.00  | 50.00   | 0.00                |
| 11                    | จังหวัดศรีสะเกษ     | 726,272                 | 726,199   | 1,452,471  | 50.00  | 50.00   | 0.01                |
| 12                    | จังหวัดสุรินทร์     | 691,425                 | 690,336   | 1,381,761  | 50.04  | 49.96   | 0.08                |
| 13                    | จังหวัดอำนาจเจริญ   | 186,567                 | 185,570   | 372,137    | 50.13  | 49.87   | 0.27                |
| 14                    | จังหวัดอุบลราชธานี  | 909,405                 | 903,683   | 1,813,088  | 50.16  | 49.84   | 0.32                |
| 15                    | จังหวัดมุกดาหาร     | 170,327                 | 169,248   | 339,575    | 50.16  | 49.84   | 0.32                |
| 16                    | จังหวัดยโสธร        | 270,682                 | 268,575   | 539,257    | 50.20  | 49.80   | 0.39                |
| *17                   | จังหวัดหนองคาย      | 458,891                 | 454,046   | 912,937    | 50.27  | 49.73   | 0.53                |
| 18                    | จังหวัดหนองบัวลำภู  | 253,003                 | 249,865   | 502,868    | 50.31  | 49.69   | 0.62                |
| 19                    | จังหวัดเลย          | 315,502                 | 308,564   | 624,066    | 50.56  | 49.44   | 1.11                |
| ภาคใต้                |                     | 4,392,580               | 4,500,470 | 8,893,050  | 49.39  | 50.61   | (1.21)              |
| 1                     | จังหวัดภูเก็ต       | 163,682                 | 181,385   | 345,067    | 47.43  | 52.57   | (5.13)              |
| 2                     | จังหวัดสงขลา        | 662,475                 | 694,548   | 1,357,023  | 48.82  | 51.18   | (2.36)              |
| 3                     | จังหวัดพัทลุง       | 249,791                 | 259,743   | 509,534    | 49.02  | 50.98   | (1.95)              |
| 4                     | จังหวัดตรัง         | 305,678                 | 316,981   | 622,659    | 49.09  | 50.91   | (1.82)              |
| 5                     | จังหวัดปัตตานี      | 323,573                 | 331,686   | 655,259    | 49.38  | 50.62   | (1.24)              |
| 6                     | จังหวัดสุราษฎร์ธานี | 494,825                 | 505,558   | 1,000,383  | 49.46  | 50.54   | (1.07)              |
| 7                     | จังหวัดนราธิวาส     | 364,898                 | 372,264   | 737,162    | 49.50  | 50.50   | (1.00)              |

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

| ภูมิภาค    | จังหวัด              | จำนวนคนไทย <sup>1</sup> |            |            | ร้อยละ |         |                     |
|------------|----------------------|-------------------------|------------|------------|--------|---------|---------------------|
|            |                      | ผู้ชาย                  | ผู้หญิง    | รวม        | ผู้ชาย | ผู้หญิง | ผลต่าง <sup>2</sup> |
| 8          | จังหวัดยะลา          | 241,769                 | 245,611    | 487,380    | 49.61  | 50.39   | (0.79)              |
| 9          | จังหวัดนครศรีธรรมราช | 755,601                 | 766,960    | 1,522,561  | 49.63  | 50.37   | (0.75)              |
| 10         | จังหวัดชุมพร         | 243,594                 | 246,370    | 489,964    | 49.72  | 50.28   | (0.57)              |
| 11         | จังหวัดสตูล          | 148,269                 | 148,894    | 297,163    | 49.89  | 50.11   | (0.21)              |
| 12         | จังหวัดกระบี่        | 216,393                 | 216,311    | 432,704    | 50.01  | 49.99   | 0.02                |
| 13         | จังหวัดพังงา         | 126,939                 | 126,173    | 253,112    | 50.15  | 49.85   | 0.30                |
| 14         | จังหวัดระนอง         | 95,093                  | 87,986     | 183,079    | 51.94  | 48.06   | 3.88                |
| ทั่วประเทศ |                      | 31,451,801              | 32,426,466 | 63,878,267 | 49.24  | 50.76   | (1.53)              |

<sup>1</sup> ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จาก <http://203.113.86.149/xstat/popyear.html>

<sup>2</sup> ผลต่าง = ร้อยละของผู้ชาย – ร้อยละของผู้หญิง และ ตัวเลขในวงเล็บหมายถึง “ผลต่างเป็นลบ”

\* รวมประชากรของจังหวัดปังกาซึ่งจัดตั้งเป็นจังหวัดที่ 77 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2554

ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายของการสำรวจ คือ คนไทยที่มีอายุ 18–65 ปี ที่กระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 42,606,826 คน แบ่งเป็นผู้ชาย 20,865,215 คน และผู้หญิง 21,741,611 คน คิดเป็นร้อยละ 48.97 และ 51.03 ตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงอายุ พบว่า เป็นประชากรวัยหนุ่มสาว (อายุ 18–25 ปี) มีจำนวน 7,467,286 คน (คิดเป็นร้อยละ 17.55) วัยผู้ใหญ่หรือวัยฉกรรจ์ (อายุ 26–35 ปี) มีจำนวน 10,307,815 คน (ร้อยละ 24.22) วัยกลางคน (อายุ 36–55 ปี) มีจำนวน 19,457,389 คน (ร้อยละ 45.72) และวัยสูงอายุตอนต้น (อายุ 56–65 ปี) มีจำนวน 5,324,830 คน (ร้อยละ 12.51) (อวย เกตุสิงห์, 2550) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 จำนวนและร้อยละของประชากรไทยที่มีอายุ 18-65 ปี ณ เดือนธันวาคม 2553 จำแนกตามจังหวัด และอายุ

| ภูมิภาค                  | จังหวัด                | อายุ (ปี) |           |           |         | รวม       |
|--------------------------|------------------------|-----------|-----------|-----------|---------|-----------|
|                          |                        | 18 – 25   | 26 – 35   | 36 – 55   | 56 – 65 |           |
| กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล |                        | 1,109,375 | 1,672,885 | 3,344,951 | 909,314 | 7,036,525 |
| 1                        | กรุงเทพมหานคร          | 608,700   | 902,224   | 1,823,246 | 531,272 | 3,865,442 |
| 2                        | จังหวัดนนทบุรี         | 106,732   | 178,284   | 375,427   | 99,317  | 759,760   |
| 3                        | จังหวัดปทุมธานี        | 109,362   | 169,695   | 329,024   | 73,333  | 681,414   |
| 4                        | จังหวัดนครปฐม          | 105,350   | 142,638   | 268,214   | 71,402  | 587,604   |
| 5                        | จังหวัดสมุทรสาคร       | 55,400    | 80,426    | 155,218   | 38,609  | 329,653   |
| 6                        | จังหวัดสมุทรปราการ     | 123,831   | 199,618   | 393,822   | 95,381  | 812,652   |
| ภาคกลาง                  |                        | 1,311,607 | 1,815,187 | 3,450,056 | 935,728 | 7,512,578 |
| 1                        | จังหวัดสิงห์บุรี       | 22,049    | 31,677    | 67,815    | 22,962  | 144,503   |
| 2                        | จังหวัดอ่างทอง         | 30,018    | 42,972    | 89,604    | 27,983  | 190,577   |
| 3                        | จังหวัดสมุทรสงคราม     | 20,082    | 30,482    | 60,742    | 19,984  | 131,290   |
| 4                        | จังหวัดชัยนาท          | 34,809    | 48,962    | 107,371   | 34,813  | 225,955   |
| 5                        | จังหวัดพระนครศรีอยุธยา | 82,877    | 126,372   | 246,657   | 67,661  | 523,567   |
| 6                        | จังหวัดเพชรบุรี        | 53,754    | 73,800    | 143,429   | 40,644  | 311,627   |
| 7                        | จังหวัดสุพรรณบุรี      | 95,794    | 133,965   | 259,019   | 79,580  | 568,358   |
| 8                        | จังหวัดราชบุรี         | 96,817    | 132,550   | 254,641   | 74,242  | 558,250   |
| 9                        | จังหวัดฉะเชิงเทรา      | 78,102    | 109,896   | 204,875   | 55,742  | 448,615   |
| 10                       | จังหวัดชลบุรี          | 156,472   | 230,048   | 405,431   | 92,785  | 884,736   |
| 11                       | จังหวัดจันทบุรี        | 59,940    | 80,879    | 161,693   | 42,780  | 345,292   |
| 12                       | จังหวัดสระบุรี         | 72,813    | 95,896    | 193,025   | 49,590  | 411,324   |
| 13                       | จังหวัดนครนายก         | 30,580    | 38,436    | 77,046    | 22,854  | 168,916   |
| 14                       | จังหวัดปราจีนบุรี      | 56,667    | 76,502    | 139,885   | 36,661  | 309,715   |
| 15                       | จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ | 66,315    | 81,850    | 152,156   | 39,179  | 339,500   |
| 16                       | จังหวัดตราด            | 25,092    | 34,935    | 64,495    | 18,158  | 142,680   |
| 17                       | จังหวัดลพบุรี          | 93,244    | 113,690   | 234,962   | 66,402  | 508,298   |
| 18                       | จังหวัดกาญจนบุรี       | 100,767   | 130,508   | 231,777   | 61,382  | 524,434   |
| 19                       | จังหวัดระยอง           | 68,162    | 110,811   | 193,668   | 43,271  | 415,912   |

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

| ภูมิภาค               | จังหวัด           | อายุ (ปี) |           |           |           | รวม        |
|-----------------------|-------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|------------|
|                       |                   | 18 – 25   | 26 – 35   | 36 – 55   | 56 – 65   |            |
| ภาคกลาง (ต่อ)         |                   |           |           |           |           |            |
| 20                    | จังหวัดสระแก้ว    | 67,253    | 90,956    | 161,765   | 39,055    | 359,029    |
| ภาคเหนือ              |                   | 1,340,690 | 1,769,708 | 3,723,375 | 1,082,548 | 7,916,321  |
| 1                     | จังหวัดลำพูน      | 44,326    | 59,303    | 138,559   | 43,904    | 286,092    |
| 2                     | จังหวัดแพร่       | 51,109    | 66,568    | 159,033   | 50,695    | 327,405    |
| 3                     | จังหวัดเชียงใหม่  | 189,863   | 235,815   | 501,444   | 153,206   | 1,080,328  |
| 4                     | จังหวัดสุโขทัย    | 61,974    | 92,643    | 200,237   | 57,341    | 412,195    |
| 5                     | จังหวัดนครสวรรค์  | 117,542   | 162,818   | 337,137   | 99,071    | 716,568    |
| 6                     | จังหวัดพะเยา      | 62,032    | 70,925    | 166,458   | 48,127    | 347,542    |
| 7                     | จังหวัดพิจิตร     | 58,157    | 85,983    | 175,080   | 53,108    | 372,328    |
| 8                     | จังหวัดพิษณุโลก   | 105,282   | 132,543   | 207,201   | 75,246    | 583,272    |
| 9                     | จังหวัดอุทัยธานี  | 35,940    | 50,842    | 101,191   | 30,649    | 218,622    |
| 10                    | จังหวัดเชียงราย   | 136,411   | 173,622   | 373,555   | 106,127   | 789,715    |
| 11                    | จังหวัดลำปาง      | 86,062    | 105,568   | 264,686   | 80,295    | 536,611    |
| 12                    | จังหวัดอุดรดิตถ์  | 48,495    | 69,508    | 152,735   | 45,792    | 316,530    |
| 13                    | จังหวัดกำแพงเพชร  | 81,418    | 116,809   | 226,078   | 61,267    | 485,572    |
| 14                    | จังหวัดเพชรบูรณ์  | 112,058   | 164,181   | 309,010   | 84,319    | 669,568    |
| 15                    | จังหวัดน่าน       | 57,207    | 72,328    | 157,479   | 42,361    | 329,375    |
| 16                    | จังหวัดตาก        | 61,118    | 75,095    | 134,416   | 36,231    | 306,860    |
| 17                    | จังหวัดแม่ฮ่องสอน | 31,696    | 35,157    | 56,076    | 14,809    | 137,738    |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ |                   | 2,567,807 | 3,621,264 | 6,566,444 | 1,757,261 | 14,512,776 |
| 1                     | จังหวัดนครราชสีมา | 299,670   | 434,583   | 789,552   | 212,826   | 1,736,631  |
| 2                     | จังหวัดขอนแก่น    | 210,768   | 287,303   | 558,020   | 157,756   | 1,213,847  |
| 3                     | จังหวัดมหาสารคาม  | 110,035   | 152,949   | 301,455   | 87,260    | 651,699    |
| 4                     | จังหวัดชัยภูมิ    | 128,653   | 176,809   | 355,398   | 100,051   | 760,911    |
| 5                     | จังหวัดกาฬสินธุ์  | 119,037   | 163,668   | 314,083   | 82,239    | 679,027    |
| 6                     | จังหวัดนครพนม     | 82,750    | 126,069   | 208,103   | 54,122    | 471,044    |
| 7                     | จังหวัดร้อยเอ็ด   | 155,382   | 215,726   | 412,559   | 117,266   | 900,933    |

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

| ภูมิภาค                     | จังหวัด              | อายุ (ปี) |            |            |           | รวม        |
|-----------------------------|----------------------|-----------|------------|------------|-----------|------------|
|                             |                      | 18 – 25   | 26 – 35    | 36 – 55    | 56 – 65   |            |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ต่อ) |                      |           |            |            |           |            |
| 8                           | จังหวัดบุรีรัมย์     | 182,781   | 262,655    | 452,408    | 121,676   | 1,019,520  |
| 9                           | จังหวัดอุดรธานี      | 188,856   | 265,457    | 470,837    | 120,111   | 1,045,261  |
| 10                          | จังหวัดสกลนคร        | 135,702   | 200,980    | 341,372    | 84,033    | 762,087    |
| 11                          | จังหวัดศรีสะเกษ      | 172,305   | 246,178    | 429,129    | 114,651   | 962,263    |
| 12                          | จังหวัดสุรินทร์      | 166,221   | 230,629    | 392,354    | 109,938   | 899,142    |
| 13                          | จังหวัดอำนาจเจริญ    | 45,635    | 60,821     | 114,907    | 29,475    | 250,838    |
| 14                          | จังหวัดอุบลราชธานี   | 228,521   | 301,492    | 525,422    | 133,707   | 1,189,142  |
| 15                          | จังหวัดมุกดาหาร      | 41,043    | 59,901     | 101,593    | 25,031    | 227,568    |
| 16                          | จังหวัดยโสธร         | 63,567    | 89,189     | 171,719    | 46,259    | 370,734    |
| *17                         | จังหวัดหนองคาย       | 104,031   | 159,502    | 277,605    | 67,723    | 608,861    |
| 18                          | จังหวัดหนองบัวลำภู   | 60,470    | 87,611     | 153,464    | 39,768    | 341,313    |
| 19                          | จังหวัดเลย           | 72,380    | 99,742     | 196,464    | 53,369    | 421,955    |
| ภาคใต้                      |                      | 1,137,807 | 1,428,771  | 2,372,563  | 639,979   | 5,579,120  |
| 1                           | จังหวัดภูเก็ต        | 39,915    | 63,517     | 102,784    | 21,403    | 227,619    |
| 2                           | จังหวัดสงขลา         | 171,546   | 221,241    | 375,429    | 100,220   | 868,436    |
| 3                           | จังหวัดพัทลุง        | 60,605    | 83,745     | 147,107    | 42,634    | 334,091    |
| 4                           | จังหวัดตรัง          | 79,935    | 103,588    | 176,497    | 44,424    | 404,444    |
| 5                           | จังหวัดปัตตานี       | 90,711    | 95,476     | 149,254    | 40,752    | 376,193    |
| 6                           | จังหวัดสุราษฎร์ธานี  | 122,444   | 168,873    | 293,094    | 67,964    | 652,375    |
| 7                           | จังหวัดนราธิวาส      | 103,917   | 113,815    | 173,248    | 45,050    | 436,030    |
| 8                           | จังหวัดยะลา          | 67,605    | 71,421     | 115,881    | 30,305    | 285,212    |
| 9                           | จังหวัดนครศรีธรรมราช | 192,757   | 256,079    | 422,787    | 115,446   | 987,069    |
| 10                          | จังหวัดชุมพร         | 57,796    | 77,736     | 148,216    | 38,056    | 321,804    |
| 11                          | จังหวัดสตูล          | 40,384    | 49,641     | 77,936     | 18,558    | 186,519    |
| 12                          | จังหวัดกระบี่        | 58,412    | 75,773     | 116,409    | 24,663    | 275,257    |
| 13                          | จังหวัดพังงา         | 31,772    | 20,455     | 24,531     | 38,219    | 114,977    |
| 14                          | จังหวัดระนอง         | 20,008    | 27,411     | 49,390     | 12,285    | 109,094    |
| ทั่วประเทศ                  |                      | 7,467,286 | 10,307,815 | 19,457,389 | 5,324,830 | 42,557,320 |

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย <http://203.113.86.149/xstat/popyear.html>

\* รวมประชากรของจังหวัดบึงกาฬซึ่งจัดตั้งเป็นจังหวัดที่ 77 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2554

### 1.4.2 ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดตัวอย่างในทางสถิติสามารถพิจารณาได้จากความน่าจะเป็นที่จะเกิดความคลาดเคลื่อนของตัวประมาณ ในที่นี้ ตัวประมาณที่เกี่ยวข้องได้แก่ สัดส่วนหรือร้อยละ ( $p$  หรือ  $100p$ ) ของประชากรที่มีเจตคติต่อความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย ถ้ากำหนดให้  $e$  แทนค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ของการประมาณค่าสัดส่วนในประชากร แล้วขนาดตัวอย่าง ( $n$ ) ที่ทำให้ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าสัดส่วน ( $p$ ) ในประชากรมีค่าไม่เกิน  $e$  ด้วยความเชื่อมั่น  $1-\alpha$  เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$1-\alpha = P(|p-\hat{p}| \leq e) \approx P\left(|p-\hat{p}| \leq Z_{\alpha/2} \frac{\sqrt{p(1-p)}}{n} \left(\frac{N-n}{N-1}\right)\right)$$

โดยที่  $p$  คือ สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร โดยที่  $0 < p < 1$

$Z_{\alpha/2}$  คือ ค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่  $(1-\alpha/2)100$  ของการแจกแจงแบบปกติ และ

$e$  คือ ความคลาดเคลื่อนของตัวประมาณที่ยอมรับได้ที่ระดับความเชื่อมั่น  $(1-\alpha/2)100\%$

$N$  คือ ขนาดประชากร และ  $n$  คือ ขนาดตัวอย่าง

การศึกษา “การสำรวจร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย” (กันยายน 2553) โดยศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ได้นำเสนอต่อสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า สัดส่วนของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีต่อผู้หญิง มีค่าเท่ากับ  $\hat{p} = 0.772$  ดังนั้นในการหาขนาดตัวอย่าง ( $n$ ) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ จึงกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร ( $p$ ) เท่ากับ 0.772 และเมื่อกำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับ 95% แล้ว จะได้  $Z_{\alpha/2} = Z_{0.025} = 1.96$  ทำให้ได้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างตามหลักสถิติ (ประชุม สุวดี, 2553) ดังนี้

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}} \quad \text{โดยที่} \quad n_0 = \frac{0.772(1-0.772)(1.96)^2}{e^2} = \frac{0.676183}{e^2}$$

เมื่อ  $n$  คือขนาดตัวอย่างที่ทำให้ ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าสัดส่วนในประชากรมีค่าไม่เกิน  $e$  ด้วยความเชื่อมั่น 95%

ในทางกลับกัน เมื่อกำหนดขนาดตัวอย่างให้เท่ากับ  $n$  ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าสัดส่วนในประชากร ( $e$ ) จึงเป็นดังนี้

$$e \geq \sqrt{0.676183 \left( \frac{N-n}{nN} \right)} \quad (1)$$

### 1.4.3 ตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กรอบของการศึกษานี้ กำหนดให้ใช้การสำรวจด้วยตัวอย่างเป็นเครื่องมือในการศึกษา และยังกำหนดให้ตัวอย่างกระจายไปทุกจังหวัด อย่างน้อยจังหวัดละ 100 คน แต่เนื่องจากจำนวนประชาชนในแต่ละจังหวัดมีขนาดแตกต่างกันอย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้ความคลาดเคลื่อนของการประมาณมีค่าไม่แตกต่างกันมากนัก คณะที่ปรึกษาจึงได้สร้างเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่าง ดังนี้

(1) จังหวัดที่มีประชาชนวัย 18–65 ปี จำนวนไม่เกิน 1,000,000 คน จะสุ่มตัวอย่างมา 100 คน

(2) จังหวัดที่มีประชาชนวัย 18–65 ปี จำนวน 1,000,001–2,000,000 คน จะสุ่มตัวอย่างมา 120 คน

(3) จังหวัดที่มีประชาชนวัย 18–65 ปี จำนวนมากกว่า 2,000,000 คน จะสุ่มตัวอย่างมา 250 คน

เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างดังกล่าวทำให้ขนาดตัวอย่างในจังหวัดต่าง ๆ เป็นดังนี้ จังหวัดที่มีขนาดตัวอย่าง 120 คน (ประชากรวัย 18–65 ปี จำนวน 1,000,001–2,000,000 คน) มี 6 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น อุบลราชธานี เชียงใหม่ อุดรธานี และ บุรีรัมย์ จังหวัดที่มีขนาดตัวอย่าง 250 คน (ประชากรวัย 18–65 ปี จำนวนมากกว่า 2,000,000 คนขึ้นไป) มีจังหวัดเดียว คือ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่เหลืออีก 69 จังหวัด<sup>1</sup> มีขนาดตัวอย่างจังหวัดละ 100 คน รวมขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 7,870 คน ซึ่งทำให้ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าสัดส่วนในประชากรมีค่าไม่เกิน 0.009 ด้วยความเชื่อมั่น 95% รายละเอียดเกี่ยวกับขนาดตัวอย่างจำแนกตามจังหวัดแสดงไว้ในตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 จำนวนประชาชนไทย อายุ 18–65 ปี ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จำแนกตามจังหวัดและภูมิภาค

| ภูมิภาค                  | จังหวัด            | จำนวนคนอายุ 18 – 65 ปี       |                  | ความคลาดเคลื่อน<br>(e) <sup>2</sup> |
|--------------------------|--------------------|------------------------------|------------------|-------------------------------------|
|                          |                    | ขนาดประชากร (N) <sup>1</sup> | ขนาดตัวอย่าง (n) |                                     |
| กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล |                    | 7,036,525                    | 750              | 0.030                               |
| 1                        | กรุงเทพมหานคร      | 3,865,442                    | 250              | 0.052                               |
| 2                        | จังหวัดสมุทรปราการ | 812,652                      | 100              | 0.082                               |
| 3                        | จังหวัดนนทบุรี     | 759,760                      | 100              | 0.082                               |
| 4                        | จังหวัดปทุมธานี    | 681,414                      | 100              | 0.082                               |
| 5                        | จังหวัดนครปฐม      | 587,604                      | 100              | 0.082                               |
| 6                        | จังหวัดสมุทรสาคร   | 329,653                      | 100              | 0.082                               |

<sup>1</sup> จำนวนจังหวัดในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2553 มี 76 จังหวัด (จังหวัดบึงกาฬเป็นจังหวัดที่ 77 ซึ่งแยกออกจากจังหวัดหนองคาย เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2554)

ตารางที่ 1.3 (ต่อ)

| ภูมิภาค  | จังหวัด                | จำนวนคนอายุ 18 – 65 ปี       |                  | ความคลาดเคลื่อน<br>(e) <sup>2</sup> |
|----------|------------------------|------------------------------|------------------|-------------------------------------|
|          |                        | ขนาดประชากร (N) <sup>1</sup> | ขนาดตัวอย่าง (n) |                                     |
| ภาคกลาง  |                        | 7,512,578                    | 2,000            | 0.018                               |
| 1        | จังหวัดชลบุรี          | 884,736                      | 100              | 0.082                               |
| 2        | จังหวัดสุพรรณบุรี      | 568,358                      | 100              | 0.082                               |
| 3        | จังหวัดราชบุรี         | 558,250                      | 100              | 0.082                               |
| 4        | จังหวัดกาญจนบุรี       | 524,434                      | 100              | 0.082                               |
| 5        | จังหวัดพระนครศรีอยุธยา | 523,567                      | 100              | 0.082                               |
| 6        | จังหวัดลพบุรี          | 508,298                      | 100              | 0.082                               |
| 7        | จังหวัดฉะเชิงเทรา      | 448,615                      | 100              | 0.082                               |
| 8        | จังหวัดระยอง           | 415,912                      | 100              | 0.082                               |
| 9        | จังหวัดสระบุรี         | 411,324                      | 100              | 0.082                               |
| 10       | จังหวัดสระแก้ว         | 359,029                      | 100              | 0.082                               |
| 11       | จังหวัดจันทบุรี        | 345,292                      | 100              | 0.082                               |
| 12       | จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ | 339,500                      | 100              | 0.082                               |
| 13       | จังหวัดเพชรบุรี        | 311,627                      | 100              | 0.082                               |
| 14       | จังหวัดปราจีนบุรี      | 309,715                      | 100              | 0.082                               |
| 15       | จังหวัดชัยนาท          | 225,955                      | 100              | 0.082                               |
| 16       | จังหวัดอ่างทอง         | 190,577                      | 100              | 0.082                               |
| 17       | จังหวัดนครนายก         | 168,916                      | 100              | 0.082                               |
| 18       | จังหวัดสิงห์บุรี       | 144,503                      | 100              | 0.082                               |
| 19       | จังหวัดตราด            | 142,680                      | 100              | 0.082                               |
| 20       | จังหวัดสมุทรสงคราม     | 131,290                      | 100              | 0.082                               |
| ภาคเหนือ |                        | 7,916,321                    | 1,720            | 0.020                               |
| 1        | จังหวัดเชียงใหม่       | 1,080,328                    | 120              | 0.075                               |
| 2        | จังหวัดเชียงราย        | 789,715                      | 100              | 0.082                               |
| 3        | จังหวัดนครสวรรค์       | 716,568                      | 100              | 0.082                               |
| 4        | จังหวัดเพชรบูรณ์       | 669,568                      | 100              | 0.082                               |
| 5        | จังหวัดพิษณุโลก        | 583,272                      | 100              | 0.082                               |
| 6        | จังหวัดลำปาง           | 536,611                      | 100              | 0.082                               |
| 7        | จังหวัดกำแพงเพชร       | 485,572                      | 100              | 0.082                               |

ตารางที่ 1.3 (ต่อ)

| ภูมิภาค               | จังหวัด            | จำนวนคนอายุ 18 – 65 ปี       |                  | ความคลาดเคลื่อน<br>(e) <sup>2</sup> |
|-----------------------|--------------------|------------------------------|------------------|-------------------------------------|
|                       |                    | ขนาดประชากร (N) <sup>1</sup> | ขนาดตัวอย่าง (n) |                                     |
| ภาคเหนือ (ต่อ)        |                    |                              |                  |                                     |
| 8                     | จังหวัดสุโขทัย     | 412,195                      | 100              | 0.082                               |
| 9                     | จังหวัดพิจิตร      | 372,328                      | 100              | 0.082                               |
| 10                    | จังหวัดพะเยา       | 347,542                      | 100              | 0.082                               |
| 11                    | จังหวัดน่าน        | 329,375                      | 100              | 0.082                               |
| 12                    | จังหวัดแพร่        | 327,405                      | 100              | 0.082                               |
| 13                    | จังหวัดอุตรดิตถ์   | 316,530                      | 100              | 0.082                               |
| 14                    | จังหวัดตาก         | 306,860                      | 100              | 0.082                               |
| 15                    | จังหวัดลำพูน       | 286,092                      | 100              | 0.082                               |
| 16                    | จังหวัดอุทัยธานี   | 218,622                      | 100              | 0.082                               |
| 17                    | จังหวัดแม่ฮ่องสอน  | 137,738                      | 100              | 0.082                               |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ |                    | 14,512,776                   | 2,000            | 0.018                               |
| 1                     | จังหวัดนครราชสีมา  | 1,736,631                    | 120              | 0.075                               |
| 2                     | จังหวัดขอนแก่น     | 1,213,847                    | 120              | 0.075                               |
| 3                     | จังหวัดอุบลราชธานี | 1,189,142                    | 120              | 0.075                               |
| 4                     | จังหวัดอุดรธานี    | 1,045,261                    | 120              | 0.075                               |
| 5                     | จังหวัดบุรีรัมย์   | 1,019,520                    | 120              | 0.075                               |
| 6                     | จังหวัดศรีสะเกษ    | 962,263                      | 100              | 0.082                               |
| 7                     | จังหวัดร้อยเอ็ด    | 900,933                      | 100              | 0.082                               |
| 8                     | จังหวัดสุรินทร์    | 899,142                      | 100              | 0.082                               |
| 9                     | จังหวัดสกลนคร      | 762,087                      | 100              | 0.082                               |
| 10                    | จังหวัดชัยภูมิ     | 760,911                      | 100              | 0.082                               |
| 11                    | จังหวัดกาฬสินธุ์   | 679,027                      | 100              | 0.082                               |
| 12                    | จังหวัดมหาสารคาม   | 651,699                      | 100              | 0.082                               |
| *13                   | จังหวัดหนองคาย     | 608,861                      | 100              | 0.082                               |
| 14                    | จังหวัดนครพนม      | 471,044                      | 100              | 0.082                               |
| 15                    | จังหวัดเลย         | 421,955                      | 100              | 0.082                               |
| 16                    | จังหวัดยโสธร       | 370,734                      | 100              | 0.082                               |
| 17                    | จังหวัดหนองบัวลำภู | 341,313                      | 100              | 0.082                               |

ตารางที่ 1.3 (ต่อ)

| ภูมิภาค | จังหวัด              | จำนวนคนอายุ 18 – 65 ปี       |                  | ความคลาดเคลื่อน<br>(e) <sup>2</sup> |
|---------|----------------------|------------------------------|------------------|-------------------------------------|
|         |                      | ขนาดประชากร (N) <sup>1</sup> | ขนาดตัวอย่าง (n) |                                     |
| 18      | จังหวัดอำนาจเจริญ    | 250,838                      | 100              | 0.082                               |
| 19      | จังหวัดมุกดาหาร      | 227,568                      | 100              | 0.082                               |
| ภาคใต้  |                      | 5,579,120                    | 1,400            | 0.022                               |
| 1       | จังหวัดนครศรีธรรมราช | 987,069                      | 100              | 0.082                               |
| 2       | จังหวัดสงขลา         | 868,436                      | 100              | 0.082                               |
| 3       | จังหวัดสุราษฎร์ธานี  | 652,375                      | 100              | 0.082                               |
| 4       | จังหวัดนราธิวาส      | 436,030                      | 100              | 0.082                               |
| 5       | จังหวัดตรัง          | 404,444                      | 100              | 0.082                               |
| 6       | จังหวัดปัตตานี       | 376,193                      | 100              | 0.082                               |
| 7       | จังหวัดพัทลุง        | 334,091                      | 100              | 0.082                               |
| 8       | จังหวัดชุมพร         | 321,804                      | 100              | 0.082                               |
| 9       | จังหวัดยะลา          | 285,212                      | 100              | 0.082                               |
| 10      | จังหวัดกระบี่        | 275,257                      | 100              | 0.082                               |
| 11      | จังหวัดภูเก็ต        | 227,619                      | 100              | 0.082                               |
| 12      | จังหวัดสตูล          | 186,519                      | 100              | 0.082                               |
| 13      | จังหวัดพังงา         | 114,977                      | 100              | 0.082                               |
| 14      | จังหวัดระนอง         | 109,094                      | 100              | 0.082                               |
| รวม     |                      | 42,557,320                   | 7870             | 0.009                               |

\* รวมประชากรของจังหวัดบึงกาฬซึ่งจัดตั้งเป็นจังหวัดที่ 77 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2554

<sup>1</sup> ที่มา : <http://203.113.86.149/xstat/popyear.html>

<sup>2</sup> คำนวณจากสูตรตามสมการ (1)

ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18–65 ปี เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ทั้งในและนอกเขตเทศบาล และเป็นเพศหญิงและเพศชายในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

## 2. ผลการศึกษาและการจัดทำแบบสำรวจ

### 2.1 การสำรวจเจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายในต่างประเทศ

#### 2.1.1 รายงานการพัฒนา : ความเสมอภาคหญิงชายและการพัฒนา

ธนาคารโลกได้ออก “รายงานการพัฒนา : ความเสมอภาคหญิงชายและการพัฒนา พ.ศ. 2555” (World Development Report 2012 : Gender Equality and Development, 2011) โดยย้ำว่าความเสมอภาคหญิงชายเป็นจุดประสงค์การพัฒนาหลัก และเป็นเศรษฐศาสตร์ที่ชาญฉลาดที่จะช่วยในการพัฒนาเพิ่มพูนอัตราการผลิต และเป็นสิ่งที่ช่วยในการพัฒนา โดยกล่าวถึงความสำคัญของการเสริมสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายว่า

- จำนวนผู้หญิงที่ปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 40 ของแรงงานทั่วโลก เป็นแรงงานโลกด้านการเกษตรร้อยละ 43 และนักเรียนระดับอุดมศึกษาทั่วโลกเป็นหญิงมากกว่าครึ่งหนึ่ง ผู้หญิงจึงมีศักยภาพที่จะเพิ่มระดับการผลิต
- การศึกษาจำนวนมากได้แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้หญิงได้เข้าถึงการศึกษามากขึ้นทำให้เกิดผลที่ดีขึ้นในการเลี้ยงดูบุตรในด้านการศึกษา สุขภาพ และการทำงาน
- การเพิ่มเสียงของผู้หญิงในระดับการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะทำให้เกิดนโยบายโดยเฉพาะและนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของสังคมโดยรวม

การพัฒนาทางด้านสตรีในสองทศวรรษที่ผ่านมามีความก้าวหน้าในด้านการเข้าเรียนและการศึกษาต่อของผู้หญิงมากขึ้น หลายประเทศได้จัดช่องว่างทางด้านประถมศึกษา แต่โดยรวมเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทั่วโลก ร้อยละ 53 ก็ยังเป็นเด็กผู้หญิง และแม้มีความก้าวหน้าทางด้านมัธยมศึกษา จนบางภูมิภาค (เช่น แอฟริกาตะวันออก และเอเชียตะวันออก) เกิดภาวะที่เด็กผู้ชายอยู่ในฐานะเสียเปรียบ คือ เข้าเรียนน้อยกว่าเด็กผู้หญิงในหนึ่งในสามของประเทศทั่วโลก การคงชีพหรืออายุของผู้หญิงยืนยาวกว่าเดิมและผู้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น แต่ก็ยังมีแรงงานหญิงมากกว่าชายที่ทำงานเป็นแรงงานโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ซึ่งอาจเป็นงานในครอบครัวหรืออาจได้รับค่าจ้างน้อยกว่าชาย

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีช่องว่างความเสมอภาคหญิงชาย แม้แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้วก็ตาม ในด้านจำนวนการตายของเด็กหญิงและผู้หญิงที่ยังมีอยู่มาก ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของเด็กหญิง ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ ทางด้านการจ้างงานและค่าจ้าง และความแตกต่างด้านสิทธิการมีสิทธิมีเสียงในครัวเรือนและในสังคม มีเสียงน้อยในการตัดสินใจและการควบคุมทรัพยากรในครัวเรือน และในหลายประเทศยังมีผู้หญิงจำนวนน้อยที่เข้าร่วมทางการเมืองและมีผู้แทนในระดับสูงจำนวนน้อย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความแตกต่างทางการศึกษาในสาขาต่างๆ ยังคงเป็นเช่นเดิมที่แนวโน้มมีหญิงมากกว่าชายที่เลือกเรียนทางด้านการศึกษาทั่วไปมากกว่าที่จะเลือกสายอาชีพศึกษา ความแตกต่างนี้เกิดขึ้นทั่วโลกที่มีหญิงมากกว่าในด้านการศึกษาและสุขภาพ มีหญิงและชายเท่าๆ กันในด้านสังคมศาสตร์ ธุรกิจและกฎหมาย และมีจำนวนหญิงน้อยกว่าชายในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ การประกอบการ การก่อสร้าง และวิทยาศาสตร์ ซึ่งความแตกต่างในการเลือกเรียนสาขาวิชาไม่ได้สะท้อนถึงความสามารถของหญิงและชายในสาขาที่แตกต่างกันแต่อย่างใด

ส่วนหนึ่งของปัญหาอาจมาจากระบบการศึกษาที่สร้างความคาดหวังของสิ่งที่ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงถูกคาดหวัง/ถูกเชื่อว่า/ถูกคิดว่า “(Supposed) ต้องเรียนเช่นนั้น โดยเฉพาะในสังคมที่เชื่อว่าชายเป็นใหญ่ เช่น จีน ฮองกง ที่มักให้ภาพของหญิงที่ถูกจำกัดบทบาทในสังคมและเสนอภาพตายตัว (Stereotype) ของผู้หญิงว่าอ่อนแอกว่า และเหมาะที่จะทำงานเฉพาะในบ้านและครอบครัวเท่านั้น

อีกส่วนหนึ่งของปัญหาเป็นปัญหาด้านสถาบันที่ไม่เป็นทางการ ที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของพ่อแม่เกี่ยวกับการศึกษาของลูก เป็นความคาดหวังที่มีอคติและถูกส่งผ่านไปสู่เด็ก/ลูกๆ (World Development Report 2012 : Gender Equality and Development, 2011. p.105-106)

ดังนั้น รายงานการพัฒนาความเสมอภาคหญิงชาย พ.ศ. 2555 ที่จัดทำโดยธนาคารโลกจึงได้เรียกร้องให้ :

- คำนึงถึงประเด็นทุนทางมนุษย์ เช่น การตายที่ยังมีอยู่มากของเด็กหญิงและผู้หญิง ช่องว่างทางการศึกษาระหว่างหญิงและชาย
- ปิดช่องว่างรายได้และอัตราการผลิตระหว่างชายและหญิง
- ให้ผู้หญิงได้มีสิทธิมีเสียงมากขึ้นในครัวเรือนและในสังคม
- จำกัดความไม่เสมอภาคหญิงชายที่เกิดขึ้นและจะยืดเยื้อไปถึงรุ่นต่อไป

โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายงานฯ ได้เสนอแนะให้มีนโยบายสาธารณะที่เข้มแข็งและยั่งยืนภายในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยมุ่งเน้นบ่อนเกิดหรือสาเหตุที่ยังลึกของช่องว่างระหว่างเพศ อาทิ ในกรณีการตายระหว่างตั้งครรภ์/คลอด ซึ่งอาจมีข้อจำกัดด้านการบริหารอนามัยผดุงครรภ์ ช่องว่างการศึกษาที่ยังเกิดการเหลื่อมล้ำการเข้าศึกษาของเด็กหญิง โดยเฉพาะในกลุ่มยากจนและด้อยโอกาส ทั้งรายงานฯ ยังได้เน้นบทบาทสำคัญของชุมชนนานาชาติในการก่อให้เกิดการนำไปปฏิบัติ ให้มีทุนอุดหนุนมากขึ้นแก่ประเทศที่ยากจน ปรับปรุงระบบข้อมูลจำแนกเพศ และมีความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนที่มีประสิทธิผล โดยมีภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเป็นหลักสำคัญ

## 2.1.2 รายงานช่องว่างระหว่างหญิงชาย

นับแต่ พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา World Economic Forum ได้จัดทำและเผยแพร่รายงานสถานการณ์ด้านสตรีซึ่งเป็นรายงานช่องว่างระหว่างหญิงชาย (Global Gender Gap Reports) ออกมาทุกปี โดยได้เสนอรายงานสถานการณ์สตรีในลักษณะของดัชนี (Global Gender Gap Index) ที่แสดงถึง

ช่องว่างระหว่างชายและหญิงใน 4 ประเด็นที่ยังเป็นปัญหา คือ (1) การมีส่วนร่วมและโอกาสทางเศรษฐกิจ (2) ความสำเร็จทางการศึกษา (3) สุขภาพและการอยู่รอด และ (4) พลังอำนาจทางการเมือง (The Gender Gap Report 2011, 2012)

**1) การมีส่วนร่วมและโอกาสทางเศรษฐกิจ** (Economic Participation and Opportunity) เป็นการสำรวจช่องว่างระหว่างหญิงและชายใน 3 แนวคิด คือ

- ช่องว่างการมีส่วนร่วมเป็นความแตกต่างในอัตราส่วนการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างหญิงและชาย
- ช่องว่างค่าตอบแทน เป็นอัตราส่วนประมาณการรายได้ที่หญิงและชายได้รับ
- ช่องว่างความก้าวหน้าของหญิงและชาย เป็นอัตราส่วนการมีส่วนร่วมระหว่างหญิงและชายในกลุ่มนิติบัญญัติ เจ้าหน้าที่ระดับสูงและผู้บริหาร และการมีส่วนร่วมระหว่างหญิงและชายในกลุ่มคนทำงานด้านเทคนิคและวิชาชีพ

**2) ความสำเร็จทางการศึกษา** (Educational Attainment) เป็นการสำรวจช่องว่างการเข้าถึงการศึกษาระหว่างหญิงและชายโดยผ่านอัตราส่วนการเข้าเรียนระหว่างหญิงและชายในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และความสามารถของประเทศในการให้การศึกษาแก่หญิงและชายที่ทัดเทียมกันโดยผ่านอัตราส่วนการรู้หนังสือระหว่างหญิงและชาย

**3) สุขภาพและการอยู่รอด** (Health and Survival) เป็นการให้ภาพรวมช่องว่างระหว่างสุขภาพของหญิงและชาย โดยมีตัวแปร 2 ตัว คือ อัตราส่วนการเกิดระหว่างเพศหญิงและชาย ซึ่งให้ภาพปรากฏการณ์ที่ประชาชนในหลายประเทศชอบมีลูกชายมากกว่าลูกสาว ทำให้ทารกเพศหญิงไม่มีโอกาสได้คลอดออกมา และอัตราส่วนความคาดหมายการคงชีพระหว่างหญิงและชาย

**4) พลังอำนาจทางการเมือง** (Political Empowerment) ส่วนใหญ่เป็นการวัดช่องว่างระหว่างหญิงและชายในการตัดสินใจทางการเมืองในระดับสูงสุด โดยใช้อัตราส่วนระหว่างหญิงและชายในตำแหน่งระดับรัฐมนตรี และอัตราส่วนระหว่างหญิงและชายในตำแหน่งในรัฐสภา รวมทั้งจำนวนปีในตำแหน่งนั้นๆ ซึ่งพลังอำนาจทางการเมืองนี้ยังไม่ได้รวมถึงช่องว่างอัตราหญิงและชายในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะยังขาดข้อมูลด้านนี้ทั่วโลก

รายงานเกี่ยวกับช่องว่างด้านสตรี พ.ศ. 2554 ซึ่งได้เผยแพร่ใน พ.ศ. 2555 (The Global Gender Gap Report 2011, 2012) เป็นการรายงานสถานการณ์ด้านสตรีใน 135 ประเทศ ซึ่งเพิ่มจาก 134 ประเทศในรายงานฉบับ พ.ศ. 2554 ครอบคลุมกว่าร้อยละ 90 ของประชากรโลก ประเทศที่เพิ่มเข้ามาคือ บุรุนดีในทวีปแอฟริกา

โดยรวม พบว่า ช่องว่างทางสุขภาพระหว่างหญิงและชายได้ลดลงเกือบร้อยละ 96 ช่องว่างความสำเร็จทางการศึกษาลดลงเกือบร้อยละ 93 อย่างไรก็ตาม ช่องว่างระหว่างหญิงและชายทางด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ และช่องว่างด้านพลังอำนาจทางการเมืองระหว่างหญิงและชายยังคงกว้างอยู่ ซึ่งช่องว่างทางเศรษฐกิจเพียงร้อยละ 59 และช่องว่างทางการเมืองเพียงร้อยละ 19 เท่านั้นที่ได้รับการแก้ไข (The Global Gender Gap Report 2011, 2012. p. 7,19)

การจัดลำดับ โดยเฉพาะคะแนนที่ได้รับเป็นค่าคะแนนความเสมอภาคหญิงชาย โดยคะแนน 0.00 เท่ากับไม่เสมอภาค และคะแนน 1.00 เท่ากับเสมอภาค หากคะแนนเกิน 1.00 แสดงว่าหญิงเหนือกว่าชายในด้านความเสมอภาค

ผลการจัดลำดับประเทศต่างๆ ด้านสถานการณ์สตรี พ.ศ. 2554 ปรากฏว่า ประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย/กลุ่มนอร์ดิก คือ ไอซ์แลนด์ นอร์เวย์ ฟินแลนด์ สวีเดน ไอร์แลนด์ ยังครองลำดับสูงสุด 1-7 โดยมีนิวซีแลนด์สวิตเซอร์แลนด์เข้ามาเป็นลำดับ 6 Philipines และประเทศในยุโรปส่วนใหญ่ตามมาตามลำดับ

ในกลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกสามารถปิดช่องว่างโดยรวมถึงร้อยละ 65 ภูมิภาคนี้ได้ลำดับสูงสุดทางด้านพลังอำนาจทางการเมือง และต่ำสุดด้านสุขภาพเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ ทางด้านการศึกษาภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกติดลำดับ 4 ทั่วโลก ด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจได้ลำดับ 5 ทั่วโลก ภูมิภาคนี้รวมนิวซีแลนด์และออสเตรเลีย ซึ่งได้ลำดับ 6 และลำดับ 23 ทั่วโลก ตามลำดับ

ในทวีปเอเชีย Philipines ได้เลื่อนลำดับจากอันดับ 9 ทั่วโลกใน พ.ศ. 2553 เป็นลำดับ 8 ทั่วโลก และเป็นลำดับ 1 ในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยได้คะแนน 0.7685 ทั้งยังเป็นลำดับ 1 ทั่วโลกทั้งทางด้านการศึกษาและสุขภาพ และเป็นลำดับ 15 ทั่วโลกทางด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ และลำดับ 16 ทั่วโลกทางด้านพลังอำนาจทางการเมือง ซึ่งเป็นประเทศเดียวในทวีปเอเชียในปี พ.ศ. 2554 ที่สามารถปิดช่องว่างทางด้านการศึกษาและสุขภาพ อันเป็นประเทศหนึ่งใน 8 ประเทศทั่วโลกที่ทำได้ ศรีลังกาเป็นอีกประเทศหนึ่งในทวีปเอเชียที่ได้ลำดับ 31 นับเป็นลำดับ 2 ในทวีปเอเชียด้วยคะแนน 0.7212 ลดจากลำดับ 16 ในปี พ.ศ. 2553

ในส่วนของประเทศไทยที่ได้รับการจัดลำดับที่ 60 จาก 135 ประเทศ ด้วยคะแนน 0.6892 ลดลงจากลำดับที่ 57 คะแนน 0.6910 ใน พ.ศ. 2553 และยังคงลำดับ 3 ในกลุ่มสมาชิกอาเซียน โดยรวมยังมีคะแนนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของความเสมอภาคหญิงชาย แม้ลำดับโลกและคะแนนลดลงจากเดิม (The Global Gender Gap Report 2011, 2012. p. 329) แม้ประเทศไทยใน พ.ศ. 2554 ได้มีนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกก็ตาม แต่ก็มีช่องว่างที่เพิ่มขึ้นด้านค่าจ้างแรงงาน แต่ก็ยังอยู่ในสถานการณ์ที่ดี เพราะหญิงจำนวนมากกว่าครึ่งได้เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา และอัตราการมีส่วนร่วมของแรงงานหญิงโดยรวมยังสูงอยู่ หากพิจารณาจากดัชนีช่องว่างระหว่างเพศแล้ว พบว่า

- **ดัชนีด้านการมีส่วนร่วมและโอกาสทางเศรษฐกิจ** อยู่ในลำดับ 41 ได้คะแนน 0.709 ในดัชนีย่อยด้านอัตราส่วนคนทำงานด้านวิชาชีพและเทคนิคระหว่างหญิงต่อชายได้ลำดับ 26 คะแนน 1.25 ซึ่งแสดงว่ามีหญิงทำงานด้านนี้ในอัตราส่วนมากกว่าชาย ด้านค่าจ้างแรงงานอยู่ในลำดับ 17 คะแนน 0.77 ด้านการมีส่วนร่วมในแรงงานอยู่ในลำดับ 52 คะแนน 0.83 และด้านรายได้ที่ทำได้ (ประเมิน) ได้ลำดับ 51 คะแนน 0.63 ซึ่งล้วนแสดงว่ายังไม่มีมีความเสมอภาคหญิงชายด้านการมีส่วนร่วมและโอกาสทางเศรษฐกิจด้านที่ได้ลำดับน้อยที่สุด คือ ทางด้านอัตราส่วนระหว่างหญิงชายด้านกลุ่มนิติบัญญัติ เจ้าหน้าที่ระดับสูง และผู้บริหารในลำดับที่ 79 คะแนน 0.31 ซึ่งแสดงว่าได้คะแนนไม่ถึงครึ่งของความเสมอภาคหรือนัยหนึ่งมีความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในอัตราส่วนที่ต่ำ

- **ดัชนีด้านความสำเร็จทางการศึกษา** อยู่ในลำดับ 82 คะแนน 0.986 ซึ่งแสดงว่า เกือบจะมีความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในด้านการศึกษา ดัชนีย่อยที่ได้ลำดับดีที่สุดและคะแนนมากที่สุด คือ ด้านการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ได้อันดับโลก 10 คะแนน 1.13 ซึ่งแสดงว่า มีอัตราส่วนหญิงเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษามากกว่าชาย และด้านการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ลำดับ 49 คะแนน 1.31 แสดงว่ามีอัตราส่วนผู้หญิงเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษามากกว่าชาย ที่ได้คะแนนเกือบ 1.00 แต่อันดับต่ำคือด้านอัตราการรู้หนังสือได้ลำดับ 84 คะแนน 0.936 และด้านการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาได้ลำดับ 95 คะแนน 0.99 ซึ่งเกือบจะมีความเสมอภาคหญิงชายด้านการศึกษาในระดับประถมศึกษา

- **ด้านสุขภาพและการรอดชีพ** เป็นด้านที่ได้ลำดับสูงสุดในลำดับ 1 ได้คะแนน 0.989 ในภาพรวม และลำดับ 87 โดยอัตราส่วนการเกิดเป็นชาย 1.05 และเป็นหญิง 0.95 ส่วนความคาดหมายการคงชีพได้ลำดับที่ 11 คะแนน 1.10 ซึ่งหมายความว่าหญิงมีความคาดหมายการคงชีพยาวกว่าชาย

- **ด้านพลังอำนาจทางการเมือง** เป็นด้านที่ได้ลำดับต่ำสุด ในภาพรวมได้ลำดับ 97 คะแนน 0.083 ได้ลำดับ 52 คะแนน 0.00 ในดัชนีย่อยจำนวนปีที่หญิงครองตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาล ลำดับ 75 คะแนน 0.14 ในดัชนีย่อยด้านการครองตำแหน่งรัฐมนตรี และลำดับที่ 87 คะแนน 0.15 ในดัชนีย่อยด้านจำนวนผู้หญิงในรัฐสภา ซึ่งล้วนแสดงให้เห็นว่า จำนวนผู้หญิงไทยในตำแหน่งทางการเมืองยังมีน้อยมาก โดยได้ลำดับที่ 97 คะแนนรวมไม่ถึง 0.1 ได้เพียง 0.083 ซึ่งเมื่อเทียบกับอัตราส่วนประชากรชายต่อประชากรหญิง 0.97 ซึ่งแสดงว่ามีประชากรชายน้อยกว่าประชากรหญิง แต่มีหญิงน้อยกว่าชายในทางการเมืองในอัตราส่วนที่สูงยิ่ง

### 2.1.3 การสำรวจความคิดเห็นด้านความเสมอภาคหญิงชาย

ใน พ.ศ. 2553 *Pew Research Center* ร่วมกับ *International Herald Tribune* ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย ใน 22 ประเทศ ประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน โปแลนด์ รัสเซีย ตุรกี อียิปต์ จอร์แดน เลบานอน จีน อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ปากีสถาน เกาหลีใต้ อาร์เจนตินา บราซิล เม็กซิโก เคนยา และไนจีเรีย

#### ประเด็นที่เกี่ยวข้องจากการสำรวจโดยรวม

- **การทำงานและการจ้างงาน** แม้มีความเห็นว่าหญิงและชายควรมีความเท่าเทียมกัน แต่ก็ไม่หนักแน่นนัก หากมีประเด็นเกี่ยวกับความท้าทายทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น หลายประเทศยังให้ชายมีโอกาสมากกว่าหญิงในการหางานทำ ซึ่งส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในประเทศมุสลิม รวมทั้งบางประเทศในทวีปเอเชีย เช่น อินเดีย จีน เกาหลีใต้ และไนจีเรียในทวีปแอฟริกาที่เห็นว่าผู้หญิงควรออกไปทำงานนอกบ้านได้ หากในยามที่เศรษฐกิจตกต่ำ มีงานให้ทำน้อย ผู้ชายควรได้รับโอกาส/มีสิทธิได้เข้าทำงานมากกว่า

ผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบางประเทศ เช่น อียิปต์ และจอร์แดนที่ผู้ชายส่วนใหญ่เห็นว่าควรให้ความสำคัญแก่ผู้ชายเป็นลำดับแรกในการได้งานทำ ในขณะที่ผู้หญิงเกินกว่าครึ่งเห็นด้วยกับเจตคติเช่นนี้

ในการสำรวจ พบว่า ผู้หญิงมีความรู้สึกถึงความไม่เสมอภาคมากกว่าผู้ชาย ผู้หญิงใน 13 ประเทศ จาก 22 ประเทศที่สำรวจรู้สึกว่าการได้งานทำในชีวิตความเป็นอยู่ดีกว่าผู้หญิง และส่วนใหญ่ในเกือบทุกประเทศ เห็นพ้องต้องกันว่าผู้ชายได้โอกาส ได้เปรียบมากกว่าผู้หญิงในด้านการได้งานที่มีรายได้สูง แม้ว่าผู้หญิงจะมีคุณสมบัติเหมาะสมกับงานนั้นๆ ก็ตาม แต่ประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นมุสลิมไม่เห็นด้วยที่ว่าผู้ชายมีโอกาสได้งานทำมากกว่าผู้หญิง เช่น ในเลบานอน อียิปต์ อินโดนีเซีย และจอร์แดน และเช่นเดียวกับความคิดเห็นในเม็กซิโก

- **สิทธิที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย** เกือบทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุโรป ตะวันตก และละตินอเมริกา รวมทั้งสหรัฐอเมริกา โปแลนด์ เลบานอน จีน อินเดีย และเกาหลีใต้ ซึ่งประมาณ 9 ใน 10 คนทั้งหญิงและชายสนับสนุนความเสมอภาคหญิงชาย เห็นพ้องต้องกันเกือบเอกฉันท์ที่ว่า หญิงและชายควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในบางประเทศ เช่น จอร์แดน อินโดนีเซีย ปากีสถาน และเคนยา ความเห็นส่วนใหญ่ยังให้ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมชาย ยกเว้นในบางประเทศที่เห็นก้ำกึ่งกัน เช่น อียิปต์ ส่วนไนจีเรียโดยภาพรวมไม่เห็นด้วยที่หญิงและชายควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นชายส่วนใหญ่ที่ไม่เห็นด้วย แต่หญิงส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยกับประเด็นนี้

- **การศึกษาสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง** ความคิดเห็นใน 18 ประเทศจาก 22 ประเทศไม่เห็นด้วยที่ว่า การศึกษาระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นสำหรับเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่ครึ่งหนึ่งหรือเกินกว่าครึ่งที่เห็นว่าเด็กผู้ชายมีความจำเป็นต้องเรียนระดับอุดมศึกษามากกว่าเด็กผู้หญิง ความคิดเห็นยังคงมีอยู่ในประเทศอินเดีย ปากีสถาน อียิปต์ และจีน มีหลายประเทศที่ยังมีความคิดเห็นส่วนน้อยว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นสำหรับเด็กผู้ชายมากกว่าเด็กผู้หญิง ซึ่งยังคงมีอยู่ในจอร์แดน ญี่ปุ่น โปแลนด์ และไนจีเรีย ความคิดเห็นส่วนใหญ่ยังแตกต่างกันมากระหว่างชาวไนจีเรียที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม (Pew Research Center, Pew Global Attitudes Project, 2010)

## 2.1.4 รายงานช่องว่างระหว่างหญิงชายในธุรกิจเอกชน

World Economic Forum ได้ออกรายงานผลการสำรวจช่องว่างระหว่างหญิงชายในธุรกิจเอกชน พ.ศ. 2553 (Corporate Gender Gap 2010) เพื่อประเมินเกี่ยวกับการมีผู้แทนของสตรีในการดำเนินงานและการใช้แนวปฏิบัติด้านความเสมอภาคหญิงชายในธุรกิจเอกชน เช่น มาตรการและนโยบาย การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและคุณภาพชีวิตการทำงาน การมีพี่เลี้ยง (Mentorship) และการฝึกอบรม รวมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างการสำรวจชี้ปัญหาอุปสรรคหลักในการเป็นผู้นำของสตรี และแสดงความคิดเห็นถึงผลที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่มีผลต่อการจ้างงานของสตรีในประเทศของตนและในวงการ

อุตสาหกรรม การสำรวจได้ดำเนินการกับหัวหน้างานด้านทรัพยากรมนุษย์ในบริษัทขนาดใหญ่ที่สุดจำนวน 600 คนทั่วโลก (Dresser, 2011)

### ประเด็นสรุปโดยรวม

- สหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 52) สเปน (ร้อยละ 48) แคนาดา (ร้อยละ 46) และฟินแลนด์ (ร้อยละ 44) มีจำนวนพนักงานบริษัทที่เป็นหญิงในทุกะดับสูงที่สุดในกลุ่มบริษัทในการสำรวจ อินเดียเป็นประเทศที่มีจำนวนพนักงานหญิงในบริษัทต่ำสุด (ร้อยละ 23) ต่ำกว่าญี่ปุ่น (ร้อยละ 24) ตุรกี (ร้อยละ 25) และออสเตรเลีย (ร้อยละ 29) ในประเภทของอุตสาหกรรม ผลการสำรวจยืนยันว่าภาคธุรกิจบริการมีการจ้างงานแรงงานหญิงในอัตราส่วนสูงสุด โดยธุรกิจบริการด้านการเงินและการประกัน (ร้อยละ 60) บริการธุรกิจวิชาชีพ (ร้อยละ 56) และบริการธุรกิจสื่อและบันเทิง (ร้อยละ 42) เป็นธุรกิจบริการที่จ้างงานผู้หญิงจำนวนมากที่สุด ภาคธุรกิจที่มีการจ้างงานผู้หญิงต่ำที่สุดในธุรกิจ 20 ประเภท คือ ธุรกิจผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 18) การทำเหมืองแร่ (ร้อยละ 18) และเกษตรกรรม (ร้อยละ 21)

- พนักงานหญิงในธุรกิจเอกชนมักกระจุกตัวอยู่ในระดับตำแหน่งแรกเข้าหรืออยู่ในระดับกลาง และไม่ค่อยมีผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง (Senior Management) หรือกรรมการบริหาร (Board) แนวโน้มเช่นนี้เกิดขึ้นในหลายประเทศและในธุรกิจอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ ยกเว้นในประเทศนอร์เวย์ที่มีจำนวนผู้หญิงดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารกว่าร้อยละ 40 ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายและกฎระเบียบของรัฐบาลนอร์เวย์ที่กำหนดให้ในคณะกรรมการบริหารของบริษัทธุรกิจเอกชนต้องมีผู้หญิงร่วมเป็นกรรมการอย่างน้อยร้อยละ 40

- ผู้ตอบคำถามเห็นว่า สิ่งที่ยกขวางอันใหญ่หลวงในการขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารของผู้หญิงส่วนใหญ่ได้แก่ (1) บรรทัดฐานทั่วไปและแนวปฏิบัติทางวัฒนธรรมในประเทศ (2) วัฒนธรรมในองค์กรธุรกิจที่เพศชายเป็นใหญ่ และ (3) การขาดต้นแบบบทบาท (Role Models) นอกจากนั้น เป็นอุปสรรครองลงมา เช่น ขาดการให้พนักงานลาหยุดเพื่อทำหน้าที่พ่อแม่ ขาดผลประโยชน์ที่พอเพียง และกฎหมายและกฎระเบียบที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงตำแหน่งผู้บริหารได้ ทั้งยังต้องการปรับเจตคติว่าการแต่งงานและการเป็นแม่/การทำหน้าที่ของแม่ไม่ได้เป็นอุปสรรคกับการทำหน้าที่ของผู้หญิงในการทำงานแต่อย่างใด

ผลของการสำรวจช่องว่างระหว่างหญิงชายในบริษัทธุรกิจเอกชนแสดงให้เห็นว่าโลกธุรกิจยังไม่ได้ดำเนินการมากพอที่จะบรรลุความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย แม้ว่าจะมีบริษัทธุรกิจเอกชนจำนวนหนึ่งในแถบสแกนดิเนเวีย สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ เป็นผู้นำในการบูรณาการเรื่องสตรี แต่ก็ยังไม่เพียงพอ แนวคิดการให้บริษัท/ธุรกิจมีดุลภาพระหว่างหญิงชายหรือการมีระบบที่เป็นมิตรต่อผู้หญิงก็ยังคงเป็นเรื่องที่ไม่เป็นจริงแต่อย่างใด

### 2.1.5 การสำรวจสถานะสตรีเอเชีย

ใน พ.ศ. 2555 สมาคมเอเชีย (Asia Society) ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรในสหรัฐอเมริกา ได้เปิดเผยผลการสำรวจสถานะสตรีเอเชีย สรุปได้ ดังนี้ (“ก้าวแกร่งที่ยังต้องสู้ภาวะผู้นำสตรีเอเชีย,” 2555)

- **การเป็นผู้นำ** โดยภาพรวม ไทยและฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีผู้หญิงเป็นผู้นำในระดับสูงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองมากที่สุดในภูมิภาคถึงร้อยละ 29 รองลงมา คือ จีน ร้อยละ 25 อินเดีย ร้อยละ 14 ส่วนญี่ปุ่นเป็นลำดับสุดท้ายมีผู้หญิงเป็นผู้นำระดับสูงเพียงร้อยละ 5

ใน 22 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ผู้หญิงนิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ ศรีลังกา และมองโกเลีย มีช่องว่างระหว่างหญิงชายน้อยที่สุดและผู้หญิงมีบทบาทที่เข้มแข็งมากที่สุด ขณะที่ปากีสถาน เนปาล อินเดีย เกาหลีใต้ และกัมพูชา เป็นประเทศที่มีช่องว่างระหว่างหญิงชายกว้างที่สุด กล่าวคือ ยังมีผู้หญิงอยู่ในตำแหน่งผู้นำ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองน้อย

ในกลุ่มเอเชียใต้ ศรีลังกาและอินเดีย ติด 3 ใน 5 อันดับที่มีนักการเมืองหญิงผู้มีอำนาจ เช่นเดียวกับกับเนปาลและปากีสถานที่มีจำนวนนักการเมืองหญิงในสภามาก บังคลาเทศก็เช่นกัน มีรัฐมนตรีหญิงหลายคน ขณะเดียวกัน อินเดีย ปากีสถาน และบังคลาเทศติดอันดับจำนวนนักการเมืองหญิงในระดับท้องถิ่น

ประเทศสิงคโปร์ มองโกเลีย มาเลเซีย และไทยติดอันดับต้นๆ ในฐานะประเทศที่มีผู้หญิงร่วมอยู่ในคณะกรรมการบริหารของบริษัทเอกชนและภาครัฐ

อย่างไรก็ตาม การที่มีผู้หญิงเข้ามาในด้านการเมืองการบริหารมากขึ้น อาจเป็นเพราะผู้หญิงหลายคนเลือกที่จะเดินตามเส้นทางสายงานการเมืองของผู้เป็นพ่อหรือเป็นสามี และมีสถานะเป็นแค่ตัวตายตัวแทน มิได้เป็นที่ยอมรับในฐานะผู้หญิงเก่งที่เล่นการเมือง และแม้ว่าบทบาทของผู้หญิงในเอเชียมีมาก แต่กลับไม่สามารถลดเพดานกระจกแก้วที่กั้นความแตกต่างระหว่างเพศลงได้

- **ด้านรายได้** โดยภาพรวม แม้ผู้หญิงมีสถานะหลากหลาย แต่ช่องว่างระหว่างรายได้ชายหญิง เพราะโดยเฉลี่ยแล้วผู้หญิงทั่วโลกได้รับเงินเดือนน้อยกว่าผู้ชายที่มีหน้าที่การงานใกล้เคียงกัน

ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ มองโกเลีย และไทย ติดอันดับประเทศที่มีความแตกต่างของรายได้ระหว่างหญิงและชายน้อยที่สุด ขณะที่เกาหลีใต้ เนปาล บังคลาเทศ จีน และญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีช่องว่างรายได้ระหว่างหญิงและชายมากที่สุด

สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการติดขัดกับอคติ/ความเชื่อที่ชายเป็นใหญ่ในแถบประเทศเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ความสำคัญแก่ลูกชายมากกว่าลูกสาว จนทำให้กลายเป็นสังคมที่เลือกปฏิบัติตั้งแต่เด็กยังไม่ได้ทันเกิดจนถึงเข้าสู่วัยเรียน วัยทำงาน การกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง การทำแท้งในกรณีเด็กในครรภ์เป็นเด็กหญิง หรือแม้เมื่อเกิดมาเป็นเด็กผู้หญิงแล้ว ก็อาจถูกทำร้ายโดยบิดามารดาที่ไม่ต้องการลูกสาว ตลอดจนการกีดกันความเสมอภาค/ความเท่าเทียมกันในสิทธิ โอกาส และทางเลือกของผู้หญิง (“ก้าวแกร่งที่ยังต้องสู้ ภาวะผู้นำสตรีเอเชีย,” 2555)

## 2.2 การสำรวจเจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเทศไทย

### 2.2.1 การสำรวจร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับศูนย์สารสนเทศประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้จัดทำการศึกษาสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย ใน พ.ศ. 2553 โดยสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 8,281 คน (โครงการสำรวจร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย, 2553) โดยมีสัดส่วนหญิงและชายใกล้เคียงกัน

#### ประเด็นที่น่าสนใจจากการสำรวจโดยรวม

- **ความเสมอภาคและบทบาทหญิงชายโดยทั่วไป** พบว่า ประชาชนร้อยละ 79.8 เคยได้ยินเกี่ยวกับการรณรงค์หรือการเสนอให้หญิงมีความเสมอภาคกับชาย ประชาชนร้อยละ 44.4 ไม่เห็นด้วยที่ว่า ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายไม่ใช่เป็นปัญหาที่ควรแก้ไขเร่งด่วน ประชาชนร้อยละ 64.1 ไม่เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายไม่ได้ก่อประโยชน์ใดๆ ต่อสังคม และร้อยละ 70.6 ไม่เห็นด้วยที่ว่า การจัดสรรงบประมาณของรัฐไม่ต้องคำนึงถึงโอกาสที่ประชาชนเพศหญิงจะได้รับประโยชน์เท่าเทียมเพศชาย (โครงการสำรวจร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาค และบทบาทหญิงชาย, 2553) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีประชาชนที่มีเจตคติที่ดีต่อความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย โดยทั่วไปร้อยละ 50.8 (เผยแพร่ผลสำรวจเจตคติด้านเผยแพร่ผลความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย, 2554)
- **ความเสมอภาคและบทบาทหญิงชายในครอบครัว** พบว่า ร้อยละ 41 ไม่เห็นด้วยกับประเด็นที่ว่า การที่เพศหญิงเป็นฝ่ายรับผิดชอบทำงานบ้านและเลี้ยงดูบุตรมากกว่าเพศชายไม่ถือว่าชายเอาเปรียบหญิง ร้อยละ 69.2 ไม่เห็นด้วยว่า ชายใช้เงินออมเพื่อลงทุนในอาชีพดีกว่าหญิงร้อยละ 75.5 ไม่เห็นด้วยว่า การย้ายถิ่นควรขึ้นกับความจำเป็นและการเลือกของสามีมากกว่าภรรยา ร้อยละ 84.8 ไม่เห็นด้วยว่า ลูกชายไม่ต้องช่วยงานบ้านก็ได้แต่จำเป็นต้องให้ลูกสาวช่วยงานบ้าน และร้อยละ 88.4 ไม่เห็นด้วยว่า การดูแลบ้าน ครอบครัว และลูกๆ เป็นหน้าที่ของผู้หญิงฝ่ายเดียว ไม่ว่าหญิงจะทำงานนอกบ้านก็ตาม (โครงการสำรวจร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย, 2553) โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 81.6 มีเจตคติที่ดีต่อความเสมอภาคและบทบาทหญิงชายในครอบครัว (เผยแพร่ผลสำรวจเจตคติด้านความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย, 2554)
- **การเป็นผู้นำ/ผู้บริหาร และอาชีพ/การจ้างงาน** พบว่า ร้อยละ 72.6 ไม่เห็นด้วยว่า ผู้หญิงเป็นนักบริหาร/ผู้บริหารได้ไม่ดีเท่าผู้ชาย ร้อยละ 53.2 ไม่เห็นด้วยว่า ธรรมชาติกำหนดให้

ผู้หญิงมีความเหมาะสมที่จะเป็นหัวหน้าหรือผู้นำน้อยกว่าชาย ร้อยละ 11.1 ไม่เห็นด้วยว่าผู้หญิงมีโอกาสเป็นผู้บริหารเท่าเทียมชาย ร้อยละ 57.2 ไม่เห็นด้วยว่า ผู้หญิงไม่อุทิศตนให้แก่งานได้เท่าเทียมชาย และร้อยละ 46.2 ไม่เห็นด้วยว่า ในการจ้างงานเพศหญิงมีความเสี่ยงต่อการลาหยุด/ขาดงานมากกว่าเพศชาย (โครงการสำรวจร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย, 2553) ในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีเจตคติที่ดีด้านการเป็นผู้นำหรือผู้บริหารและอาชีพ/การจ้างงานร้อยละ 50 (เผยแพร่ผลสำรวจเจตคติด้านความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย, 2554)

- **การเป็นผู้นำและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในชุมชนและในทางการเมือง** พบว่า ร้อยละ 64.9 ไม่เห็นด้วยว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นชายมากกว่าเพราะหญิงมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองน้อยกว่าชาย ร้อยละ 57 ไม่เห็นด้วยว่า ผู้ชายเหมาะสมเป็นผู้นำการแก้ไขปากท้องมากกว่า ร้อยละ 75.6 ไม่เห็นด้วยว่า ไม่ควรสนับสนุนให้หญิงมีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชนมากขึ้น เพราะจะขาดคนดูแลบ้านและครอบครัว และร้อยละ 62.2 ไม่เห็นด้วยว่า ถ้าในสภามี ส.ส. และ ส.ว.หญิงมากๆ จะยิ่งทำให้การตัดสินใจและการทำงานทางการเมืองล่าช้า เพราะผู้หญิงเน้นรายละเอียดปลีกย่อยมากเกินไป (โครงการสำรวจร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย, 2553) โดยภาพรวม พบว่า ประชาชนมีเจตคติที่ดีในด้านการเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมร้อยละ 58 (เผยแพร่ผลสำรวจเจตคติด้านความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย, 2554)

## 2.2.2 เจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย : รายงานผลการสำรวจ

ใน พ.ศ. 2554 ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการสำรวจ “เจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย” โดยได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ จำนวน 8,090 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างประชากร อายุ 18-65 ปี ที่กระจายในจังหวัดและภูมิภาคต่างๆ โดยมีสัดส่วนชายและหญิงใกล้เคียงกัน ในเรื่องเจตคติตามมาตรฐานและตัวชี้วัดความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย มาตรฐานที่ 1 ความเสมอภาคในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และมาตรฐานที่ 2 ความเสมอภาคทางสังคม

ผลสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย ตามมาตรฐานที่ 1 และมาตรฐานที่ 2 มีดังนี้

- **มาตรฐานที่ 1 ความเสมอภาคในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์** แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ
  - **เจตคติด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ระหว่างหญิงชายในสังคมไทย** พบว่า ร้อยละ 41.5 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “มีลูกสาวเหมือนมีส่วมอยู่หน้าบ้าน” ร้อยละ 54.1

เห็นด้วยว่า เนื้อหาโฆษณาและละครยังใช้ภาพลักษณ์ของผู้หญิงเป็นสิ่งยั่วยวนทางเพศ ร้อยละ 74.4 เชื่อว่าข้อมูลข่าวสารที่เปิดกว้างมากขึ้นผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตทำให้ผู้หญิงเรียกร้องสิทธิของตนเองมากขึ้น และ ร้อยละ 39.2 เห็นว่าผู้หญิงที่หย่าร้างยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเมื่อเทียบกับผู้ชายที่หย่าร้าง และ ร้อยละ 17.4 ยังเห็นว่าภาระหน้าที่การเลี้ยงดูบุตรยังเป็นหน้าที่ของผู้หญิง (แม่) เท่านั้น

- **เจตคติด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคหญิงชายตามอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW)** พบว่า ร้อยละ 69.4 เห็นว่าเนื่องจากจำนวนผู้หญิงในระบบการเมืองยังมีไม่มากพอ จึงทำให้การผลักดันนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิสตรียังขาดประสิทธิภาพ ส่วนน้อยร้อยละ 17.2 เห็นด้วยว่า สังคมไทยปัจจุบันยังเชื่อว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาสูง เพราะผู้ชายยังเป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.1 เห็นด้วยว่าปัจจุบันยังมีผู้หญิงอีกหลายคนที่มีความสามารถเท่ากับผู้ชายแต่ไม่ได้รับโอกาสให้เป็นผู้นำ ร้อยละ 40.7 เห็นว่าในสังคมไทย แม่หญิงและชายจะมีความสามารถเท่ากัน แต่นายจ้างชอบจ้างผู้ชายมากกว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.2 เห็นด้วยว่า ผู้หญิงควรมีสิทธิเข้าเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารเพื่อเข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อยทหาร เช่นเดียวกับที่ร้อยละ 86.5 เห็นว่าโรงเรียนเหล่าทัพควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าเรียน เนื่องจากผู้หญิงมีความสามารถเท่ากับผู้ชาย และร้อยละ 78.6 เห็นว่า แม้ว่าจะมีผู้หญิงอยู่ในกองทัพบก แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นดำรงตำแหน่งบัญชาการ

- **เจตคติด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในบริบทไทย** พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 89.9 เห็นด้วยว่า การล่วงละเมิดทางเพศยังเป็นปัญหาใหญ่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ร้อยละ 85.7 เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ ไม่จริงจังที่จะแก้ปัญหาล่วงละเมิดทางเพศ ขณะที่ร้อยละ 88.2 เห็นว่า ยังมีผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรง ถูกข่มขืน หรือถูกทำร้ายร่างกายเป็นจำนวนมากกว่าที่ทราบๆ กันหลายเท่า ส่วนน้อยร้อยละ 28.1 ยังเห็นว่า การที่สามีตบตีภรรยา ถือว่าเป็นเรื่องของลึ้นกับพื้น บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปก้าวก่าย และร้อยละ 71.0 เชื่อว่า ยังมีผู้หญิงอีกจำนวนมากที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ แต่ไม่กล้าแจ้งความ

## ● **มาตรฐานที่ 2 ความเสมอภาคทางสังคม**

- **ผลการสำรวจใน 7 ประเด็นแรก** พบว่า ร้อยละ 30.1 เห็นด้วยว่า คนไทยส่วนใหญ่ยังอยากได้ลูกชายมากกว่าลูกสาว ร้อยละ 20.2 ยังเชื่อว่า สังคมไทยมองว่าเรื่องการคุมกำเนิดเป็นเรื่องของผู้หญิงเท่านั้น ร้อยละ 11.1 ยังเห็นว่า ในภาวะยากจน ลูกชายควรได้รับการศึกษามากกว่าลูกสาว ร้อยละ 15.9 ยังเห็นด้วยว่า แม้ปัจจุบันผู้หญิงมีหน้าที่ต้องทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน แต่หน้าที่ของผู้ชายทำงานนอกบ้านเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 35.5 เชื่อว่า ผู้ชายที่นอกใจภรรยาไม่ควรได้รับการอภัย แต่ผู้หญิงที่นอกใจสามีจะถูกสังคมประณาม ร้อยละ 20.1 เห็นว่า ลูกชายมักเป็นผู้ดูแลพ่อแม่ในวัยชรา และ ร้อยละ 12.6 เชื่อว่า ในยามเศรษฐกิจตกต่ำ พนักงานหญิงจะถูกให้ออกจากงานก่อนผู้ชาย

ส่วนการใช้เวลาเพื่อสันทนาการและกิจกรรมครอบครัวที่หญิงและชายควรร่วมกันรับผิดชอบ พบว่า ร้อยละ 65.7 ระบุว่า ผู้ชายมีชั่วโมงว่างระหว่างวันมากกว่าผู้หญิง ร้อยละ 66.5 ระบุว่า ผู้ชายมีชั่วโมงพักผ่อนมากกว่าผู้หญิง ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.3 ระบุว่า ผู้ชายไปสังสรรค์กับเพื่อนๆ มากกว่า

ผู้หญิง ร้อยละ 5.6 เห็นว่า ผู้ชายใช้เวลาแก่บุตรมากกว่าผู้หญิง และร้อยละ 17.5 ระบุว่า ผู้ชายไปรับส่งบุตรที่โรงเรียนมากกว่าผู้หญิง

## 2.3 ประเด็นการศึกษาโดยสรุป

จากการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า แม้ว่าประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยได้มีการขับเคลื่อนทางสังคมเกี่ยวกับการส่งเสริมและการเสริมสร้างความเสมอภาคหญิงชายอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังพบว่ามีช่องว่างด้านความเสมอภาคหญิงชายเกิดขึ้นหลายด้านหลายประการ ทั้งที่เกิดจากหลายสาเหตุหลัก แต่สาเหตุที่สำคัญที่สุด คือ ความเชื่อหรืออคติที่ชายเป็นใหญ่ การให้ความสำคัญแก่ผู้ชายและลูกชาย การหล่อหลอมกล่อมเกลา บ่มเพาะเด็กตั้งแต่ยังไม่เกิดจนเกิดมา หลายครอบครัวและสังคมยังติดยึดกับอคติ/ความเชื่อเช่นนี้ ลามไปถึงการศึกษาเมื่อเข้าสู่วัยเรียน ในสถานที่/ระบบการทำงาน เมื่อเข้าสู่วัยทำงาน เมื่อเข้าสู่วัยที่มีครอบครัว แต่งงาน ก็เข้าสู่วงจรของการหล่อหลอมกล่อมเกลาต่างๆ เช่นที่กระทำในครอบครัวและสังคมตลอดมา

การศึกษาโดยสรุป พบว่า ยังมีช่องว่างความเสมอภาคหญิงชายหรือความเสมอภาคหญิงชายที่เกี่ยวข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ระหว่างหญิงชายในการได้รับสิทธิและโอกาสเข้าถึงทรัพยากรในด้านต่างๆ ดังนี้

### 2.3.1 การศึกษา

แม้ช่องว่างความเสมอภาคหญิงชายทั่วโลกจะแคบลงรวมทั้งประเทศไทย เด็กหญิงได้รับโอกาสในการเข้ารับการศึกษามากขึ้น ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา แต่โดยรวมแล้ว เด็กหญิงและผู้หญิงยังมีช่องว่างด้านความเสมอภาคหญิงชายอยู่ เด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนระดับประถมศึกษาทั่วโลก เกินกว่าครึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่ขาดโอกาสและยังคงเป็นเด็กผู้หญิง ครอบครัวยากจน ทั้งบางประเทศยังเห็นว่าเด็กผู้ชายมีความจำเป็นต้องเรียนได้รับการศึกษามากกว่าเด็กผู้หญิง รวมทั้งการเห็นว่าเด็กผู้ชายจำเป็นต้องเรียนในระดับอุดมศึกษามากกว่าเด็กผู้หญิง ซึ่งความคิดเห็น/เจตคติเช่นนี้เป็นความเชื่อ/อคติที่ตกทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นในการเลี้ยงดูบุตรธิดาของพ่อแม่ ของครอบครัว ในสังคม รวมทั้งเจตคติและค่านิยมที่กำหนดให้ลูกชายและลูกสาว ต้องเรียนตามความคาดหวังของสิ่งที่ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายถูกคาดหวัง/เชื่อว่า/คิดว่า ต้องเรียนสาขาที่เหมาะสมกับเพศของตนเท่านั้น ทั้งที่ความแตกต่างในการเลือกเรียนสาขาวิชาไม่ได้สะท้อนถึงความสามารถของหญิงและชายแต่ประการใด แต่เป็นภาพตายตัวที่สังคมคาดหวัง

ในประเทศไทยก็เช่นกัน แม้ช่องว่างความเสมอภาคหญิงชาย ช่องว่างด้านสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านการศึกษาของทั้งหญิงและชายลดลงมากจนเกือบจะมีความเสมอภาคหญิงชายในด้าน

การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ซึ่งมีจำนวนหญิงเข้ารับการศึกษามากกว่าชาย แต่ก็พบว่าในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษายังมีการสงวนไว้เฉพาะเพศชายเท่านั้นให้เข้าศึกษาในบางสถาบันการศึกษาระดับสูง เช่น โรงเรียนนายร้อยและโรงเรียนเตรียมทหาร แม้ว่าโรงเรียนนายร้อยตำรวจได้เปิดรับผู้หญิงเข้าเรียนในโรงเรียนนายร้อยตำรวจแล้วก็ตาม

ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ก็เช่นกัน ในระยะแรกโรงเรียนเหล่าทัพ/ทหารได้ตั้งขึ้นเพื่อรับเด็กผู้ชายเท่านั้น ผู้หญิงยังไม่สามารถเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาทางทหารได้ แม้ว่าต่อมาบางโรงเรียน เช่น Oak Ridge Military Academy (ชื่อปัจจุบัน) ได้มีการรับเด็กผู้หญิงเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยใน พ.ศ. 2395 จนถึง พ.ศ. 2472 และหยุดรับนักเรียนทหารหญิงจนถึง พ.ศ. 2514 จึงได้เปิดรับนักเรียนหญิงเข้าศึกษาโรงเรียนทหารเคียงคู่กับนักเรียนชาย (Military School for Girls) อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษาด้านทหารหลักของประเทศ เช่น โรงเรียนนายร้อย (West Point Military Academy) โรงเรียนนายเรือ (Annapolis Naval Academy) โรงเรียนนายเรืออากาศ (Air Force Military Academy) และ Coast Guard Military Academy ยังมิได้เปิดรับผู้หญิงเข้าเรียนแต่อย่างใด จนกระทั่ง ใน พ.ศ. 2518 รัฐสภาอเมริกันได้ออกกฎหมายสำคัญที่มีบทบัญญัติกำหนดให้สถาบัน/โรงเรียนทหาร/เหล่าทัพทุกแห่งในสหรัฐอเมริกาต้องรับผู้หญิงเข้าเรียนในโรงเรียนทหารภายใน พ.ศ. 2519 ซึ่งทำให้สถาบันการศึกษาชั้นสูงของทหารทุกเหล่าทัพ ทั้ง บก เรือ อากาศ ต้องรับผู้หญิงเข้าเรียนร่วมกับผู้ชายเป็นต้นมา ทั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นผลเนื่องมาจากขบวนการเคลื่อนไหวของสังคมของกลุ่มผู้หญิงในช่วงทศวรรษ พ.ศ. 2503 (ค.ศ. 1960s) และทศวรรษ พ.ศ. 2513 (ค.ศ. 1970s) ที่กดดันประเด็นความเสมอภาค/ความเท่าเทียมทางการศึกษา และการต่อสู้เพื่อหยุดยั้งความเข้มงวดด้านบทบาทแบบตายตัวระหว่างหญิงและชาย (Women and US Military Academies)

แต่เดิมประเทศไทยเมื่อครั้งเผชิญกับสงครามโลกครั้งที่ 2 จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้มีดำริว่า “...การขยายกำลังทหารอยู่ที่ต้องให้ชาติไทยทั้งชาติเป็นทหารหมายความว่า คนไทยทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายจักต้องได้รับการอบรมให้เป็นนักรบที่เฉลียวฉลาดในวิทยาการและเข้มแข็งพอ พร้อมทั้งจะสละชีพเพื่อชาติเสมอ...” จึงได้ดำริให้จัดตั้งกองทหารหญิง และให้กรมยุทธศึกษาทหารบกวางหลักสูตรให้การศึกษาแก่นักเรียนนายร้อยสำรองทหารบก ทั้งกองทัพบกยังได้จัดตั้งโรงเรียนนายสิบหญิงขึ้นมา (“ทหารหญิงแห่งชาติ,” 2551) ต่อมาเกิดผันผวนทางการเมืองไทย ทำให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม พ้นจากตำแหน่ง นโยบายการศึกษาทหารของผู้หญิงก็เปลี่ยนไปด้วย ทำให้ทหารหญิงที่เคยฝึกให้เป็นเหล่ารบ เปลี่ยนเป็นฝ่ายสนับสนุนแทน ผู้หญิงเข้าเรียนในโรงเรียนวิทยาลัยแพทย์ทหารและพยาบาลกองทัพบก ปัจจุบันนี้ โรงเรียนเหล่าทัพ รวมทั้งโรงเรียนเตรียมทหารก็ยังมีได้เปิดรับผู้หญิงเข้าศึกษา อันเป็นประเด็นของความไม่เสมอภาคในส่วนสิทธิและโอกาสทางการศึกษาที่รอการแก้ไข

### 2.3.2 อาชีพ/การจ้างงาน

แม้ทั่วโลกมีผู้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น แต่ก็ยังมีผู้หญิงมากกว่าผู้ชายที่ทำงานเป็นแรงงาน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง ซึ่งอาจเป็นการทำงานในครอบครัวเป็นลักษณะกึ่งสี โดยไม่ได้รับค่าจ้างหรืออาจได้รับค่าจ้างแรงงานในครอบครัว แต่ก็ได้รับค่าจ้างการทำงานในครอบครัวน้อยกว่าสมาชิกครอบครัวที่เป็นชายที่ทำงานในครอบครัว

ยิ่งไปกว่านั้น ยังพบว่ามีความช่องว่างด้านความเสมอภาคหญิงชายด้านการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ และทั่วโลก ยังมีหลายประเทศที่ให้ชายมีโอกาสมากกว่าหญิงในการหางานทำ/อาชีพ/การจ้างงาน ซึ่งเกิดขึ้นส่วนใหญ่ในหลายประเทศมุสลิม รวมทั้งบางประเทศในทวีปเอเชีย เช่น อินเดีย จีน เกาหลีใต้ และในทวีปแอฟริกา เช่น ไนจีเรีย ที่เห็นว่า แม้ผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้านได้ แต่ในยามเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ มีงานให้ทำน้อย งานหายาก ผู้ชายควรได้โอกาสได้ทำงาน หรือมีสิทธิที่ได้เข้าทำงานมากกว่าผู้หญิง อันเป็นการให้ความสำคัญให้สิทธิและโอกาสแก่ผู้ชายเป็นลำดับแรก และผู้หญิงยังเห็นว่า ผู้ชายได้โอกาส/ได้เปรียบมากกว่าผู้หญิงในด้านการได้ทำงาน การประกอบอาชีพ การได้ค่าจ้างที่สูง แม้ว่าผู้หญิงจะมีคุณสมบัติเหมาะสมกับงานนั้นๆ ก็ตาม

นอกจากนั้น ยังพบว่ามีความช่องว่างค่าตอบแทนที่แรงงานหญิงได้รับน้อยกว่าแรงงานชาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการประมาณการว่าผู้หญิงจำนวนเกือบสองพันล้านคนในทวีปเอเชีย ยังได้รับค่าจ้างน้อยกว่าชาย ทำให้เกิดการสูญเสียทางด้านการผลิตถึง 89 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี (“Briefly: Asian Women’s Low Status at a Risk for Continent’s Future,” 2012)

ในประเทศไทยก็เช่นกัน ยังมีช่องว่างความเสมอภาคหญิงชายด้านการมีส่วนร่วมและโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านค่าจ้างแรงงานที่แตกต่างกันระหว่างหญิงและชายในงานที่ทัดเทียมกัน ด้านรายได้ที่ได้รับ และด้านการมีส่วนร่วมในแรงงาน

### 2.3.3 การเป็นผู้นำ

ช่องว่างความเสมอภาคหญิงชายทางการเป็นผู้นำของผู้หญิงยังคงเป็นปัญหาที่ท้าทายและรอการแก้ไข ทั้งช่องว่างนั้นยังกว้างอยู่มาก เนื่องจากประเด็นการเป็นผู้นำของผู้หญิงครอบคลุมทั้งทางการเมือง การดำรงตำแหน่งสูง/ระดับบริหาร/การเป็นกรรมการในคณะกรรมการทั้งในหน่วยงานภาครัฐและธุรกิจเอกชน

- **การมีส่วนร่วมและการเป็นผู้นำในทางการเมือง** ช่องว่างความเสมอภาคหญิงชายทางการเมืองทั่วโลกยังคงกว้างอยู่มาก ช่องว่างทางการเมืองเพียงร้อยละ 19 เท่านั้นที่ได้รับการแก้ไข ซึ่งแสดงว่าผู้หญิงทั่วโลกส่วนใหญ่ยังคงขาดโอกาสที่จะได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วม

ทำ และร่วมเคลื่อนไหวในการผลักดันนโยบายสำคัญๆ ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อทั้งหญิงและชาย แต่ในกลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกสามารถปิดช่องว่างโดยรวมได้ถึงร้อยละ 65 และผู้หญิงมีพลังอำนาจทางการเมืองสูงโดยเฉพาะประเทศฟิลิปปินส์

ส่วนในประเทศไทย แม้ในช่วงที่ผ่านมาจะมีผู้นำทางด้านการเมือง/การบริหาร คือ มีนายกรัฐมนตรีหญิงเป็นคนแรกของประเทศ แต่ลำดับและคะแนนด้านพลังอำนาจทางการเมืองได้ต่ำสุด ทั้งในจำนวนปีของผู้ครองตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาลและรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจำนวนผู้หญิงที่เป็นตัวแทนประชาชนในรัฐสภา อันแสดงว่ามีจำนวนผู้หญิงไทยในตำแหน่งทางการเมืองน้อยมาก ในขณะที่มีประชากรหญิงมากกว่าชายกว่าล้านคน เป็นการแสดงถึงความไม่สมดุลในการมีตัวแทนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่เท่าเทียมหรืออย่างน้อยก็ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน (The Gender Gap Report 2011, 2012)

- **การมีส่วนร่วมและการเป็นผู้นำในธุรกิจเอกชน** ส่วนใหญ่พบว่า แม้มีอัตราและจำนวนผู้หญิงเข้าสู่ภาคธุรกิจเอกชนมาก แต่ก็กระจุกตัวในระดับต้นและระดับกลาง ไม่ค่อยมีผู้หญิงในตำแหน่งบริหารระดับสูง และ/หรือกรรมการบริหาร ยกเว้นในบางประเทศ เช่น นอร์เวย์ที่กำหนดสัดส่วนคณะกรรมการบริหารบริษัท/ธุรกิจเอกชนต้องมีหญิงร่วมเป็นกรรมการอย่างน้อยร้อยละ 40

ในทวีปเอเชียและในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยภาพรวมยังมีช่องว่างความเสมอภาคหญิงชายด้านการเป็นผู้นำ โดยไม่มีประเทศใดโดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่ผู้หญิงมีสถานภาพเหนือผู้ชายเจ้าของธุรกิจที่เป็นหญิงมีน้อยกว่าผู้ชายมาก ทัวโลกจากการสำรวจของแกรนท์ ธอร์นตัน ผู้หญิงที่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงเพียงร้อยละ 20 บางประเทศมีผู้บริหารระดับสูงที่เป็นหญิงลดจำนวนลง ในประเทศไทยก็เช่นกัน เป็นไปตามแนวโน้มและทิศทางความเสมอภาคหญิงชายที่มีหญิงที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารร้อยละ 39 ใน พ.ศ. 2555 ลดลงจากร้อยละ 45 ใน พ.ศ. 2554 (“สตรีในตำแหน่งผู้บริหารที่จำนวนลดลงทั้งเอเชีย.” 2555)

ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสำรวจเห็นว่าสิ่งกีดขวางหรืออุปสรรคในการเป็นผู้นำในการก้าวสู่ตำแหน่งบริหารระดับสูงของผู้หญิง คือ บรรทัดฐานและแนวปฏิบัติด้านวัฒนธรรมในแต่ละประเทศ วัฒนธรรมในองค์กรที่ชายเป็นใหญ่ และการขาดต้นแบบบทบาทของผู้หญิง เนื่องจากมีจำนวนผู้หญิงในตำแหน่งบริหารระดับสูงน้อยและผู้หญิงหลายคนรู้สึกว่าการที่ตนเกิดเป็นหญิง/การเป็นเพศหญิงของตนเป็นสิ่งที่กีดขวาง/กีดกันความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ทั้งเห็นว่า เป็นการยากลำบากที่จะข้าม “เพดานแก้ว” ได้

### 2.3.4 การช่วยเหลือจากการถูกกระทำรุนแรง

จากผลการศึกษาก็ยังมีความน่าเสียใจและน่าห่วงใยว่า ผู้หญิงยังคงเป็นเหยื่อของการกระทำรุนแรงทั้งในครอบครัวและนอกบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีอคติและจารีตประเพณีที่เชื่อว่าชายเป็นใหญ่ เป็นเสาหลักของบ้าน เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงมีหน้าที่ตามคำสั่งที่ตั้ง “กรอบ” ไว้ให้หรือที่สังคมให้ “ภาพตายตัว” ไว้ว่า ต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับ

เรือน เมื่อแต่งงานก็ต้องดูแลครอบครัว สามี และลูก ดังนั้น โอกาสในการได้รับการศึกษาและการมีอาชีพ/ประกอบอาชีพของหญิงก็จะด้อยกว่าชาย

ด้วยเจตคติ/อคติดังกล่าว จึงก่อให้เกิดความคิดความเชื่อว่า ผู้หญิงด้อยกว่า อ่อนแอกว่า ผู้หญิงจึงตกเป็นเบี้ยล่างที่ถูกกระทำความรุนแรงและรองรับอารมณ์ความเครียดของผู้ชายที่มักจะใช้ความรุนแรงทั้งในยามปรกติและยามสงครามที่ผู้หญิงมักตกเป็นเหยื่อของการฆ่าและข่มขืน ซึ่งกรณีเหล่านี้มักเกิดในแถบภูมิภาคทวีปแอฟริกา และบางประเทศในทวีปเอเชียบางประเทศ เช่น อินเดีย ที่ยังมีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65) คิดว่า ผู้หญิงควรอดทนต่อการถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวและเห็นว่าบางครั้งผู้หญิงก็สมควรถูกทุบตีทำร้าย (Bhayana, 2011) รวมทั้งการทำแท้งทารกในครรภ์เมื่อตรวจพบว่าเป็นหญิง หรือเมื่อคลอดออกมาก็อาจถูกครอบครัว/พ่อทำร้ายทารุณจนตาย ด้วยความผิดตามความเชื่อของตนว่าเด็กมีความผิดที่เกิดมาเป็นเพศหญิงเท่านั้น

ในประเทศไทยก็เช่นกัน แม้มีกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ออกมาเพื่อช่วยเหลือผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวและที่อื่น โดยระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้พบเห็นต้องแจ้งแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ความช่วยเหลือ แต่การกระทำความรุนแรงก็ยังมีได้ลดลงแต่อย่างใด ทั้งยังปรากฏตามผลวิจัยของกองทุนสหประชาชาติเพื่อยุติความรุนแรงต่อสตรี (UN Women) ว่า 1 ใน 5 ของผู้หญิงทั่วโลกถูกกระทำความรุนแรงและประเทศไทยติดอันดับ 2 ใน 75 ประเทศที่เห็นว่าการกระทำความรุนแรงต่อภรรยาเป็นสิ่งที่รับได้ (“เผย ไทยติดอันดับ 2 รับได้ตีภรรยา,” 2555) ขณะที่การสำรวจเจตคติของประชาชน พบว่า คนไทยส่วนใหญ่เห็นว่าการล่วงละเมิดทางเพศเป็นปัญหาใหญ่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข และยังมีกรณีเช่นนี้อีกจำนวนมากกว่าที่มีการรายงานออกมา แต่ก็ยังมีบางส่วนแม้เพียง 1 ใน 5 ของผู้ตอบ เห็นว่า การที่สามีทำร้ายภรรยาเป็นเรื่องของการกระทบกันของลึนกับฟืน คนภายนอกไม่ควรไปก้าวร้าว แม้มีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรง พ.ศ. 2550 ใช้บังคับอยู่ก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้นยังเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ไม่จริงจังในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้

ในการสัมมนาสมัชชาวิชาชีพเพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็กสตรี เมื่อเดือนมกราคม 2555 ได้มีการเปิดเผยข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขที่ระบุว่าใน พ.ศ. 2553 มีเด็กและสตรีถูกกระทำความรุนแรง และเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลทั่วประเทศจำนวน 25,767 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กร้อยละ 53 และผู้หญิงร้อยละ 47 (“อึ้ง ผลสำรวจชี้ “เด็ก-สตรี” ถูกทำร้ายถึง 25,767คน,” 2555) และข้อมูลการกระทำความรุนแรงในครอบครัวของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระบุว่า ระหว่าง พ.ศ. 2551-2554 พบว่า ผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นเพศชายถึงร้อยละ 86.23 (“สลด “วันสตรีสากล” พบมมมีผู้หญิงไทยอีก ...ผู้ชายทำรุนแรงกับผู้หญิง-เด็กยังพุ่งยอด ผู้ต้องหาขยับทั้งค่ายา-รับผิดชอบสามี ชี้โรงรัยคร่าชีวิตอีกปีละกว่า 4 หมื่นราย,” 2555) แม้ว่ามีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ก็ตาม แต่การกระทำความรุนแรงในครอบครัวก็ยังเพิ่มขึ้น เช่น ในปี พ.ศ. 2552 เหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวมีจำนวน 354 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 940 ราย ในปี พ.ศ. 2553 และจำนวน 967 ราย ในปี พ.ศ.2554 (<http://www.violence.in.th/violence/report/violence/report001.aspx>) แสดงว่าการกระทำ

ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ยังเป็นประเด็นที่น่ากังวลห่วงใยยิ่งและเป็นประเด็นที่รอการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

## 2.4 การจัดทำแบบสำรวจ

จากการศึกษาข้างต้น คณะที่ปรึกษาจึงได้จัดทำแบบสำรวจในประเด็น “เจตคติความเสมอภาคหญิงชายเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ระหว่างหญิงชายในการได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การศึกษา (2) อาชีพ/การจ้างงาน (3) การเป็นผู้นำ และ (4) การช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง ดังนี้

แบบสำรวจ “เจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ดังนี้ (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

**ส่วนที่หนึ่ง** เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแยกตามจังหวัด ในเขตและนอกเขตเทศบาล อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

**ส่วนที่สอง** เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นข้างต้น 4 ประเด็น คือ

- 1) การศึกษา มีคำถาม 4 ข้อ
- 2) อาชีพ/การจ้างงาน มีคำถาม 4 ข้อ
- 3) การเป็นผู้นำ มีคำถาม 4 ข้อ
- 4) การช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง มีคำถาม 4 ข้อ

### 3. ผลการสำรวจเจตคติของประชาชน ด้านความเสมอภาคหญิงชาย

รายงานการสำรวจ เจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ระหว่างหญิงชาย ในการได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรในด้านต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การศึกษา (2) อาชีพ/การจ้างงาน (3) การเป็นผู้นำ และ (4) การช่วยเหลือจากการถูกระงับความรุนแรง นอกจากนี้ รายงานฉบับนี้ได้เสนอการประเมินและการวิเคราะห์เจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในภาพรวม รวมทั้งการประเมินและการวิเคราะห์เจตคติของประชาชนเป็นรายด้านทั้งสี่ด้าน

การจัดทำรายงานเจตคติของประชาชนฉบับนี้ กำหนดให้แผนการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในแต่ละจังหวัดต้องไม่น้อยกว่า 100 คน และต้องเป็นผู้ที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยในจังหวัดภายใต้การศึกษา และมีตัวอย่างไม่น้อยกว่า 200 คนในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ขนาดของตัวอย่างมีความสอดคล้องกับขนาดของประชากรอย่างแท้จริงมากที่สุด ประเด็นกำหนดสัดส่วนของตัวอย่างหญิงและชายถือเป็นเพียงเงื่อนไขที่กำหนดให้ทั้งสองกลุ่มมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบสุ่มชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร และลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมมีดังต่อไปนี้

#### 3.1 ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง

##### 3.1.1 ลักษณะทางประชากรของตัวอย่าง

ตารางที่ 3.1 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามรายจังหวัดทั่วประเทศ

| จังหวัด         | ขนาดกลุ่มตัวอย่าง | ร้อยละ |
|-----------------|-------------------|--------|
| กระบี่          | 100               | 1.2    |
| กรุงเทพฯ        | 254               | 3.1    |
| กาญจนบุรี       | 102               | 1.3    |
| กาฬสินธุ์       | 102               | 1.3    |
| กำแพงเพชร       | 112               | 1.4    |
| ขอนแก่น         | 120               | 1.5    |
| จันทบุรี        | 102               | 1.3    |
| ฉะเชิงเทรา      | 100               | 1.2    |
| ชลบุรี          | 101               | 1.2    |
| ชัยนาท          | 102               | 1.3    |
| ชัยภูมิ         | 101               | 1.2    |
| ชุมพร           | 104               | 1.3    |
| เชียงราย        | 110               | 1.4    |
| เชียงใหม่       | 134               | 1.7    |
| ตรัง            | 104               | 1.3    |
| ตราด            | 101               | 1.2    |
| ตาก             | 102               | 1.3    |
| นครนายก         | 101               | 1.2    |
| นครปฐม          | 100               | 1.2    |
| นครพนม          | 105               | 1.3    |
| นครราชสีมา      | 130               | 1.6    |
| นครศรีธรรมราช   | 100               | 1.2    |
| นครสวรรค์       | 100               | 1.2    |
| นนทบุรี         | 102               | 1.3    |
| นราธิวาส        | 104               | 1.3    |
| น่าน            | 103               | 1.3    |
| บุรีรัมย์       | 121               | 1.5    |
| ปทุมธานี        | 100               | 1.2    |
| ประจวบคีรีขันธ์ | 100               | 1.2    |
| ปราจีนบุรี      | 102               | 1.3    |
| ปัตตานี         | 101               | 1.2    |
| พะเยา           | 101               | 1.2    |
| พังงา           | 102               | 1.3    |

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

| จังหวัด      | ขนาดกลุ่มตัวอย่าง | ร้อยละ |
|--------------|-------------------|--------|
| พัทลุง       | 109               | 1.3    |
| พิจิตร       | 103               | 1.3    |
| พิษณุโลก     | 104               | 1.3    |
| เพชรบุรี     | 102               | 1.3    |
| เพชรบูรณ์    | 102               | 1.3    |
| แพร่         | 102               | 1.3    |
| ภูเก็ต       | 105               | 1.3    |
| มหาสารคาม    | 104               | 1.3    |
| มุกดาหาร     | 103               | 1.3    |
| แม่ฮ่องสอน   | 102               | 1.3    |
| ยโสธร        | 102               | 1.3    |
| ยะลา         | 103               | 1.3    |
| ร้อยเอ็ด     | 103               | 1.3    |
| ระนอง        | 106               | 1.3    |
| ระยอง        | 102               | 1.3    |
| ราชบุรี      | 102               | 1.3    |
| ลพบุรี       | 100               | 1.2    |
| ลำปาง        | 104               | 1.3    |
| ลำพูน        | 103               | 1.3    |
| เลย          | 106               | 1.3    |
| ศรีสะเกษ     | 103               | 1.3    |
| สกลนคร       | 103               | 1.3    |
| สงขลา        | 106               | 1.3    |
| สตูล         | 106               | 1.3    |
| สมุทรปราการ  | 103               | 1.3    |
| สมุทรสงคราม  | 102               | 1.3    |
| สมุทรสาคร    | 102               | 1.3    |
| สระแก้ว      | 102               | 1.3    |
| สระบุรี      | 102               | 1.3    |
| สิงห์บุรี    | 100               | 1.2    |
| สุโขทัย      | 102               | 1.3    |
| สุพรรณบุรี   | 104               | 1.3    |
| สุราษฎร์ธานี | 102               | 1.3    |

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

| จังหวัด     | ขนาดกลุ่มตัวอย่าง | ร้อยละ |
|-------------|-------------------|--------|
| สุรินทร์    | 100               | 1.2    |
| หนองคาย     | 104               | 1.3    |
| หนองบัวลำภู | 104               | 1.3    |
| อยุธยา      | 103               | 1.3    |
| อ่างทอง     | 103               | 1.3    |
| อำนาจเจริญ  | 102               | 1.3    |
| อุดรธานี    | 124               | 1.5    |
| อุดรดิตถ์   | 101               | 1.2    |
| อุทัยธานี   | 102               | 1.3    |
| อุบลราชธานี | 120               | 1.5    |
| รวม         | 8,090             | 100.0  |

ตารางที่ 3.2 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามภาคที่อยู่อาศัย

| ภาคที่อยู่อาศัย       | จำนวน | ร้อยละ |
|-----------------------|-------|--------|
| กรุงเทพฯ และปริมณฑล   | 761   | 9.4    |
| ภาคกลาง               | 2,033 | 25.1   |
| ภาคเหนือ              | 1,787 | 22.1   |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ | 2,057 | 25.4   |
| ภาคใต้                | 1,452 | 17.9   |
| รวม                   | 8,090 | 100    |

ตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประชาชนในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ที่สุ่มมาได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 8,090 คน แบ่งออกเป็นลักษณะตามประชากรกระจายทั่วทุกจังหวัดรวม 76 จังหวัด (ประชากรของจังหวัดบึงกาฬ ซึ่งจัดตั้งเป็นจังหวัดที่ 77 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2554 รวมอยู่กับประชากรของจังหวัดหนองคายตามฐานประชากรทั่วประเทศ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2553) ดังที่ปรากฏอยู่ในตารางข้างล่างนี้ โดยกำหนดให้ขนาดของตัวอย่างในแต่ละภาคและในแต่ละจังหวัดมีความสอดคล้องกับความหนาแน่นของประชากรในแต่ละภาคและในแต่ละจังหวัดตามลำดับ ดังนั้น ตัวอย่างเป็นผู้อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร 254 คนคิดเป็น

ร้อยละ 3.1 ผู้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีประชากรหนาแน่น เช่น จังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา อุบลราชธานี ขอนแก่น และอุดรธานี จำนวน 120-134 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ถึง ร้อยละ 1.7 ของตัวอย่างทั้งหมด และตัวอย่างจำนวนไม่น้อยกว่า 100 คนในจังหวัดอื่นๆ

เมื่อแยกการวิเคราะห์ตัวอย่างตามภาคที่อยู่อาศัย ตัวอย่างเป็นผู้อยู่อาศัยในจังหวัด กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 761 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 9.5 ของตัวอย่างทั้งหมด ภาคกลาง 2,033 คน หรือร้อยละ 25.5 ภาคเหนือ 1,787 คน หรือร้อยละ 22.4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2,057 คน หรือร้อยละ 25.8 และภาคใต้ 1,348 คน หรือร้อยละ 16.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.3 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามภาคที่อยู่อาศัยและช่วงอายุ

| ช่วงอายุ | ภาคที่อยู่อาศัย         |         |          |                       |         | รวม     |
|----------|-------------------------|---------|----------|-----------------------|---------|---------|
|          | กรุงเทพฯ และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ | ภาคใต้  |         |
| 18-24    | 103                     | 241     | 224      | 289                   | 204     | 1061    |
|          | (13.5)                  | (11.9)  | (12.5)   | (14.0)                | (14.0)  | (13.1)  |
| 25-35    | 218                     | 604     | 471      | 626                   | 449     | 2368    |
|          | (28.6)                  | (29.7)  | (26.4)   | (30.4)                | (30.9)  | (29.3)  |
| 36-45    | 196                     | 496     | 450      | 546                   | 383     | 2071    |
|          | (25.8)                  | (24.4)  | (25.2)   | (26.5)                | (26.4)  | (25.6)  |
| 46-55    | 158                     | 464     | 449      | 434                   | 291     | 1796    |
|          | (20.8)                  | (22.8)  | (25.1)   | (21.1)                | (20.0)  | (22.2)  |
| 56-65    | 86                      | 228     | 193      | 162                   | 125     | 794     |
|          | (11.3)                  | (11.2)  | (10.8)   | (7.9)                 | (8.6)   | (9.8)   |
| รวม      | 761                     | 2033    | 1787     | 2057                  | 1452    | 8090    |
|          | (100.0)                 | (100.0) | (100.0)  | (100.0)               | (100.0) | (100.0) |

ตัวอย่างมีค่าอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 38.95 ปี และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.99 ปี แบ่ง ตัวอย่างออกเป็นผู้มีช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.1 ช่วงอายุระหว่าง 25-35 ปี ร้อยละ 29.3 ผู้มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 25.6 ผู้มีอายุระหว่าง 46-55 ปี ร้อยละ 22.2 และผู้มีอายุ 56-65 ปี ร้อยละ 9.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.4 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามภูมิภาคและเพศ

| ภาคที่อยู่อาศัย (ร้อยละ) |         |         |          |                           |         | รวม     |
|--------------------------|---------|---------|----------|---------------------------|---------|---------|
| กรุงเทพและ<br>ปริมณฑล    |         | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออกเฉียงเหนือ | ภาคใต้  |         |
| ชาย                      | 381     | 1040    | 897      | 1030                      | 729     | 4077    |
|                          | (50.1)  | (51.2)  | (50.2)   | (50.1)                    | (50.2)  | (50.4)  |
| หญิง                     | 380     | 993     | 890      | 1027                      | 723     | 4013    |
|                          | (49.9)  | (48.8)  | (49.8)   | (49.9)                    | (49.8)  | (49.6)  |
| รวม                      | 761     | 2033    | 1787     | 2057                      | 1452    | 8090    |
|                          | (100.0) | (100.0) | (100.0)  | (100.0)                   | (100.0) | (100.0) |

การสุ่มตัวอย่างกำหนดลักษณะทางประชากรของตัวอย่างในเรื่องเพศมีความใกล้เคียงกับ  
คุณลักษณะของประชากร กล่าวคือ สัดส่วนของผู้หญิงและผู้ชายถูกกำหนดให้มีสัดส่วนอยู่ที่ 1 ต่อ 1 หรือ  
ตัวอย่างที่เป็นชายร้อยละ 50 และหญิงร้อยละ 50 ภาคที่มีประชากรมากที่สุดคือภาค  
ตะวันออกเฉียงเหนือ ตามด้วยภาคกลาง ภาคเหนือและภาคใต้ ตามลำดับ

ตารางที่ 3.5 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามภาคที่อยู่อาศัยและสถานภาพสมรส

|       | กรุงเทพฯ<br>และปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาคตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้  | รวม     |
|-------|------------------------|---------|----------|---------------------------|---------|---------|
| โสด   | 263                    | 618     | 500      | 584                       | 439     | 2404    |
|       | (34.6)                 | (30.4)  | (28.0)   | (28.4)                    | (30.2)  | (29.7)  |
| สมรส  | 476                    | 1364    | 1233     | 1424                      | 976     | 5473    |
|       | (62.5)                 | (67.1)  | (69.0)   | (69.2)                    | (67.2)  | (67.7)  |
| อื่นๆ | 22                     | 51      | 54       | 49                        | 37      | 213     |
|       | (2.9)                  | (2.5)   | (3.0)    | (2.4)                     | (2.5)   | (2.6)   |
| รวม   | 761                    | 2033    | 1787     | 2057                      | 1452    | 8090    |
|       | (100.0)                | (100.0) | (100.0)  | (100.0)                   | (100.0) | (100.0) |

ผลการสุ่มตัวอย่าง พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้มีสถานภาพสมรสแล้ว ผู้อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสัดส่วนของประชากรที่มีสถานภาพโสดมากที่สุด เมื่อเทียบกับร้อยละเฉลี่ยของทั้งประเทศ ปัจจัยคุณลักษณะของผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลและ/หรือภูมิภาคอื่นๆ และปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ถือเป็นตัวแปรที่ดีในการอธิบายปรากฏการณ์ได้อย่างดี และจะได้มีการอภิปรายในลำดับต่อไป

ตารางที่ 3.6 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามภาคที่อยู่อาศัยและเขตที่อยู่อาศัย

| ภาคที่อยู่อาศัย (ร้อยละ) |         |         |          |                               |         | รวม     |
|--------------------------|---------|---------|----------|-------------------------------|---------|---------|
| กรุงเทพฯ<br>และปริมณฑล   |         | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออกเฉีย<br>งเหนือ | ภาคใต้  |         |
| ในเขต<br>เทศบาล          | 592     | 1006    | 763      | 854                           | 686     | 3901    |
|                          | (77.8)  | (49.5)  | (42.7)   | (41.5)                        | (47.2)  | (48.2)  |
| นอกเขต<br>เทศบาล         | 169     | 1027    | 1024     | 1203                          | 766     | 4189    |
|                          | (22.2)  | (50.5)  | (57.3)   | (58.5)                        | (52.8)  | (51.8)  |
| รวม                      | 761     | 2033    | 1787     | 2057                          | 1452    | 8090    |
|                          | (100.0) | (100.0) | (100.0)  | (100.0)                       | (100.0) | (100.0) |

ประชากรไทยส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลและสัดส่วนของประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีสัดส่วนของผู้อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลจำนวนน้อยที่สุด เมื่อพิจารณา กลุ่มอายุในแต่ละช่วงของตัวอย่างทั้งหมดตั้งแต่ 18-65 ปี ลักษณะการกระจายของตัวอย่างตามอายุ มีลักษณะสอดคล้องกับลักษณะประชากรที่แท้จริง กล่าวคือ ร้อยละ 55 ของประชากรมีอายุอยู่ระหว่าง 25-45 ปี

### 3.1.2 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของตัวอย่าง

ตารางที่ 3.7 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามภาคที่อยู่อาศัยและระดับการศึกษา

| การศึกษา                  | ภาคที่อยู่อาศัย (ร้อยละ) |             |          |                               |         | รวม     |
|---------------------------|--------------------------|-------------|----------|-------------------------------|---------|---------|
|                           | กรุงเทพฯ และ<br>ปริมณฑล  | ภาค<br>กลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้  |         |
| ประถมศึกษา<br>หรือต่ำกว่า | 141                      | 603         | 602      | 709                           | 332     | 2387    |
|                           | (18.5)                   | (29.7)      | (33.7)   | (34.5)                        | (22.9)  | (29.5)  |
| มัธยมศึกษา                | 240                      | 680         | 549      | 713                           | 513     | 2695    |
|                           | (31.5)                   | (33.4)      | (30.7)   | (34.7)                        | (35.3)  | (33.3)  |
| อนุปริญญา                 | 74                       | 203         | 164      | 172                           | 132     | 745     |
|                           | (9.7)                    | (10.0)      | (9.2)    | (8.4)                         | (9.1)   | (9.2)   |
| ปริญญาตรีหรือ<br>สูงกว่า  | 306                      | 547         | 472      | 463                           | 475     | 2263    |
|                           | (40.2)                   | (26.9)      | (26.4)   | (22.5)                        | (32.7)  | (28.0)  |
| รวม                       | 761                      | 2033        | 1787     | 2057                          | 1452    | 8090    |
|                           | (100.0)                  | (100.0)     | (100.0)  | (100.0)                       | (100.0) | (100.0) |

ตารางที่ 3.8 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามภาคที่อยู่อาศัยและรายได้

| รายได้ต่อเดือน | ภาคที่อยู่อาศัย        |         |          |                           |         | รวม     |
|----------------|------------------------|---------|----------|---------------------------|---------|---------|
|                | กรุงเทพฯ<br>และปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออกเฉียงเหนือ | ภาคใต้  |         |
| ไม่มีรายได้    | 131                    | 272     | 229      | 291                       | 204     | 1127    |
|                | (17.2)                 | (13.4)  | (12.8)   | (14.1)                    | (14.0)  | (13.9)  |
| ไม่เกิน 10,000 | 204                    | 836     | 888      | 999                       | 528     | 3455    |
|                | (26.8)                 | (41.1)  | (49.7)   | (48.6)                    | (36.4)  | (42.7)  |
| 10,001-20,000  | 223                    | 573     | 417      | 509                       | 407     | 2129    |
|                | (29.3)                 | (28.2)  | (23.3)   | (24.7)                    | (28.0)  | (26.3)  |
| 20,001-30,000  | 75                     | 166     | 129      | 122                       | 165     | 657     |
|                | (9.9)                  | (8.2)   | (7.2)    | (5.9)                     | (11.4)  | (8.1)   |
| 30,001-40,000  | 45                     | 80      | 50       | 57                        | 68      | 300     |
|                | (5.9)                  | (3.9)   | (2.8)    | (2.8)                     | (4.7)   | (3.7)   |
| มากกว่า 40,000 | 69                     | 94      | 56       | 68                        | 74      | 361     |
|                | (9.1)                  | (4.6)   | (3.1)    | (3.3)                     | (5.1)   | (4.5)   |
| ไม่ระบุ        | 14                     | 12      | 18       | 11                        | 6       | 61      |
|                | (1.8)                  | (0.6)   | (1.0)    | (0.5)                     | (0.4)   | (0.8)   |
| รวม            | 761                    | 2033    | 1787     | 2057                      | 1452    | 8090    |
|                | (100.0)                | (100.0) | (100.0)  | (100.0)                   | (100.0) | (100.0) |

ตัวอย่างทั้งหมดร้อยละ 29.5 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือน้อยกว่า เป็นผู้มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 33.3 ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ระดับอนุปริญญาร้อยละ 9.2 และเป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าคิดเป็นร้อยละ 28 เมื่อแบ่งแยกตามสถานภาพสมรส ผู้ที่สมรสแล้วคิดเป็นร้อยละ 67.7 ผู้มีสถานภาพโสดร้อยละ 29.7 พิจารณาจากตัวแปรอาชีพ ตัวอย่างกลุ่มใหญ่สุดมีร้อยละ 21.7 เป็นเจ้าของธุรกิจ และ/หรือมีอาชีพอิสระ ตามด้วยกลุ่มผู้มีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 19.4 ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและประมงคิดเป็นร้อยละ 16.0 เป็นพนักงานบริษัทเอกชนคิดเป็นร้อยละ 14.3 ข้าราชการและพนักงานในรัฐวิสาหกิจร้อยละ 14.5 และกลุ่มผู้ไม่มีรายได้เชิงเศรษฐกิจ รวมถึง นักเรียน/นักศึกษาร้อยละ 6.1 พ่อบ้าน/แม่บ้าน/ผู้เกษียณจากงานร้อยละ 7.3 และกลุ่มผู้ว่างงานร้อยละ 1.80

นอกจากนั้น สามารถแบ่งตัวอย่างตามปัจจัยรายได้ออกเป็นกลุ่มผู้ไม่มีรายได้คิดเป็นร้อยละ 13.9 ผู้มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 42.7 และถือเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด กลุ่มผู้มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 26.3 และกลุ่มผู้มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 4.5 เท่านั้น ข้อมูลด้านการกระจายรายได้สอดคล้องกับความจริงที่ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจนโดยกลุ่มคนส่วนใหญ่ยังมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะของตัวอย่างเพื่ออนุมานถึงลักษณะของประชาชนไทยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการศึกษาถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคม คนไทยมากกว่าร้อยละ 60 ยังมีการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษา โดยประชากรที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนผู้มีการศึกษาเพียงระดับมัธยมศึกษามากที่สุด ตามด้วยคนที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ ตามลำดับ ในขณะที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสัดส่วนของผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าจำนวนมากที่สุด

เมื่อพิจารณาปัจจัยรายได้ของภูมิภาค ตัวอย่างส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 55) เป็นผู้ไม่มีรายได้ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา คนว่างงาน และผู้เกษียณอายุจากการทำงาน และเป็นผู้มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน ประชาชนที่อยู่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหนาแน่นที่สุดเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดมีสัดส่วนถึงร้อยละ 62.7 ในขณะที่ผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีสัดส่วนของผู้มีรายได้ในระดับดังกล่าวน้อยที่สุด สัดส่วนของผู้ที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อเดือนมากที่สุดเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสูงสุด ตามด้วยผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคใต้

ตารางที่ 3.9 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามภาคที่อยู่อาศัยและอาชีพ

| อาชีพ                           | ภาคที่อยู่อาศัย (ร้อยละ)   |         |          |                       |         | รวม     |
|---------------------------------|----------------------------|---------|----------|-----------------------|---------|---------|
|                                 | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ | ภาคใต้  |         |
| รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ    | 84                         | 266     | 240      | 280                   | 217     | 1087    |
|                                 | (11.0)                     | (13.1)  | (13.4)   | (13.6)                | (14.9)  | (13.4)  |
| พนักงานเอกชน                    | 194                        | 351     | 192      | 272                   | 145     | 1154    |
|                                 | (25.5)                     | (17.3)  | (10.7)   | (13.2)                | (10.0)  | (14.3)  |
| เจ้าของธุรกิจส่วนตัว/อาชีพอิสระ | 200                        | 452     | 370      | 373                   | 363     | 1758    |
|                                 | (26.3)                     | (22.2)  | (20.7)   | (18.1)                | (25.0)  | (21.7)  |
| รับจ้างทั่วไป                   | 121                        | 446     | 378      | 389                   | 234     | 1568    |
|                                 | (15.9)                     | (21.9)  | (21.2)   | (18.9)                | (16.1)  | (19.4)  |
| เกษตรกร/ประมง                   | 15                         | 217     | 348      | 441                   | 272     | 1293    |
|                                 | (2.0)                      | (10.7)  | (19.5)   | (21.4)                | (18.7)  | (16.0)  |
| พ่อบ้าน/แม่บ้าน/เกษียณอายุ      | 88                         | 149     | 123      | 141                   | 95      | 596     |
|                                 | (11.6)                     | (7.3)   | (6.9)    | (6.9)                 | (6.5)   | (7.4%)  |
| ว่างงาน                         | 10                         | 39      | 30       | 41                    | 21      | 141     |
|                                 | (1.3)                      | (1.9)   | (1.7)    | (2.0)                 | (1.4)   | (1.7)   |
| นักเรียน/นักศึกษา               | 49                         | 113     | 106      | 120                   | 105     | 493     |
|                                 | (6.4)                      | (5.6)   | (5.9)    | (5.8)                 | (7.2)   | (6.1)   |
| รวม                             | 761                        | 2033    | 1787     | 2057                  | 1452    | 8090    |
|                                 | (100.0)                    | (100.0) | (100.0)  | (100.0)               | (100.0) | (100.0) |

พิจารณาจากปัจจัยอาชีพของคนไทย ร้อยละ 15 ของตัวอย่างไม่มีรายได้เชิงเศรษฐกิจ กล่าวคือ เป็นผู้ว่างงาน นักเรียน/นักศึกษาและพ่อบ้าน/แม่บ้านและผู้เกษียณอายุ พนักงานเอกชนพบมากใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และผู้มีอาชีพเกษตร/ประมง พบมากที่สุดในผู้ที่อยู่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขณะที่เจ้าของธุรกิจส่วนตัวและผู้มีอาชีพอิสระ อยู่ในภาคกลาง

จากหลักฐานดังกล่าวข้างต้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สรุปได้ว่า แม้รัฐมีความพยายามที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนไทย แต่คนส่วนใหญ่ก็ยังได้รับการศึกษาน้อย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดคุณภาพชีวิตที่สะท้อนออกมาในรูปของรายได้ อาชีพ และโอกาสในการเลือกเขตที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ การสำรวจได้ชี้ให้เห็นว่า สัดส่วนของผู้ประกอบอาชีพเกษตรและประมงได้ลดน้อยลงเหลือเพียงร้อยละ 16

ในขณะที่จำนวนของผู้เป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวและประกอบอาชีพอิสระเป็นกลุ่มที่สัดส่วนสูงที่สุด กลุ่มของผู้ไม่มีรายได้เชิงเศรษฐกิจอยู่ในระดับใกล้เคียงกับผู้ประกอบอาชีพหลักของประเทศประมาณร้อยละ 15

ในการอภิปรายการสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย คณะที่ปรึกษาใช้คำว่า “ผู้มีโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจมากกว่า” หมายถึง ผู้ที่มีการศึกษาสูง ประกอบอาชีพที่มั่นคงไม่ต้องพึ่งพิงอยู่กับลักษณะทางธรรมชาติและเป็นผู้ที่มีรายได้สูง เนื่องจากปัจจัยทั้งสาม คือ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้ มีความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดนั่นเอง ในขณะที่ “ผู้มีโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจน้อยหรือด้อยกว่า” หมายถึง ผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อย มีรายได้น้อย ตลอดจนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรหรือประมง หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ต้องใช้แรงงานพึ่งพิงลักษณะทางธรรมชาติเพื่อความอยู่รอด เนื่องจากคนกลุ่มหลังนี้ มีโอกาสในการไต่เต้าหรือเคลื่อนย้ายทางสังคมให้สูงขึ้น (Upward Social Mobility) ในสังคมไทยได้ช้าหรือน้อยกว่ากลุ่มแรกที่กล่าวมาก่อนข้างต้น

## 3.2 เจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย

### 3.2.1 คำถามและการให้คะแนนเจตคติ

การวิเคราะห์และการอภิปรายผลการสำรวจครั้งนี้มาจากข้อคำถามในแบบสำรวจที่วัดความเสมอภาคหญิงชายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ 4 ด้าน ข้อคำถามที่มีความหมายและนัยที่สามารถใช้วัดเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในการได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรได้มากกว่าหนึ่งด้าน จะนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดซ้ำเพื่อวัดเจตคติด้านต่างๆ ตัวอย่างเช่น ข้อคำถามที่ว่า “แม้ว่าผู้หญิงจะอยู่ในกองทัพมากแล้วแต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นดำรงตำแหน่งระดับบัญชาการ” คณะที่ปรึกษามีความเห็นข้อคำถามดังกล่าวมีเนื้อหาและเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ได้มากกว่าหนึ่งด้าน กล่าวคือ ด้านโอกาสการเป็นผู้นำ และโอกาสในการได้รับการจ้างงานและอาชีพ ข้อคำถามดังกล่าวก็จะถูกนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดรายด้านของทั้งสองด้าน เป็นต้น

การสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายต่อสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทั้ง 4 ด้าน จะใช้ตัวชี้วัดทั้งหมด 16 ข้อ จากข้อคำถาม 14 คำถาม โดยกำหนดให้แต่ละด้าน มีจำนวนตัวชี้วัดที่เท่ากัน คือ ข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ เพื่อขจัดปัญหาการถ่วงคะแนนรายข้อ และการกำหนดคะแนนรวมรายด้าน ตลอดจนการคำนวณคะแนนรวมเจตคติ รายละเอียดของตัวชี้วัดแยกตามรายด้านทั้ง 4 ด้านมีดังต่อไปนี้:

#### 1) สิทธิและโอกาสด้านการศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถามดังต่อไปนี้

- (1) สังคมไทยปัจจุบันยังเชื่อว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาสูงเพราะผู้ชายยังเป็นหัวหน้าครอบครัว

- (2) ผู้หญิงควรมีสติเข้าเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารเพื่อเข้าโรงเรียนนายร้อยทหาร
- (3) โรงเรียนนายร้อยเหล่าทัพควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าเรียนเนื่องจากผู้หญิงมีความสามารถเท่ากับชาย\*
- (4) ถ้ายากจนและมีความจำเป็น ลูกชายควรที่จะได้รับการศึกษามากกว่าลูกสาว
- 2) สิทธิและโอกาสด้านอาชีพ/การจ้างงาน ประกอบด้วยข้อคำถามดังต่อไปนี้
  - (1) ในสังคมไทยปัจจุบันแม้ผู้หญิงและผู้ชายจะมีความสามารถเท่ากันแต่นายจ้างชอบที่จะจ้างผู้ชายมากกว่า
  - (2) แม้ว่าผู้หญิงจะอยู่ในกองทัพมากแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นดำรงตำแหน่งระดับบัญชาการ\*
  - (3) ในสังคมปัจจุบันหน้าที่ผู้หญิงไทยต้องทำงานทั้งนอกบ้านและภายในบ้านแต่หน้าที่ผู้ชายแค่ทำงานนอกบ้านเพียงพอแล้ว
  - (4) ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ พนักงานหญิงจะถูกให้ออกจากงานก่อนพนักงานชาย
- 3) สิทธิและโอกาสด้านการเป็นผู้นำ ประกอบด้วยข้อคำถามดังต่อไปนี้
  - (1) จำนวนผู้หญิงในระบบการเมืองยังไม่มากพอ ทำให้นโยบายการผลักดันสิทธิสตรีขาดประสิทธิภาพ
  - (2) ปัจจุบัน ยังมีผู้หญิงอีกหลายคนที่มีความสามารถเท่ากับผู้ชายแต่ไม่ได้รับโอกาสให้เป็นผู้นำ
  - (3) โรงเรียนนายร้อยเหล่าทัพควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าเรียนเนื่องจากผู้หญิงมีความสามารถเท่ากับผู้ชาย\*
  - (4) แม้ว่าผู้หญิงจะอยู่ในกองทัพมากแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นดำรงตำแหน่งบัญชาการ\*
- 4) การช่วยเหลือจากการถูกระงับความรุนแรง ประกอบด้วยข้อคำถามต่อไปนี้
  - (1) การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นปัญหาใหญ่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข
  - (2) เจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ ไม่จริงจังที่จะแก้ปัญหาล่วงละเมิดทางเพศ
  - (3) สามีทุบตีภรรยา ถือเป็นเรื่องของลึนกับพื้น บุคคลภายนอกไม่ควรก้าวร้าว
  - (4) ยังมีผู้หญิงไทยอีกจำนวนมากที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศแต่ไม่กล้าแจ้งความ

หมายเหตุ: เครื่องหมาย \* ที่ท้ายข้อความ เป็นข้อคำถามที่ใช้วัดเจตคติของประชาชนมากกว่า 1 ด้าน

ข้อคำถามทั้งหมด 16 ข้อที่ใช้ในการวัดเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายต่อสิทธิและโอกาสในการศึกษา อาชีพ/การจ้างงาน การเป็นผู้นำ และการช่วยเหลือจากการถูกระงับความรุนแรง โดยแต่ละคำถามกำหนดให้ตัวอย่างแสดงความเห็นว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อข้อคำถามดังกล่าว

วิธีการกำหนดคะแนนรายข้อ ตลอดจนรายด้าน คำตอบ (เห็นด้วย หรือ ไม่เห็นด้วย) ของตัวอย่าง ต่อประเด็นคำถามข้างต้นที่แสดงถึงเจตคติทางบวกของประชาชนต่อความเสมอภาคหญิงชาย จะได้รับ คะแนน 1 คะแนน ในขณะที่คำตอบ (เห็นด้วย หรือ ไม่เห็นด้วย ก็ตาม) ของตัวอย่างที่แสดงเจตคติทางลบ ของประชาชนต่อความเสมอภาคหญิงชายจะได้คะแนน 0 คะแนน

นอกจากนั้น ในบางข้อความได้แก่

“ในสังคมไทยปัจจุบัน แม้ผู้หญิงและผู้ชายจะมีความสามารถเท่ากัน แต่นายจ้างชอบที่จะจ้างผู้ชายมากกว่า”

“ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ พนักงานหญิงจะถูกให้ออกจากงานก่อนพนักงานชาย”

และข้อคำถามที่ใช้วัดเจตคติของประชาชนด้านการช่วยเหลือจากการถูกระงับการรุนแรง ทั้งหมด หาก ตัวอย่างมีความเข้าใจสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้อย่างถูกต้อง จะได้คะแนน 1 คะแนน และตัวอย่างเข้าใจสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นไม่ถูกต้องจะได้คะแนน 0 คะแนน ทั้งนี้ เนื่องจากการ ประเมินเจตคติของประชาชนจากข้อคำถามบางข้อ ไม่สามารถสะท้อนเจตคติอย่างตรงไปตรงมาของ ประชาชนในเรื่องดังกล่าวได้ แต่บ่งบอกเพียงแต่การรับทราบ การตระหนักและความเข้าใจต่อประเด็น นั้นๆของประชาชนว่าสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่เท่านั้น

ข้อคำถามในการสำรวจเจตคติในแต่ละด้านประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ดังนั้น คะแนนรวมเจตคติของประชาชนในแต่ละด้านจะมีคะแนนเต็ม 4 คะแนน และมีคะแนนรวมทุกด้านเป็น 16 คะแนน

ในการศึกษาครั้งนี้ คำว่า “ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย โดยรวม” หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติประชาชนรวมทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้าน อาชีพ/การจ้างงาน ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการช่วยเหลือจากการถูกระงับการรุนแรง

“เจตคติทางบวกของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย” หมายถึง คะแนนเจตคติของ ประชาชนที่ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาคหญิงชายในสังคม และ/หรือ รวมถึงการที่ประชาชนมีเจตคติที่ ถูกต้องด้านความเสมอภาคหญิงชายในสังคมไทยอีกด้วย

### 3.2.2 ผลการสำรวจประเมินเจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายโดยรวม

การสำรวจเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและโอกาสใน การเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ 4 ด้านดังกล่าว มีผลการประเมินโดยรวมดังนี้

ตารางที่ 3.10 ค่าเฉลี่ยคะแนนและคะแนนรายด้านเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย  
จำแนกตามรายจังหวัด

| จังหวัด         | โอกาสในการศึกษา<br>(1)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | โอกาสในอาชีพ/<br>การจ้างงาน (2)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | โอกาสการเป็น<br>ผู้นำ (3)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | การช่วยเหลือจาก<br>การถูกกระทำความ<br>รุนแรง (4)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | คะแนนรวมทุกด้าน<br>(1+2+3+4)<br>(เต็ม 16 คะแนน) |
|-----------------|------------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| กรุงเทพฯ        | 3.46                                     | 2.19                                              | 3.26                                        | 3.42                                                               | 12.37                                           |
| สมุทรปราการ     | 3.77                                     | 2.14                                              | 2.97                                        | 3.30                                                               | 12.23                                           |
| นนทบุรี         | 3.68                                     | 2.24                                              | 3.26                                        | 3.45                                                               | 12.77                                           |
| ปทุมธานี        | 3.41                                     | 2.32                                              | 3.02                                        | 3.07                                                               | 11.79                                           |
| นครปฐม          | 3.62                                     | 2.32                                              | 3.30                                        | 3.41                                                               | 12.76                                           |
| สมุทรสาคร       | 3.67                                     | 2.25                                              | 3.21                                        | 3.41                                                               | 12.56                                           |
| อยุธยา          | 3.05                                     | 2.62                                              | 2.71                                        | 3.32                                                               | 11.68                                           |
| อ่างทอง         | 3.36                                     | 2.10                                              | 3.32                                        | 3.22                                                               | 12.03                                           |
| ลพบุรี          | 3.19                                     | 1.81                                              | 2.59                                        | 3.14                                                               | 10.83                                           |
| สิงห์บุรี       | 3.68                                     | 2.38                                              | 3.43                                        | 3.36                                                               | 12.88                                           |
| ชัยนาท          | 3.42                                     | 2.21                                              | 3.01                                        | 3.41                                                               | 12.10                                           |
| สระบุรี         | 3.48                                     | 2.20                                              | 3.37                                        | 3.45                                                               | 12.50                                           |
| ชลบุรี          | 3.53                                     | 1.96                                              | 2.67                                        | 3.07                                                               | 11.18                                           |
| ระยอง           | 3.51                                     | 2.24                                              | 3.26                                        | 3.47                                                               | 12.63                                           |
| จันทบุรี        | 3.25                                     | 2.41                                              | 2.96                                        | 3.11                                                               | 11.74                                           |
| ตราด            | 3.45                                     | 2.12                                              | 3.22                                        | 3.08                                                               | 11.91                                           |
| ฉะเชิงเทรา      | 3.58                                     | 1.89                                              | 2.93                                        | 3.13                                                               | 11.56                                           |
| ปราจีนบุรี      | 3.87                                     | 2.13                                              | 2.95                                        | 3.18                                                               | 12.13                                           |
| นครนายก         | 3.63                                     | 1.93                                              | 2.86                                        | 2.89                                                               | 11.30                                           |
| ราชบุรี         | 3.49                                     | 1.96                                              | 2.83                                        | 3.01                                                               | 11.29                                           |
| กาญจนบุรี       | 3.33                                     | 1.93                                              | 2.66                                        | 3.13                                                               | 11.04                                           |
| สุพรรณบุรี      | 3.70                                     | 2.35                                              | 3.24                                        | 3.44                                                               | 12.76                                           |
| สมุทรสงคราม     | 3.51                                     | 2.22                                              | 3.10                                        | 3.43                                                               | 12.25                                           |
| เพชรบุรี        | 3.75                                     | 2.49                                              | 3.49                                        | 3.50                                                               | 13.25                                           |
| ประจวบคีรีขันธ์ | 3.60                                     | 2.41                                              | 3.54                                        | 3.43                                                               | 12.98                                           |
| สระแก้ว         | 3.76                                     | 2.09                                              | 2.29                                        | 3.29                                                               | 11.47                                           |
| เชียงใหม่       | 3.41                                     | 2.11                                              | 3.02                                        | 3.02                                                               | 11.56                                           |
| ลำพูน           | 3.54                                     | 2.23                                              | 3.38                                        | 3.22                                                               | 12.42                                           |
| ลำปาง           | 3.49                                     | 2.15                                              | 3.01                                        | 2.97                                                               | 11.61                                           |

ตารางที่ 3.10 (ต่อ)

| จังหวัด     | โอกาสในการศึกษา<br>(1)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | โอกาสในอาชีพ/<br>การจ้างงาน (2)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | โอกาสการเป็น<br>ผู้นำ (3)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | การช่วยเหลือจาก<br>กระทำรุนแรง (4)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | คะแนนรวมทุกด้าน<br>(1+2+3+4)<br>(เต็ม 16 คะแนน) |
|-------------|------------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| อุดรดิตถ์   | 3.40                                     | 2.36                                              | 3.15                                        | 3.05                                                 | 12.06                                           |
| แพร่        | 3.40                                     | 2.18                                              | 3.07                                        | 3.02                                                 | 11.69                                           |
| น่าน        | 3.53                                     | 2.39                                              | 3.21                                        | 3.20                                                 | 12.37                                           |
| พะเยา       | 3.41                                     | 2.24                                              | 2.91                                        | 2.98                                                 | 11.57                                           |
| เชียงราย    | 3.60                                     | 2.24                                              | 2.76                                        | 3.21                                                 | 11.82                                           |
| แม่ฮ่องสอน  | 3.48                                     | 2.51                                              | 3.56                                        | 3.35                                                 | 12.91                                           |
| นครสวรรค์   | 3.42                                     | 2.38                                              | 3.34                                        | 3.37                                                 | 12.51                                           |
| อุทัยธานี   | 3.54                                     | 2.19                                              | 2.90                                        | 3.39                                                 | 11.96                                           |
| กำแพงเพชร   | 3.41                                     | 2.13                                              | 3.02                                        | 2.91                                                 | 11.49                                           |
| ตาก         | 3.75                                     | 2.11                                              | 3.34                                        | 3.15                                                 | 12.39                                           |
| สุโขทัย     | 3.49                                     | 2.42                                              | 3.23                                        | 3.28                                                 | 12.42                                           |
| พิษณุโลก    | 3.42                                     | 2.08                                              | 3.05                                        | 2.94                                                 | 11.47                                           |
| พิจิตร      | 3.78                                     | 2.48                                              | 3.37                                        | 3.13                                                 | 12.81                                           |
| เพชรบูรณ์   | 3.34                                     | 2.24                                              | 3.03                                        | 3.14                                                 | 11.77                                           |
| นครราชสีมา  | 3.41                                     | 2.58                                              | 3.20                                        | 3.26                                                 | 12.46                                           |
| บุรีรัมย์   | 3.30                                     | 1.89                                              | 2.78                                        | 2.77                                                 | 10.71                                           |
| สุรินทร์    | 3.60                                     | 2.36                                              | 3.19                                        | 2.91                                                 | 12.07                                           |
| ศรีสะเกษ    | 3.56                                     | 2.29                                              | 3.07                                        | 3.56                                                 | 12.50                                           |
| อุบลราชธานี | 3.36                                     | 2.17                                              | 2.95                                        | 3.05                                                 | 11.53                                           |
| ยโสธร       | 3.81                                     | 2.30                                              | 3.44                                        | 3.53                                                 | 13.09                                           |
| ชัยภูมิ     | 3.45                                     | 1.90                                              | 2.81                                        | 2.82                                                 | 10.99                                           |
| ขอนแก่น     | 3.65                                     | 1.99                                              | 3.25                                        | 3.36                                                 | 12.25                                           |
| อุดรธานี    | 3.52                                     | 2.02                                              | 3.42                                        | 3.20                                                 | 12.17                                           |
| เลย         | 3.53                                     | 2.21                                              | 2.96                                        | 3.13                                                 | 11.83                                           |
| หนองคาย     | 3.33                                     | 2.19                                              | 3.06                                        | 3.18                                                 | 11.73                                           |
| มหาสารคาม   | 3.56                                     | 2.18                                              | 3.29                                        | 3.28                                                 | 12.34                                           |
| ร้อยเอ็ด    | 3.34                                     | 1.80                                              | 3.25                                        | 3.48                                                 | 11.94                                           |
| กาฬสินธุ์   | 3.23                                     | 1.74                                              | 2.68                                        | 3.21                                                 | 10.88                                           |
| สกลนคร      | 3.39                                     | 1.86                                              | 2.91                                        | 2.59                                                 | 10.76                                           |
| นครพนม      | 3.31                                     | 2.24                                              | 2.92                                        | 3.10                                                 | 11.52                                           |
| มุกดาหาร    | 3.60                                     | 2.17                                              | 3.12                                        | 2.96                                                 | 11.89                                           |

ตารางที่ 3.10 (ต่อ)

| จังหวัด       | โอกาสในการศึกษา<br>(1)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | โอกาสในอาชีพ/<br>การจ้างงาน (2)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | โอกาสการเป็น<br>ผู้นำ (3)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | การช่วยเหลือจาก<br>การถูกกระทำความ<br>รุนแรง (4)<br>(เต็ม 4 คะแนน) | คะแนนรวมทุกด้าน<br>(1+2+3+4)<br>(เต็ม 16 คะแนน) |
|---------------|------------------------------------------|---------------------------------------------------|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| อำนาจเจริญ    | 3.73                                     | 2.10                                              | 2.93                                        | 3.29                                                               | 12.07                                           |
| หนองบัวลำภู   | 3.73                                     | 2.45                                              | 3.57                                        | 3.39                                                               | 13.14                                           |
| นครศรีธรรมราช | 3.21                                     | 2.01                                              | 3.20                                        | 3.10                                                               | 11.52                                           |
| กระบี่        | 3.33                                     | 2.16                                              | 2.92                                        | 3.22                                                               | 11.63                                           |
| พังงา         | 3.62                                     | 1.96                                              | 2.76                                        | 3.04                                                               | 11.43                                           |
| ภูเก็ต        | 3.30                                     | 2.20                                              | 3.20                                        | 2.87                                                               | 11.58                                           |
| สุราษฎร์ธานี  | 3.23                                     | 1.73                                              | 3.14                                        | 3.17                                                               | 11.28                                           |
| ระนอง         | 3.73                                     | 1.72                                              | 2.60                                        | 2.97                                                               | 11.03                                           |
| ชุมพร         | 3.33                                     | 2.09                                              | 2.64                                        | 3.19                                                               | 11.26                                           |
| สงขลา         | 3.34                                     | 2.22                                              | 3.15                                        | 3.45                                                               | 12.11                                           |
| สตูล          | 3.50                                     | 1.69                                              | 2.69                                        | 2.71                                                               | 10.62                                           |
| ตรัง          | 3.28                                     | 2.15                                              | 3.01                                        | 3.01                                                               | 11.48                                           |
| พัทลุง        | 3.57                                     | 2.35                                              | 3.40                                        | 3.46                                                               | 12.80                                           |
| ปัตตานี       | 3.12                                     | 1.99                                              | 2.54                                        | 3.00                                                               | 10.67                                           |
| ยะลา          | 3.36                                     | 2.06                                              | 2.65                                        | 2.97                                                               | 11.06                                           |
| นราธิวาส      | 3.20                                     | 2.08                                              | 2.76                                        | 3.07                                                               | 11.12                                           |
| คะแนนรวม      | 3.48                                     | 2.16                                              | 3.06                                        | 3.18                                                               | 11.90                                           |

หมายเหตุ: คะแนนรายด้านแต่ละด้าน มีคะแนนรวมเท่ากับ 4 คะแนน ดังนั้น คะแนนเจตคติรวมของประชาชนต่อสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทั้ง 4 ด้านรวมคะแนนเต็ม 16 คะแนน

จากตารางข้างต้น พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนทั้งประเทศด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นการได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรทั้ง 4 ด้าน อยู่ที่ 11.90 จากคะแนนเต็ม 16 คะแนน ซึ่งถือว่า ประชาชนโดยทั่วไป มีเจตคติทางบวกต่อเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ประเด็นความเสมอภาคหญิงชายและประชาชนมีเจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายที่ดีและ/หรือมีเจตคติที่ถูกต้องด้านความเสมอภาคหญิงชาย โดยเฉพาะในประเด็นการศึกษา การจ้างงานและอาชีพ การเป็นผู้นำ และการช่วยเหลือจากการถูกกระทำความรุนแรง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับเจตคติประชาชนด้านโอกาสทางการศึกษา ด้านโอกาสทางอาชีพ/การจ้างงาน การเป็นผู้นำ และการช่วยเหลือจากการถูกกระทำความรุนแรง พบว่า ประชาชนมีระดับเจตคติความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นโอกาสการศึกษามีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ที่ 3.48 จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน ตามด้วยระดับคะแนนเจตคติของประชาชนในประเด็นการช่วยเหลือจากการถูกกระทำความรุนแรง มีระดับคะแนนเป็นอันดับที่สอง คือ 3.18 คะแนน จาก 4 คะแนน และคะแนนเจตคติของประชาชนในประเด็นสิทธิและโอกาสการเป็นผู้นำอยู่ที่ระดับ 3.06 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นอันดับที่สาม และ ระดับคะแนนเจตคติของประชาชนต่อสิทธิและโอกาสทางอาชีพและการจ้างงาน มี

คะแนนเพียง 2.1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน ซึ่งถือว่าเป็นระดับคะแนนเจตคติรายด้านที่ต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเจตคติรายด้านอื่นๆที่ได้กล่าวมา

ตารางที่ 3.11 ค่าเฉลี่ยและคะแนนรายด้านเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย จำแนกตามภูมิภาค

| ภูมิภาค               | โอกาสในการเข้ารับการศึกษา | โอกาสในการเป็นผู้นำ | โอกาสในอาชีพการจ้างงาน | การช่วยเหลือจากการถูกกระทำความรุนแรงต่อ | รวม (1+2+3+4) |
|-----------------------|---------------------------|---------------------|------------------------|-----------------------------------------|---------------|
| กรุงเทพฯ และปริมณฑล   | 3.57                      | 3.19                | 2.23                   | 3.36                                    | 12.40         |
| ภาคกลาง               | 3.50                      | 3.02                | 2.17                   | 3.25                                    | 11.98         |
| ภาคเหนือ              | 3.49                      | 3.13                | 2.26                   | 3.13                                    | 12.03         |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ | 3.49                      | 3.10                | 2.13                   | 3.16                                    | 11.89         |
| ภาคใต้                | 3.37                      | 2.91                | 2.03                   | 3.09                                    | 11.40         |
| รวม                   | 3.48                      | 3.06                | 2.16                   | 3.18                                    | 11.90         |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางข้างต้น พบว่า ประชาชนที่อาศัยในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีระดับคะแนนเจตคติทางบวกต่อประเด็นสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเจตคติรวมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในภาคอื่นๆในประเทศ กล่าวคือ 12.4 คะแนน จาก 16 คะแนน ตารางข้างต้นชี้ชัดว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวงและจังหวัดใกล้เคียงมีระดับเจตคติทางบวกต่อความเสมอภาคหญิงชายสูงที่สุด และผู้ที่อยู่อาศัยในภาคใต้มีระดับคะแนนเฉลี่ยเจตคติทางบวกด้านความเสมอภาคหญิงชายต่ำที่สุด

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนตามรายด้านพบว่า เจตคติของประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษามีระดับสูงที่สุดอยู่ที่ 3.57 คะแนน การช่วยเหลือจากการถูกกระทำความรุนแรงอยู่ที่ 3.36 คะแนน การเป็นผู้นำ 3.19 คะแนน และอาชีพ/การจ้างงานอยู่ที่ 2.23 คะแนนจากคะแนนเต็ม 4 คะแนน ตามลำดับ ในขณะที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ มีคะแนนเจตคติโดยรวมอยู่ในระดับต่ำที่สุดอยู่ที่ 11.4 คะแนน และเป็นระดับคะแนนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติโดยรวมทั้งประเทศ (11.90 จาก 16 คะแนน) ระดับคะแนนเจตคติด้านอาชีพ/การจ้างงานอยู่ที่ 2.03 จาก 4 คะแนน (คะแนนเฉลี่ยทั้งประเทศ 2.16 คะแนน) และการเป็นผู้นำอยู่ที่ 2.91 คะแนน (คะแนนเฉลี่ยทั้งประเทศ 3.06 คะแนน)

ตารางที่ 3.12 ค่าสถิติทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมและคะแนนรายด้านเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย จำแนกตามภูมิภาค

| ค่าสถิติ              | โอกาสในการเข้ารับการศึกษา | โอกาสในอาชีพจ้างงาน | โอกาสในการเป็นผู้นำ | การช่วยเหลือจากการถูกระงับการกระทำรุนแรง | คะแนนรวมเจตคติทุกด้าน |
|-----------------------|---------------------------|---------------------|---------------------|------------------------------------------|-----------------------|
| ค่าสถิติเอฟ (F-Value) | 10.41                     | 17.69               | 16.49               | 16.77                                    | 28.47                 |
| ค่าพี (p-Value)       | 0.000                     | 0.000               | 0.000               | 0.000                                    | 0.000                 |

หมายเหตุ: กำหนดให้ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ 0.05

เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติทางบวกโดยรวมและแยกตามรายด้านด้วยตัวแปรภูมิภาคด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance - ANOVA) พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ต่างภูมิภาคกัน มีระดับเจตคติทางบวกโดยรวมและแยกตามรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ต่างภูมิภาคกัน มีระดับคะแนนเจตคติทางบวกโดยรวมและรายด้านในประเด็นสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านการศึกษาด้านอาชีพ/การจ้างงาน ด้านการเป็นผู้นำด้านการช่วยเหลือจากการถูกระงับการกระทำรุนแรง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอย่างมากที่ 0.000 ทุกรายด้าน (กำหนดให้ระดับความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญอยู่ที่ 0.05) กล่าวโดยสรุปคือ ตัวแปรภูมิภาคที่อยู่อาศัยถือเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อระดับเจตคติเชิงบวกด้านความเสมอภาคหญิงชายของประชาชน ด้วยเหตุนี้เอง การนำเสนอระดับเจตคติผ่านตารางต่างๆ จะขอนำเสนอตารางไขว้ (Cross-Tabulation) ระหว่างตัวแปรภูมิภาคและตัวแปรอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อระดับเจตคติไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้ได้เห็นรายละเอียดของข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์มากขึ้น

เมื่อนำคะแนนรวมของเจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายมาทดสอบกับตัวแปรทางประชากร ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส กลุ่มอายุ และเขตที่อยู่อาศัย (ในหรือนอกเขตเทศบาล) และตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance - ANOVA) ผลการทดสอบมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.13 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย จำแนกตามภูมิภาคและเพศ

| ภูมิภาค/เพศ           | ชาย   | หญิง  | รวม   |
|-----------------------|-------|-------|-------|
| กรุงเทพฯ และปริมณฑล   | 12.01 | 12.80 | 12.40 |
| ภาคกลาง               | 11.73 | 12.24 | 11.98 |
| ภาคเหนือ              | 11.76 | 12.31 | 12.03 |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ | 11.68 | 12.11 | 11.89 |
| ภาคใต้                | 11.24 | 11.56 | 11.40 |

|     |       |       |       |
|-----|-------|-------|-------|
| รวม | 11.66 | 12.15 | 11.90 |
|-----|-------|-------|-------|

หมายเหตุ: พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3.14 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย จำแนกตามภูมิภาคและระดับการศึกษา

| ภูมิภาค/ระดับการศึกษา | ประถมศึกษา<br>หรือต่ำกว่า | มัธยมศึกษา | อนุปริญญา | ปริญญาตรี<br>หรือสูงกว่า | รวม   |
|-----------------------|---------------------------|------------|-----------|--------------------------|-------|
| กรุงเทพฯ และปริมณฑล   | 7.22                      | 8.86       | 11.83     | 13.12                    | 12.40 |
| ภาคกลาง               | 7.43                      | 9.20       | 11.30     | 12.77                    | 11.98 |
| ภาคเหนือ              | 7.82                      | 9.34       | 11.65     | 12.75                    | 12.03 |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ | 7.11                      | 9.02       | 11.11     | 12.80                    | 11.89 |
| ภาคใต้                | 7.09                      | 8.68       | 11.10     | 12.44                    | 11.40 |
| รวม                   | 7.31                      | 9.04       | 11.32     | 12.76                    | 11.90 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3.15 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย จำแนกตามภูมิภาคและอาชีพ

| อาชีพ/ ภูมิภาค                  | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออกเฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม   |
|---------------------------------|----------------------------|---------|----------|---------------------------|--------|-------|
| รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ | 12.12                      | 11.96   | 12.26    | 11.97                     | 11.47  | 11.94 |
| พนักงานเอกชน                    | 12.39                      | 12.20   | 12.62    | 12.16                     | 11.78  | 12.24 |
| เจ้าของธุรกิจ/อาชีพส่วนตัว      | 12.69                      | 12.00   | 12.15    | 12.03                     | 11.27  | 11.96 |
| เกษตรกร/ประมง                   | 12.60                      | 11.86   | 11.79    | 11.71                     | 11.36  | 11.69 |
| พ่อบ้าน แม่บ้าน ผู้เกษียณ       | 12.27                      | 12.35   | 12.12    | 12.07                     | 11.35  | 12.06 |
| ว่างงาน                         | 11.90                      | 11.33   | 12.17    | 11.76                     | 11.50  | 11.70 |
| นักเรียนนักศึกษา                | 12.33                      | 11.82   | 12.00    | 11.99                     | 11.74  | 11.40 |
| รวม                             | 12.40                      | 11.98   | 12.03    | 11.89                     | 11.40  | 11.90 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3.16 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย จำแนกตามภูมิภาคและรายได้

| รายได้/ ภูมิภาค            | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม   |
|----------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|-------|
| ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน | 12.47                      | 11.97   | 11.91    | 11.81                         | 11.20  | 11.82 |
| 10,001-20,000 บาทต่อเดือน  | 12.36                      | 12.09   | 12.18    | 12.01                         | 11.50  | 12.00 |
| 20,001-30,000 บาทต่อเดือน  | 12.01                      | 11.84   | 12.28    | 11.94                         | 11.72  | 11.93 |
| 30,001-40,000 บาทต่อเดือน  | 12.69                      | 11.17   | 12.40    | 11.98                         | 11.98  | 11.68 |
| มากกว่า 40,000 บาทต่อเดือน | 12.93                      | 12.31   | 11.82    | 11.74                         | 11.71  | 12.11 |
| รวม                        | 12.40                      | 11.98   | 12.03    | 11.89                         | 11.40  | 11.90 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3.13-3.16 การทดสอบทางสถิติ พบว่า ตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา อาชีพและระดับของรายได้ ล้วนมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อระดับเจตคติทางบวกด้านความเสมอภาคหญิงชาย ในทางตรงกันข้าม การทดสอบพบว่า ตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย (ในหรือนอกเขตเทศบาล) สถานภาพสมรส อายุ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อระดับเจตคติรวมเฉลี่ยของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายแต่อย่างใด (การนำเสนอตารางการทดสอบ จะนำเสนอเฉพาะตารางตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เท่านั้น)

การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance - ANOVA) พบว่า ผู้หญิงเป็นผู้มีระดับเจตคติทางบวกต่อความเสมอภาคหญิงชายสูงกว่าผู้ชาย ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง มีระดับคะแนนเจตคติทางบวกสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และประชาชนที่ประกอบอาชีพมั่นคงและไม่ต้องพึ่งพาสภาพภูมิอากาศตามธรรมชาติเพื่อการประกอบอาชีพ ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานเอกชน เจ้าของธุรกิจส่วนตัวมีระดับเจตคติทางบวกด้านความเสมอภาคหญิงชายสูงกว่าผู้มีอาชีพการเกษตรหรือชาวประมง ผู้ว่างงาน หรือแม้แต่กลุ่มนักเรียนนักศึกษา (ซึ่งมักเป็นกลุ่มผู้ไม่มีรายได้/มีรายได้ไม่แน่นอน/มีรายได้น้อย) ประชาชนที่มีรายได้สูงขึ้นจะมีระดับคะแนนเจตคติทางบวกด้านความเสมอภาคหญิงชายดีกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า และ ในทางตรงกันข้าม การทดสอบพบว่า กลุ่มอายุที่แตกต่างกัน ถิ่นที่อยู่อาศัยและสถานภาพสมรส (โสด สมรสหรืออื่นๆ) ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ต่อระดับค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายโดยรวมแต่อย่างใด

### 3.2.2 ผลการประเมินเจตคติด้านความเสมอภาคภาคหญิงชายรายด้าน

#### 1) การศึกษา

##### • การประเมินผลเจตคติ

การประเมินเจตคติทางบวกของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านการศึกษา ได้ใช้ข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อ แต่ละข้อมี 1 คะแนน และมีคะแนนเต็มรายด้านเท่ากับ 4 คะแนน คำตอบจากประชาชนที่แสดงถึงเจตคติทางบวกต่อความเสมอภาคหญิงชายด้านการศึกษา จะได้คะแนน 1 คะแนน ข้อคำถามและการให้คะแนนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) สังคมไทยปัจจุบันยังเชื่อว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาสูงเพราะผู้ชายยังเป็นหัวหน้าครอบครัว  
(คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (2) ผู้หญิงควรมีสิทธิเข้าเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารเพื่อเข้าโรงเรียนนายร้อยทหาร  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (3) โรงเรียนนายร้อยเหล่าทัพควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าเรียนเนื่องจากผู้หญิงมีความสามารถเท่ากับชาย  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (4) ถ้ายากจนและมีความจำเป็นลูกชายควรที่จะได้รับการศึกษามากกว่าลูกสาว  
(คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)

เมื่อนำคะแนนเจตคติทางบวกด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นโอกาสทางการศึกษามาวิเคราะห์พร้อมกับตัวแปรประชากรและตัวแปรทางสังคมและเศรษฐกิจด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance - ANOVA) พบว่า ตัวแปรเพศ กลุ่มอาชีพ และกลุ่มอายุ มีอิทธิพลต่อระดับคะแนนเจตคติทางบวกของประชาชนด้านโอกาสทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย (ภายในหรือนอกเขตเทศบาล) สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและระดับรายได้ ไม่พบอิทธิพลของตัวแปรเหล่านี้ต่อเจตคติของประชาชนด้านโอกาสทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3.17 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาคและเพศ

| เพศ/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|--------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ชาย          | 3.48                       | 3.41    | 3.44     | 3.42                          | 3.32   | 3.41 |
| หญิง         | 3.67                       | 3.61    | 3.54     | 3.56                          | 3.41   | 3.55 |
| รวม          | 3.57                       | 3.50    | 3.49     | 3.49                          | 3.37   | 3.48 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.18 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาคและอาชีพ

| อาชีพ/ ภูมิภาค                  | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|---------------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ | 3.45                       | 3.57    | 3.49     | 3.51                          | 3.43   | 3.50 |
| พนักงานเอกชน                    | 3.60                       | 3.55    | 3.63     | 3.50                          | 3.43   | 3.54 |
| เจ้าของธุรกิจ/อาชีพส่วนตัว      | 3.67                       | 3.55    | 3.58     | 3.56                          | 3.37   | 3.53 |
| เกษตรกร/ประมง                   | 3.66                       | 3.41    | 3.45     | 3.41                          | 3.34   | 3.41 |
| พ่อบ้าน แม่บ้าน ผู้เกษียณ       | 3.51                       | 3.61    | 3.43     | 3.60                          | 3.35   | 3.51 |
| ว่างงาน                         | 3.40                       | 3.28    | 3.60     | 3.46                          | 3.33   | 3.41 |
| นักเรียนนักศึกษา                | 3.42                       | 3.47    | 3.37     | 3.52                          | 3.43   | 3.45 |
| รวม                             | 3.57                       | 3.50    | 3.49     | 3.49                          | 3.37   | 3.48 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.19 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามภูมิภาคและอายุ

| อายุ (ปี) / ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|---------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| 18-24               | 3.50                       | 3.47    | 3.43     | 3.51                          | 3.43   | 3.47 |
| 25-35               | 3.57                       | 3.57    | 3.56     | 3.47                          | 3.33   | 3.50 |
| 36-45               | 3.67                       | 3.53    | 3.53     | 3.53                          | 3.37   | 3.51 |
| 46-55               | 3.53                       | 3.48    | 3.45     | 3.49                          | 3.37   | 3.46 |
| 56-65               | 3.53                       | 3.38    | 3.40     | 3.40                          | 3.38   | 3.40 |
| รวม                 | 3.57                       | 3.50    | 3.49     | 3.49                          | 3.37   | 3.48 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางข้างต้น ชี้ว่า ผู้หญิงมีระดับคะแนนเจตคติทางบวกด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าผู้ชาย ผู้ที่รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนผู้มีธุรกิจส่วนตัวมีระดับคะแนนเจตคติในประเด็นโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าผู้ประกอบการอาชีพเกษตร หรือทำประมง ผู้ว่างงาน และนักเรียนนักศึกษา กลุ่มผู้มีอายุระหว่าง 25-45 ปีมีระดับคะแนนเจตคติทางบวกสูงกว่าผู้มีอายุน้อยกว่าและผู้มีอายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป

#### ● การอภิปรายผลการประเมินเจตคติ

การสำรวจชี้ว่า ระดับคะแนนเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นโอกาสทางการศึกษาเป็นระดับคะแนนเจตคติด้านหนึ่งของประชาชนที่สูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินเจตคติของประชาชนด้านอื่นๆ (3.48 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน) ประชาชนโดยทั่วไปมองว่าการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ารับการศึกษาคือเป็นเรื่องที่จำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากโอกาสทางการศึกษาและระดับการศึกษา มีอิทธิพลโดยตรงต่อระดับความรู้ ความสามารถของผู้หญิงและเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าสู่อาชีพและได้รับโอกาสการจ้างงานได้อย่างเท่าเทียมกัน เป็นที่ยอมรับกันเป็นอย่างดีในวงการวิชาการว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการศึกษา อาชีพและรายได้ มีความสัมพันธ์กันซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด โอกาสที่ผู้หญิงสามารถได้รับการศึกษาเท่าเทียมผู้ชาย มีได้หมายถึงโอกาสในการจ้างงานและอาชีพที่สูงขึ้นเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงระดับคุณภาพชีวิตของผู้หญิงไทยที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขในทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้ อาจสังเกตได้จากระดับของรายได้เชิงแท้จริง (Absolute Income) ตัวอย่างเช่นผู้ชายและผู้หญิงที่มีความรู้ ความสามารถเท่ากัน ผู้ชายมักจะเป็นผู้ได้รับรายได้สูงกว่า หรือรายได้เชิงเปรียบเทียบ (Relative Income) ผู้หญิงที่มีความรู้ ความสามารถเท่ากัน ก็ยังเห็นความเห็นแตกต่างด้าน

ระดับรายได้เช่นกัน กล่าวคือ ผู้ชายมักได้ค่าจ้างสูงกว่าผู้หญิงในงานที่ทัดเทียมกันหรือผู้หญิงที่มีการศึกษาสูงกว่าได้รับค่าจ้างสูงกว่าผู้หญิงที่มีการศึกษาน้อยกว่า

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กำหนดให้บทบาทของผู้หญิงถูกปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา สังคมในอดีต มักกำหนดให้ผู้หญิงอยู่ในฐานะเป็น “แม่” “แม่บ้าน” ตลอดจน “แม่ครัว” ของครอบครัว แต่ในปัจจุบัน ด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของครอบครัว พร้อมทั้งความรู้ความสามารถของผู้หญิงที่ได้รับการพัฒนาเรื่อยมาจากการศึกษา กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับบทบาทให้ผู้หญิงต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานและกลายเป็นตัวจักรที่สำคัญอีกคนหนึ่งในการหารายได้จุนเจือครอบครัว จากความเชื่อที่ผู้ชายในฐานะหัวหน้าครอบครัวที่เชื่อกันมาแต่อดีตในการเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของสมาชิกทุกคนภายในครอบครัว บทบาทการเป็นหัวหน้าครอบครัวของผู้ชายไทยกลับลดลงและได้รับการแบ่งเบาภาระจากการเป็น “ผู้หาเงินเข้าบ้าน” เพียงผู้เดียว การที่ผู้หญิงได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ได้รับการยอมรับจากตลาดแรงงานมากขึ้น ผู้หญิงมีความรู้ความสามารถที่ไม่แตกต่างจากผู้ชายและถูกมองว่าเป็นกำลังสำคัญอีกแรงหนึ่งที่ต้องทำงานเพื่อหารายได้เข้ามาช่วยเหลือครอบครัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกด้วย สังคมไทยในปัจจุบันเริ่มตระหนักและให้ความสำคัญเรื่องการศึกษา ไม่ว่าโอกาสนั้นจะเป็นเงื่อนไขทางกฎหมายที่ให้สิทธิทุกคนในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือจะเป็นความชอบธรรมในศักดิ์ศรีความมนุษย์ที่คนไทยพึงได้สิทธิในการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีเงื่อนไขจากปัจจัยด้านเพศ สังคมในปัจจุบันที่ยังมองผู้ชายเป็นใหญ่ในเชิงเศรษฐกิจจึงไม่เป็นจริงเสมอไป ผลกระทบการลิดรอนสิทธิของผู้หญิงจากโอกาสทางการศึกษา มีผลโดยตรงต่อตัวผู้หญิงเอง ผู้ชาย ครอบครัวและสังคมโดยรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกด้วย และผลกระทบเชิงลบจากการลิดรอนสิทธิดังกล่าว มีผลในวงกว้างกว่าที่สังคมจะยอมรับได้ ดังนั้น เจตคติทางบวกของประชาชนด้านการศึกษาเป็นผลอันเนื่องมาจากการขับเคลื่อนอันยาวนานของสังคมไทยเพื่อให้ผู้หญิงมีโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้น

อีกประเด็นที่น่าสนใจคือ การให้โอกาสผู้หญิงรับการศึกษาไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดผลกระทบที่ดีต่อผู้หญิงเท่านั้นแต่การเปิดโอกาสทางการศึกษาให้ผู้หญิง ยังส่งผลทางบวกที่เอื้อให้ผู้ชายได้รับการแบ่งเบาภาระจากการเป็น “ผู้หารายได้หลัก” อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การเปิดโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ได้ส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อความเป็นอยู่โดยรวมของครอบครัว ผู้หญิงที่ได้รับโอกาสทางการศึกษามากขึ้นเท่าเทียมชาย ได้ช่วยให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงในบทบาทและหน้าที่ของผู้หญิงอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่บทบาทของผู้ชาย หากมองย้อนอดีตถึงปัจจุบันยังคงมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ผู้หญิงเริ่มมีอิสระในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเอง ตลอดจนช่วยรับภาระทางเศรษฐกิจในครัวเรือนซึ่งทำให้ความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น และถือว่าช่วยลดความตึงเครียดระหว่างผู้ชายและผู้หญิงได้อย่างยิ่งในสถานะที่ผู้หญิงเคยเป็น ผู้ต้องพึ่งพาสามีในเชิงเศรษฐกิจ การศึกษายังได้ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้หญิงรู้ถึงสิทธิของตนที่พึงได้รับ ซึ่งสามารถช่วยสร้างความเสมอภาคในหลายมิติของการพัฒนาอีกด้วย

สิ่งที่ค้นพบจากการสำรวจเจตคติประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายประเด็นโอกาสทางการศึกษาครั้งนี้บ่งชี้ว่า การลิดรอนสิทธิของผู้หญิงจากโอกาสทางการศึกษา จะมีผลกระทบโดยตรงต่อ

ผู้หญิงเอง พร้อมทั้งผู้ชายและครอบครัว เพราะความตึงเครียดทางบทบาทระหว่างชายหญิงที่สูงขึ้นจากการลิดรอนสิทธิทางการศึกษาของผู้หญิงนั้น ย่อมหมายถึงโอกาสในการเข้าสู่อาชีพของผู้หญิงจะต่ำลงพิจารณาในเชิงตรรกะแล้ว คงไม่แปลกที่จะสรุปว่ารายได้รวมของครอบครัว จะได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากผู้หญิงมีการศึกษาน้อยและขาดโอกาสเข้าสู่อาชีพที่ดี ดังนั้น ระดับคะแนนเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคทางการศึกษาที่ได้คะแนนสูง เกิดจากการที่สังคมไทยได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติในทางที่ดีขึ้นต่อผู้หญิง เนื่องจากผู้หญิงไม่ใช่ผู้เสียประโยชน์จากการขาดโอกาสดังกล่าวเท่านั้น แต่ผู้ชายในสังคมไทย จะเป็นผู้สูญเสียโอกาสต่างๆ ในสังคมไปโดยปริยายหากผู้หญิงขาดสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านการศึกษา

ผู้หญิงในฐานะทรัพยากรมนุษย์และหุ้นส่วนกึ่งหนึ่งของกระบวนการพัฒนา คุณภาพชีวิตของครอบครัว ตลอดจนสังคมล้วนขึ้นอยู่กับโอกาสทางการศึกษาที่เป็นตัวกำหนดคุณภาพของงานและอาชีพที่ผู้หญิงประกอบอยู่ การเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้หญิง ย่อมมีความสำคัญต่อการสร้างสังคมและครอบครัวให้มีคุณภาพสูงขึ้น รูปแบบ ประเพณี หรือลักษณะงานในอดีตที่ถูกครอบงำโดยผู้ชายเท่านั้น เช่น การเป็นนักบิน ทหารหรือตำรวจ การติดตามเจตคติของประชาชนชี้ว่า ผู้หญิงควรได้รับสิทธิอย่างเท่าเทียมกัน และไม่ควรถูกเลือกปฏิบัติในการเข้ารับการศึกษาและเข้าสู่อาชีพ การเปิดโอกาสให้แก่ผู้หญิงไทยในการได้เข้ารับราชการทหาร ตำรวจ หรืออาชีพสำคัญๆ ย่อมหมายถึงผู้หญิงได้มีโอกาสในการเข้าสู่อาชีพที่มีความมั่นคง ได้รับความสำคัญจากสังคมอย่างแท้จริง ตลอดจนเป็นการ “ทำลายกำแพง” กีดกันผู้หญิงและเข้าสู่อาชีพที่ได้รับความสำคัญจากสังคมและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ถูกครอบงำจาก “หลักปฏิบัติ” เก่าๆ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับบทบาทของผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงไป นัยสำคัญของการที่ผู้หญิงสามารถเข้าสู่อาชีพทหารหรือตำรวจ หรือ “อาชีพของผู้ชาย” นั้น ประเด็นดังกล่าวไม่เพียงสะท้อนโอกาสทางการศึกษาและทางอาชีพที่นำมาซึ่งรายได้ให้แก่ผู้หญิงและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังมีนัยที่ยิ่งใหญ่จากการที่ผู้หญิงจะสามารถพิสูจน์ศักยภาพตนเอง และขจัดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงในการเข้าสู่อาชีพใดๆ ก็ตามในสังคม

ด้วยเหตุนี้เอง การที่ผู้หญิงไทยจะสามารถเข้ารับราชการในองค์การทหารหรือตำรวจในอนาคต ย่อมเป็น*ตัวชี้วัดที่ดี*ยิ่งในการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าสู่ทรัพยากรทางการศึกษาของชาติ และถือเป็นเครื่องชี้วัดทางสังคม ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความเสมอภาคหญิงชายในหลายๆ ด้านพร้อมๆ กัน และเป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่สังคมไทยได้มองว่าการให้การศึกษาแก่ผู้หญิงหรือลูกสาวนั้น ถือเป็นเรื่องที่สำคัญและสำคัญอย่างยิ่ง

การประเมินเจตคติประชาชนในครั้งนี้ชี้ชัดว่า เจตคติของประชาชนในเรื่องความเสมอภาคหญิงชายด้านการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้หญิงนั้น ผู้หญิงเป็นกลุ่มที่มีเจตคติทางบวกสูงกว่าผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงเองเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการได้รับทางการศึกษา ประชาชนที่มีอาชีพมั่นคง และจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ เช่น ข้าราชการ พนักงานในส่วนภาคเอกชน และเป็นกลุ่มที่ไม่ต้องพึ่งพาสภาพตามลักษณะธรรมชาติและเป็นกลุ่มที่ได้รับโอกาสทางสังคมมากกว่า มีระดับ

เจตคติทางบวกเรื่องความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นโอกาสการศึกษาสูงกว่าผู้ที่มีโอกาสทางสังคมด้อยกว่า เช่น เกษตรกร ชาวประมง ผู้ว่างงาน หรือแม้แต่กลุ่มพ่อบ้าน แม่บ้าน และผู้เกษียณอายุ

นอกจากนั้น ประชาชนที่มีอายุในระดับที่ตนเองสามารถหารายได้เชิงเศรษฐกิจได้ กล่าวคือ กลุ่มอายุช่วง 25 ปี ถึง 45 ปี จะเป็นกลุ่มที่มีเจตคติทางบวกด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการศึกษาอีกด้วย

## 2) อาชีพ/การจ้างงาน

### • การประเมินผลเจตคติ

การประเมินผลเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านอาชีพ/การจ้างงาน ได้ใช้ข้อคำถามการประเมินเจตคติทั้งหมด 4 ข้อโดยกำหนดให้แต่ละข้อมีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน และมีคะแนนรายด้านเต็ม 4 คะแนน ข้อคำถามและการให้คะแนนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) ในสังคมไทยปัจจุบันแม่ผู้หญิงและผู้ชายจะมีความสามารถเท่ากันแต่นายจ้างชอบที่จะจ้างผู้ชายมากกว่า  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (2) แม้ว่าผู้หญิงจะอยู่ในกองทัพมากแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นดำรงตำแหน่งระดับบัญชาการ  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (3) ในสังคมปัจจุบันหน้าที่ผู้หญิงไทยต้องทำงานทั้งนอกบ้านและภายในบ้านแต่หน้าที่ผู้ชายแค่ทำงานนอกบ้านเพียงพอแล้ว  
(คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (4) ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ พนักงานหญิงจะถูกให้ออกจากงานก่อนพนักงานชาย  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)

ผลการประเมินเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านอาชีพ/การจ้างงานมีระดับคะแนนอยู่ที่ 2.16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน และถือว่าเป็นระดับคะแนนที่สะท้อนเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นโอกาสในอาชีพ/การจ้างงานที่ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับประเด็นความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นอื่นๆ (ค่าเฉลี่ยรายด้านในประเด็นอื่นๆ มีคะแนนอยู่ที่ 3 คะแนนขึ้นไปเกือบทั้งหมด) ทั้งนี้ ผลการประเมิน

เจตคติของประชาชนครั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษา “โครงการสำรวจร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชาย” ใน พ.ศ. 2553 ที่ศึกษาประเด็นโอกาสในอาชีพ/การจ้างงานเช่นกัน ซึ่งในการศึกษาค้างนี้ ชี้ว่าระดับคะแนนเฉลี่ยด้านโอกาสในอาชีพ/การจ้างงานอยู่ที่ระดับ 2.4 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ดังนั้น ผลการประเมินด้านโอกาสในอาชีพ/การจ้างงานในครั้งนี้ ทำให้คณะที่ปรึกษามีความมั่นใจว่า ผลการประเมินเจตคติของประชาชนด้านโอกาสการจ้างงานมีความสอดคล้องเชิงเนื้อหาการศึกษาครั้งอื่นๆ

เมื่อนำคะแนนเจตคติทางบวกของประชาชนด้านโอกาสในอาชีพ/การจ้างงานมาวิเคราะห์กับตัวแปรประชากรและตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม ผลการทดสอบมีความสอดคล้องกับประเด็นอื่นๆในการติดตามเจตคติของประชาชนในครั้งนี้ กล่าวคือ ผลการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance - ANOVA) ชี้ว่า ตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อระดับเจตคติทางบวกของประชาชนด้านโอกาสในอาชีพ/การจ้างงาน ในขณะที่ผลการทดสอบไม่พบอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญของตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย สถานภาพสมรส อายุ และรายได้ ต่อเจตคติทางบวกของประชาชนด้านโอกาสในอาชีพ/การจ้างงานแต่อย่างใด

ตารางที่ 3.20 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสทางอาชีพ/การจ้างงานจำแนกตามภูมิภาคและเพศ

| เพศ/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|--------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ชาย          | 2.12                       | 2.15    | 2.15     | 2.09                          | 1.99   | 2.10 |
| หญิง         | 2.35                       | 2.20    | 2.36     | 2.17                          | 2.07   | 2.22 |
| รวม          | 2.23                       | 2.17    | 2.26     | 2.13                          | 2.03   | 2.16 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.21 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสทางอาชีพ/การจ้างงาน จำแนกตาม  
ภูมิภาคและระดับการศึกษา

| ระดับการศึกษา/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า  | 1.66                       | 1.71    | 2.10     | 1.50                          | 1.69   | 1.71 |
| มัธยมศึกษา             | 1.81                       | 2.02    | 2.02     | 1.82                          | 1.83   | 1.92 |
| อนุปริญญา              | 2.26                       | 2.15    | 2.34     | 2.06                          | 2.04   | 2.16 |
| ปริญญาตรีหรือสูงกว่า   | 2.30                       | 2.22    | 2.28     | 2.23                          | 2.09   | 2.22 |
| รวม                    | 2.23                       | 2.18    | 2.26     | 2.13                          | 2.03   | 2.16 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.22 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสทางอาชีพ/การจ้างงาน จำแนกตาม  
ภูมิภาคและอาชีพ

| อาชีพ/ ภูมิภาค               | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|------------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ | 2.17                       | 2.19    | 2.32     | 2.15                          | 2.04   | 2.18 |
| พนักงานเอกชน                 | 2.22                       | 2.21    | 2.40     | 2.21                          | 2.17   | 2.24 |
| เจ้าของธุรกิจ/อาชีพอิสระ     | 2.28                       | 2.15    | 2.22     | 2.11                          | 1.98   | 2.13 |
| รับจ้างทั่วไป                | 2.20                       | 2.16    | 2.18     | 2.04                          | 1.99   | 2.11 |
| เกษตรกร/ประมง                | 2.33                       | 2.21    | 2.19     | 2.13                          | 2.01   | 2.13 |
| พ่อบ้าน แม่บ้าน ผู้เกษียณ    | 2.20                       | 2.21    | 2.40     | 2.21                          | 2.04   | 2.22 |
| ว่างงาน                      | 2.30                       | 2.00    | 2.37     | 2.17                          | 1.95   | 2.14 |
| นักเรียน นักศึกษา            | 2.31                       | 2.12    | 2.31     | 2.13                          | 2.14   | 2.19 |
| รวม                          | 2.23                       | 2.17    | 2.26     | 2.13                          | 2.03   | 2.16 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางข้างต้นชี้ว่า ผู้หญิงมีระดับเจตคติทางบวกในประเด็นสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านอาชีพ/การจ้างงานสูงกว่าผู้ชาย ผู้มีการศึกษาสูงกว่า กล่าวคือ ผู้มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีระดับคะแนนเจตคติทางบวกสูงกว่าผู้มีการศึกษาน้อยกว่า และผู้ที่มีอาชีพมั่นคง เช่น พนักงานในภาคเอกชน ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีระดับคะแนนเจตคติทางบวกในประเด็นโอกาสในอาชีพ/การจ้างงานสูงกว่าผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรมหรือผู้ทำประมง และผู้ว่างงาน ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า เจตคติทางบวกของประชาชนต่อโอกาสในการจ้างงานขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาของประชาชนด้านการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างเท่าเทียมผู้ชาย

### ● การอภิปรายผลการประเมินเจตคติ

คะแนนเจตคติทางบวกของประชาชนในประเด็นโอกาสในอาชีพ/การจ้างงานนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเจตคติของประชาชนในด้านอื่นๆ ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนจำนวนไม่น้อยที่มองเห็นการเลือกปฏิบัติของนายจ้างต่อผู้หญิง เนื่องจาก “สถานะความเป็นผู้หญิง” ที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะลูกสาว ภรรยา หรือแม่ ที่เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงถูกกีดกันหรือถูกเลือกปฏิบัติออกจากตลาดแรงงานและมองว่าการเป็นผู้หญิงและการจ้างแรงงานผู้หญิงจะทำให้นายจ้างเป็นฝ่ายเสียเปรียบในการจ้างงาน

ในปัจจุบัน ยังมีความเชื่อว่า นายจ้างจำนวนไม่น้อยมองว่า การจ้างพนักงานหญิงเข้ามาทำงานมีผลกระทบต่อต้นทุนและผลประโยชน์ขององค์กร เนื่องจากสวัสดิการที่นายจ้างต้องกำหนดให้มีขึ้นตามกรอบของกฎหมายแรงงานที่ให้การคุ้มครองแรงงานหญิง เช่น การตั้งครรภ์และการลาคลอด เป็นต้น ได้ส่งผลทางลบต่อระดับการจ้างงานและโอกาสความก้าวหน้าของผู้หญิงในหน้าที่การงาน การศึกษาพบว่า แม้ว่าตัวกรอบกฎหมายบังคับให้นายจ้างปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันระหว่างลูกจ้างชายและหญิง แต่ในเชิงปฏิบัติแล้ว ผู้หญิงยังเป็นผู้เสียเปรียบอย่างมากในการได้รับโอกาสในการจ้างงาน แม้ว่าทั้งสองเพศจะมีความสามารถเท่ากันก็ตาม

นอกจากนั้น การศึกษาครั้งนี้ชี้ว่า ในภาวะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ พนักงานผู้หญิงยังเป็นกลุ่มแรกที่จะถูกเลิกจ้างก่อน ทั้งนี้ สาเหตุอาจจะเกิดจากข้ออ้างที่ว่ามีความจำเป็นต้องให้พนักงานออกจากงาน เช่น การตั้งครรภ์ นอกจากนี้แล้ว ความเชื่อและค่านิยมที่มองว่าผู้ชายต้องเป็นหัวหน้าครอบครัวเพราะเป็นผู้หารายได้หลัก ส่วนผู้หญิงเป็นผู้หารายได้เสริมเท่านั้น ผลักดันให้นายจ้างเลิกจ้างผู้หญิงก่อน รวมทั้ง นายจ้างยังมองว่าผู้หญิง ‘หัวอ่อน’ ถ้าถูกให้ออกจากงานจะไม่สร้างปัญหาแก่นายจ้างที่จะร้องเรียนฟ้องร้อง ทั้งยังมีค่านิยมที่ผิดในการมองว่าผู้หญิงด้อยกว่าผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงเป็นผู้เสียผลประโยชน์จากการประกอบอาชีพและการจ้างงานมาโดยตลอด

ในปัจจุบัน แม้จะมีความพยายามที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิของสตรีเพื่อให้เกิดการเอื้อต่อการทำงานของผู้หญิงที่ต้องสวมบทบาททั้งภรรยาหรือแม่ในการเข้าทำงานในทุกภาคส่วนของสังคม ตัวชี้วัดที่ชัดเจนและยังคงเป็นประเด็นให้มีการถกเถียงกันเกี่ยวกับโอกาสในอาชีพ/การจ้างงานคือ การที่ผู้หญิงสามารถเข้าสู่

องค์การหรือหน่วยงานที่ถูกผู้ขายผูกขาดมาตั้งแต่ในอดีต เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีตำแหน่งสำคัญๆ ในกองทัพ ในงานตำรวจ และในวิชาชีพบางประเภท ประชาชนมากกว่าสามในสี่จากการติดตามเจตคติประชาชนในครั้งนี้ ระบุว่า ผู้หญิงยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นดำรงตำแหน่งบัญชาการในองค์การของทหารและตำรวจ และองค์การวิชาชีพที่มีอยู่บางประเภท

นอกจากนั้น การศึกษาได้ชี้ว่า บทบาทจากอดีตของผู้ชายในประเด็นอาชีพ/การจ้างงานไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญมากนัก ในขณะที่บทบาทของผู้หญิงได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงโครงสร้างและหน้าที่อย่างมากมาย ผู้หญิงจำต้องยอมรับบทบาทของผู้หารายได้จากการทำงานและยังต้องรับบทบาท “เก่าๆ” ที่สังคมยังกำหนดให้ในฐานะแม่ และ ภรรยา ซึ่งการปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทย เป็นการเพิ่มบทบาทหลายอย่างหลายด้านให้กับผู้หญิง เช่น ภาระใหม่ที่สังคมได้กำหนดให้ผู้หญิงต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานเสมือนผู้ต้องรับผิดชอบความเป็นอยู่ของครอบครัวทางเศรษฐกิจอันเป็นบทบาทที่เพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และได้กลายเป็นเงื่อนไขให้ผู้หญิงต้องรับผิดชอบปัจจัยทางเศรษฐกิจของครอบครัวอีกด้วย ในขณะที่บทบาททางเพศและบทบาททางครอบครัวของผู้ชายกลับมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลงและยังได้รับการแบ่งเบาหน้าที่โดยผู้หญิงอีกด้วย

### 3) การเป็นผู้นำ

#### • การประเมินผลเจตคติ

การวัดเจตคติทางบวกของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นสิทธิและโอกาสในด้านการเข้าถึงทรัพยากรด้านการเป็นผู้นำ ได้ใช้ข้อคำถามทั้งหมด 4 ข้อคำถาม โดยกำหนดให้แต่ละคำถามมีคะแนนรายข้อๆละ 1 คะแนน ดังนั้น คะแนนเต็มรายด้านในประเด็นโอกาสในการเป็นผู้นำจะมีคะแนนเต็มอยู่ที่ 4 คะแนน ข้อคำถามและการให้คะแนนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) จำนวนผู้หญิงในระบบการเมืองยังไม่มากพอ ทำให้นโยบายการผลักดันสิทธิสตรีขาดประสิทธิภาพ  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (2) ปัจจุบัน ยังมีผู้หญิงอีกหลายคนที่มีความสามารถเท่ากับผู้ชายแต่ไม่ได้รับโอกาสให้เป็นผู้ผู้นำ  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (3) โรงเรียนนายร้อยเหล่าทัพควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าเรียนเนื่องจากผู้หญิงมีความสามารถเท่ากับผู้ชาย  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)

- (4) แม้ว่าผู้หญิงจะอยู่ในกองทัพมากแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นดำรงตำแหน่งบัญชาการ  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)

เมื่อนำผลประเมินเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านการเป็นผู้นำวิเคราะห์พร้อมทั้งตัวแปรประชากรและตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance - ANOVA) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา อาชีพและ รายได้ของกลุ่มตัวอย่างมีอิทธิพลต่อระดับคะแนนเจตคติในประเด็นโอกาสการเป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ ตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย (ในเขตหรือนอกเขตเทศบาล) สถานภาพสมรส (โสด สมรส หรือ อื่นๆ) และอายุ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ต่อระดับคะแนนเจตคติของประชาชนในประเด็นดังกล่าว

ตารางที่ 3.23 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสการเป็นผู้นำ จำแนกตามภูมิภาคและเพศ

| เพศ/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|--------------|----------------------------|---------|----------|-----------------------|--------|------|
| ชาย          | 3.05                       | 2.93    | 3.04     | 3.02                  | 2.89   | 2.98 |
| หญิง         | 3.32                       | 3.11    | 3.23     | 3.18                  | 2.93   | 3.14 |
| รวม          | 3.19                       | 3.02    | 3.13     | 3.10                  | 2.91   | 3.06 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.24 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสการเป็นผู้นำ จำแนกตามภูมิภาคและการศึกษา

| ระดับการศึกษา/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า  | 2.00                       | 1.73    | 1.86     | 1.56                          | 1.58   | 1.68 |
| มัธยมศึกษา             | 2.00                       | 2.08    | 2.42     | 2.24                          | 2.07   | 2.18 |
| อนุปริญญา              | 3.22                       | 2.96    | 3.22     | 3.01                          | 3.03   | 3.06 |
| ปริญญาตรีหรือสูงกว่า   | 3.38                       | 3.23    | 3.26     | 3.32                          | 3.13   | 3.26 |
| รวม                    | 3.19                       | 3.02    | 3.14     | 3.10                          | 2.91   | 3.06 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.25 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสการเป็นผู้นำ จำแนกตามภูมิภาคและอาชีพ

| อาชีพ/ ภูมิภาค               | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|------------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ | 3.02                       | 2.92    | 3.16     | 3.01                          | 2.78   | 2.97 |
| พนักงานเอกชน                 | 3.20                       | 3.02    | 3.26     | 3.11                          | 2.97   | 3.10 |
| เจ้าของธุรกิจ/อาชีพอิสระ     | 3.26                       | 3.04    | 3.14     | 3.13                          | 2.91   | 3.08 |
| รับจ้างทั่วไป                | 3.29                       | 3.04    | 3.10     | 3.06                          | 2.87   | 3.05 |
| เกษตรกร/ประมง                | 3.40                       | 3.02    | 3.08     | 3.15                          | 2.97   | 3.07 |
| พ่อบ้าน แม่บ้าน ผู้เกษียณ    | 3.13                       | 3.26    | 3.24     | 3.14                          | 2.94   | 3.15 |
| ว่างงาน                      | 2.90                       | 3.00    | 3.10     | 3.12                          | 2.80   | 3.02 |
| นักเรียน นักศึกษา            | 3.00                       | 2.82    | 3.02     | 3.04                          | 2.98   | 2.97 |
| รวม                          | 3.19                       | 3.02    | 3.13     | 3.10                          | 2.91   | 3.06 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.26 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านโอกาสการเป็นผู้นำ จำแนกตามภูมิภาคและรายได้

| รายได้/ ภูมิภาค           | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|---------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ไม่เกิน 10000 บาทต่อเดือน | 3.27                       | 3.05    | 3.13     | 3.12                          | 2.85   | 3.07 |
| 10001-20000 บาทต่อเดือน   | 3.19                       | 3.04    | 3.12     | 3.10                          | 2.92   | 3.06 |
| 20001-30000 บาทต่อเดือน   | 3.13                       | 2.86    | 3.24     | 2.97                          | 3.08   | 3.04 |
| 30001-40000 บาทต่อเดือน   | 3.31                       | 2.65    | 3.14     | 2.98                          | 2.58   | 2.87 |
| มากกว่า 40000 บาทต่อเดือน | 3.23                       | 3.19    | 3.03     | 3.07                          | 2.98   | 3.11 |
| รวม                       | 3.19                       | 3.02    | 3.13     | 3.10                          | 2.91   | 3.06 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

จากตารางข้างต้นเป็นหลักฐานทางสถิติที่ชี้ชัดว่า ผู้หญิงเป็นกลุ่มที่มีระดับเจตคติทางบวกในประเด็นนี้สูงกว่าผู้ชาย ประชาชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีระดับคะแนนเจตคติทางบวกด้านนี้สูงกว่าผู้มีการศึกษาน้อยกว่า (คะแนนเฉลี่ยรายด้านนี้เท่ากับ 3.26 คะแนนในกลุ่มผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ในขณะที่ผู้มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีระดับคะแนนเจตคติด้านนี้เพียง 2.18 คะแนน) ในทิศทางเดียวกัน ผู้ที่เป็นพนักงานในภาคเอกชนและผู้มีธุรกิจส่วนตัวเป็นผู้มีระดับคะแนนเจตคติทางบวกในประเด็นโอกาสการเป็นผู้นำสูงกว่าผู้ว่างงานและนักเรียน นักศึกษา และสุดท้าย ผู้มีรายได้มากกว่ามีระดับคะแนนเจตคติทางบวกในประเด็นโอกาสการเป็นผู้นำสูงกว่าผู้มีรายได้น้อย

### ● การอภิปรายผลการประเมินเจตคติ

การประเมินผลเจตคติครั้งนี้ พบว่า ระดับเจตคติของประชาชนเรื่องความเสมอภาคหญิงชาย ด้านโอกาสการเป็นผู้นำมีคะแนนอยู่ที่ 3.06 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน ซึ่งถือว่าประชาชนโดยทั่วไปมีระดับเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการเปิดโอกาสการเป็นผู้นำให้แก่ผู้หญิง

การสำรวจระดับเจตคติในประเด็นการเปิดโอกาสการเป็นผู้นำให้แก่ผู้หญิงในครั้งนี้ พบว่า แม้ว่าประชาชนทั่วไปมีเจตคติที่ดีต่อประเด็นโอกาสในการเป็นผู้นำ แต่พบว่าผู้หญิงยังคงเป็นผู้เสียเปรียบในการได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้นำในโอกาสต่างๆ ประเด็นการเปิดโอกาสให้แก่ผู้หญิงเป็นผู้นำนั้นยังเป็นปัญหาอยู่ในสังคมไทย

ข้อมูลจากการสำรวจชี้ว่า ผู้หญิงไทยยังประสบปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติและถูกกีดกันจากการเป็นผู้นำในทุกระดับของสังคม เนื่องจากสภาวะ “เพศ” หรือ “ความเป็นผู้หญิง” ที่เป็นปัจจัยหลักในการถูกเลือกปฏิบัติหรือการไม่ได้รับโอกาสในการเป็นผู้นำเท่าเทียมกับผู้ชาย ปัญหาการเป็นผู้นำของผู้หญิงไม่ได้เกิดจากการที่ผู้หญิงขาดความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำ แต่มีสาเหตุหลักมาจากลักษณะโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยมและความเชื่อที่ตกทอดกันมาและยังไม่ได้รับการแก้ไขไปในแนวทางที่จัดการเลือกปฏิบัติและการกีดกันผู้หญิงจากโอกาสการเป็นผู้นำ

ลักษณะความสัมพันธ์ของปัญหาความเสมอภาคหญิงชายและปัญหาการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเป็นผู้นำ แม้จะเป็นปัญหาในการกำหนดตัวแปรสาเหตุ (Causality Problem) และการที่จะระบุได้ว่าตัวแปรใดเป็นตัวแปรสาเหตุได้อย่างชัดเจนนั้น ยังเป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากการไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนในการเป็นผู้นำในทุกระดับของสังคมไม่ว่าจะเป็นในระบบการเมือง ในองค์กร สมาคมต่างๆ ในสัดส่วนที่เหมาะสม ย่อมหมายถึงการไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนด สนับสนุนและผลักดันนโยบายในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับนโยบายระดับชาติ ในหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ แม้กระทั่งในระดับสูงสุดของเอกชน ก็ยังมีความไม่เสมอภาคและสมดุระหว่างหญิงและชาย ดังนั้น จึงควรช่วยขับเคลื่อน ปรับเปลี่ยน เจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายให้ไปในทิศทางที่เท่าเทียมกันมากขึ้น และควรทำให้เจตคติดังกล่าวให้เกิดขึ้นได้ ผู้หญิงไทยในฐานะผู้นำในระบบการเมืองปัจจุบัน ยังอาจถูกมองว่า เป็นเพียง “ไม้ประดับ” ที่ทำให้การบริหารงานของรัฐบาลมีความชอบธรรมที่ได้นำ “มิติหญิงชาย” เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารมากกว่าการที่จะส่งเสริมให้ผู้หญิงได้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ทางการเมืองอย่างจริงจัง หรือจะใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนความเสมอภาคหญิงชายให้บรรลุผลให้เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนในสังคมไทย ดังนั้น สภาวะ “การขาด” การมีส่วนร่วมที่สำคัญของผู้หญิงไม่เพียงแต่จะก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงมากขึ้น และยังทำให้ปัญหาความเสมอภาคหญิงชายย่ำแย่ลงไปอีกด้วย

สภาพของปัญหาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเป็นผู้นำ สอดคล้องกับลักษณะปัญหาการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเป็นผู้นำถือเป็นเครื่องมือที่ได้อีกตัวหนึ่ง ที่ได้สะท้อนจากผลการศึกษาครั้งนี้ กล่าวคือ ประชาชนจำนวนมากเล็งเห็นว่าการเปิด

โอกาสการเป็นผู้นำให้แก่ผู้หญิงในองค์กรที่ถูกครอบงำและควบคุมโดยผู้ชาย เช่น กองทัพ หรือในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ล้วนเป็นเรื่องที่ยังไม่คุ้นหู หรือเป็นภาพที่ยังไม่คุ้นตาเลยในสังคมไทย การศึกษาชี้ว่า ประชาชนตระหนักและมองเห็นความสำคัญของปัญหาของผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถ แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นผู้นำในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมอย่างเพียงพอ

รายงานการประเมินผลเจตคติประชาชนชี้ชัดว่า การส่งเสริมให้ผู้หญิงเข้าสู่โอกาสการเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับระดับการพัฒนาของประชาชน กล่าวคือ ประชาชนที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้นจากโอกาสทางการศึกษา การประกอบอาชีพที่มั่นคง ตลอดจนมีรายได้ นั้น มีแนวโน้มที่จะมีเจตคติทางบวกต่อการสร้างสังคมไทยให้มีความสมดุล โดยการส่งเสริมผู้หญิงให้เป็นผู้นำทัดเทียมผู้ชายในระดับครอบครัว องค์กร ชุมชน หรือแม้จะเป็นระดับชาติก็ตาม

#### 4) การช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง

##### • การประเมินผลเจตคติ

การประเมินผลเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านการช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง ได้ใช้ข้อคำถามทั้งหมด 4 คำถาม โดยกำหนดให้แต่ละคำถามมีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน คิดเป็นคะแนนรายด้านเท่ากับ 4 คะแนนเต็ม ข้อคำถามและการให้คะแนนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- (1) การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นปัญหาใหญ่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (2) เจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ ไม่จริงใจที่จะแก้ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (3) สามัญสำนึกเป็นเรื่องของลึนกับฟัน บุคคลภายนอกไม่ควรก้าวล่วง  
(คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)
- (4) ยังมีผู้หญิงไทยอีกจำนวนมากที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศแต่ไม่กล้าแจ้งความ  
(คำตอบ “เห็นด้วย” นับเป็น 1 คะแนน คำตอบ “ไม่เห็นด้วย” นับเป็น 0 คะแนน)

ระดับคะแนนเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นการช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรงอยู่ที่ 3.18 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน ถือว่าประชาชนโดยทั่วไป มีระดับเจตคติทางบวกต่อการประเด็นการช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง เมื่อนำระดับคะแนนเจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นการช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรงมาทดสอบทางสถิติด้วย

เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance - ANOVA) กับตัวแปรประชากรและตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า เขตที่อยู่อาศัย (ภายในหรือนอกเขตเทศบาล) เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และ อายุ ล้วนมีอิทธิพลต่อระดับคะแนนเจตคติของประชาชนในด้านนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตัวแปรประชากรและตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม มีอิทธิพลอย่างมากต่อเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นการช่วยเหลือจากการถูกระงับความรุนแรง

ตารางที่ 3.27 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านการช่วยเหลือจากการถูกระงับความรุนแรง จำแนกตามภูมิภาคและเขตที่อยู่อาศัย

| เขตที่อยู่อาศัย/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|--------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ในเขตเทศบาล              | 3.38                       | 3.27    | 3.15     | 3.21                          | 3.10   | 3.22 |
| นอกเขตเทศบาล             | 3.30                       | 3.24    | 3.12     | 3.13                          | 3.08   | 3.15 |
| รวม                      | 3.36                       | 3.25    | 3.13     | 3.16                          | 3.09   | 3.18 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.28 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านการช่วยเหลือจากการถูกระงับความรุนแรง จำแนกตามภูมิภาคและเพศ

| เพศ/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|--------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ชาย          | 3.30                       | 3.21    | 3.09     | 3.15                          | 3.04   | 3.15 |
| หญิง         | 3.42                       | 3.29    | 3.17     | 3.17                          | 3.14   | 3.22 |
| รวม          | 3.36                       | 3.25    | 3.13     | 3.16                          | 3.09   | 3.18 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.29 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านการช่วยเหลือจากการถูกกระทำความทำ  
รุนแรง จำแนกตามภูมิภาคและสถานภาพสมรส

| สถานภาพสมรส/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|----------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| โสด                  | 3.42                       | 3.27    | 3.25     | 3.24                          | 3.13   | 3.25 |
| สมรส                 | 3.33                       | 3.25    | 3.09     | 3.13                          | 3.07   | 3.16 |
| อื่นๆ                | 3.27                       | 3.01    | 3.12     | 3.06                          | 3.08   | 3.09 |
| รวม                  | 3.36                       | 3.25    | 3.13     | 3.16                          | 3.09   | 3.18 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.30 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านการช่วยเหลือจากการถูกกระทำความรุนแรง  
จำแนกตามภูมิภาคและระดับการศึกษา

| ระดับการศึกษา/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า  | 2.55                       | 2.95    | 2.89     | 3.04                          | 2.81   | 2.90 |
| มัธยมศึกษา             | 3.12                       | 3.08    | 2.89     | 2.96                          | 2.77   | 2.94 |
| อนุปริญญา              | 3.32                       | 3.19    | 3.08     | 3.04                          | 3.02   | 3.10 |
| ปริญญาตรีหรือสูงกว่า   | 3.41                       | 3.31    | 3.20     | 3.24                          | 3.21   | 3.26 |
| รวม                    | 3.36                       | 3.25    | 3.13     | 3.16                          | 3.09   | 3.18 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.31 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านการช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง  
จำแนกตามภูมิภาคและอาชีพ

| อาชีพ/ ภูมิภาค               | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|------------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ | 3.39                       | 3.29    | 3.25     | 3.28                          | 3.24   | 3.28 |
| พนักงานเอกชน                 | 3.36                       | 3.38    | 3.31     | 3.34                          | 3.18   | 3.33 |
| เจ้าของธุรกิจ/อาชีพอิสระ     | 3.40                       | 3.24    | 3.20     | 3.20                          | 3.01   | 3.19 |
| รับจ้างทั่วไป                | 3.24                       | 3.16    | 2.98     | 3.09                          | 3.05   | 3.09 |
| เกษตรกร/ประมง                | 3.20                       | 3.17    | 3.04     | 3.02                          | 3.04   | 3.05 |
| พ่อบ้าน แม่บ้าน ผู้เกษียณ    | 3.36                       | 3.26    | 3.03     | 3.09                          | 3.01   | 3.15 |
| ว่างงาน                      | 3.30                       | 3.05    | 3.16     | 3.00                          | 3.28   | 3.11 |
| นักเรียน นักศึกษา            | 3.50                       | 3.38    | 3.27     | 3.26                          | 3.16   | 3.29 |
| รวม                          | 3.36                       | 3.25    | 3.13     | 3.16                          | 3.09   | 3.18 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.32 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านการช่วยเหลือจากการทำถูกระทำความรุนแรง  
จำแนกตามภูมิภาคและรายได้

| รายได้/ ภูมิภาค           | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|---------------------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| ไม่เกิน 10000 บาทต่อเดือน | 3.27                       | 3.20    | 3.06     | 3.07                          | 3.03   | 3.11 |
| 10001-20000 บาทต่อเดือน   | 3.38                       | 3.30    | 3.24     | 3.27                          | 3.10   | 3.25 |
| 20001-30000 บาทต่อเดือน   | 3.39                       | 3.34    | 3.17     | 3.35                          | 3.17   | 3.27 |
| 30001-40000 บาทต่อเดือน   | 3.44                       | 3.17    | 3.30     | 3.40                          | 3.10   | 3.26 |
| มากกว่า 40000 บาทต่อเดือน | 3.43                       | 3.27    | 3.10     | 3.19                          | 3.21   | 3.25 |
| รวม                       | 3.36                       | 3.25    | 3.13     | 3.16                          | 3.09   | 3.18 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3.33 ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของประชาชนด้านการช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง  
จำแนกตามภูมิภาคและอายุ

| อายุ/ ภูมิภาค | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล | ภาคกลาง | ภาคเหนือ | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ | ภาคใต้ | รวม  |
|---------------|----------------------------|---------|----------|-------------------------------|--------|------|
| 18-24 ปี      | 3.43                       | 3.34    | 3.22     | 3.23                          | 3.11   | 3.25 |
| 25-35 ปี      | 3.36                       | 3.23    | 3.26     | 3.20                          | 3.14   | 3.22 |
| 36-45 ปี      | 3.32                       | 3.27    | 3.11     | 3.18                          | 3.04   | 3.17 |
| 46-55 ปี      | 3.34                       | 3.27    | 3.07     | 3.09                          | 3.10   | 3.16 |
| 56-65 ปี      | 3.41                       | 3.12    | 2.95     | 3.00                          | 3.01   | 3.07 |
| รวม           | 3.36                       | 3.25    | 3.13     | 3.16                          | 3.09   | 3.18 |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

การทดสอบทางสถิติพบว่า ผู้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีระดับเจตคติทางบวกในประเด็นการช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรงสูงกว่าผู้อาศัยนอกเขตเทศบาล ผู้หญิงมีเจตคติทางบวกในประเด็นนี้สูงกว่าผู้ชาย ผู้มีสถานภาพโสดมีระดับเจตคติทางบวกสูงกว่าผู้มีสถานภาพไม่โสด ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีระดับคะแนนเจตคติทางบวกด้านนี้สูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า พนักงานเอกชน

ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีระดับคะแนนเจตคติทางบวกด้านนี้สูงกว่าผู้มีอาชีพทางเกษตรกรรม พ่อบ้านหรือแม่บ้านและผู้ว่างงาน ผู้มีรายได้สูงมีระดับเจตคติทางบวกด้านนี้สูงกว่าผู้มีรายได้ต่ำกว่า และผู้มีอายุระหว่าง 18 ถึง 35 ปีมีเจตคติทางบวกสูงกว่าผู้มีอายุมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

### ● การอภิปรายผลการประเมินเจตคติ

การศึกษาครั้งนี้พบว่า ตัวแปรทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ และสถานภาพสมรส และ ตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อระดับคะแนนเจตคติทางบวกของประชาชนด้านการช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง ผู้หญิง ผู้มีสถานภาพโสดและผู้มีอายุช่วงวัยทำงาน มีเจตคติทางบวกด้านนี้สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ นอกจากนั้น ระดับเจตคติของประชาชนด้านนี้ได้รับอิทธิพลจากสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนอีกด้วย กล่าวคือ ผู้มีการศึกษาสูงเป็นผู้มีโอกาสในการเลือกอาชีพและกำหนดรูปแบบการจ้างงานของตนเองได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า และตัวแปรอาชีพนี้เองเป็นตัวกำหนดระดับรายได้ของประชาชนอีกด้วย ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ระดับการพัฒนาของประชาชนด้านโอกาสทางการศึกษา อาชีพและ รายได้ มีผลต่อระดับเจตคติทางบวกในประเด็นนี้อย่างสัมพันธ์โยงเกี่ยวกับแบบแผนแนวนายกแก่การจะแยกออกจากกัน

การประเมินเจตคติของประชาชนในครั้งนี้ชี้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ถูกต้องต่อปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศตลอดจนปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นอย่างดี และมองว่าปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง เป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายในสังคมควรให้ความสำคัญมากขึ้น ทั้งนี้ ประชาชนส่วนใหญ่เชื่อว่าปัญหาดังกล่าวมีความรุนแรงกว่าที่รับรู้ได้เห็นจากสื่อต่างๆ หรือได้รับการรายงานอย่างเป็นทางการ

ประชาชนส่วนใหญ่มีเจตคติที่ถูกต้องต่อปัญหาการละเมิดทางเพศและการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศและการกระทำความรุนแรงล้วนเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการที่สังคมมีเจตคติและมุมมองในเรื่องดังกล่าวในทางที่เอื้อให้ผู้ชายมีโอกาสกระทำผิด เช่น การกระทำที่เกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดทางเพศ อาจต้องอาศัยการตีความทางกฎหมายที่ซับซ้อนหรือการขาดความเข้าใจของบุคลากรบางส่วนในกระบวนการยุติธรรมที่ทำให้ผู้หญิงตกเป็นเหยื่อจากการกระทำดังกล่าว เช่น เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ระหว่างสามีและภรรยา สังคมไทยยังมองว่าความรุนแรงในครอบครัวถือเป็นเรื่อง “ส่วนตัว” ที่บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปก้าวก่าย จึงไม่สามารถนำปัญหาดังกล่าวมาแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ นอกจากนี้แล้ว ปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง ยังมีสาเหตุจากวัฒนธรรมในสังคมที่มองเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศและการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นเรื่องที่ผู้หญิงต้องใส่ใจระวังโดยตนเองเพียงฝ่ายเดียว แทนที่จะเป็นการปรับแก้ปัญหาในเชิงระบบและโครงสร้าง เช่น เปลี่ยนเจตคติของความเป็นใหญ่ของชายหรือชายเป็นเจ้าของในตัวตนของคู่สมรส เป็นต้น คนในสังคมส่วนหนึ่งอาจคิดว่าการล่วงละเมิดทางเพศและการกระทำความรุนแรงสมควรเป็นเรื่องที่สาธารณชนควรรับรู้รับทราบ เพราะยังมองปัญหาดังกล่าว เป็นเรื่อง “น่าอับอาย” เป็นเรื่องของ “ความโชคร้าย” ซึ่งทำให้ผู้หญิงอีก

จำนวนไม่น้อยไม่กล้าที่จะนำเรื่องที่ตนเองได้ประสบอยู่ไปแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบเพื่อนำปัญหาดังกล่าวไปสู่การแก้ไขให้หมดสิ้นไป นอกจากนี้ ค่านิยมของสังคมที่ตอกย้ำและทำให้ผู้หญิงที่เป็นเหยื่อของความรุนแรง ต้องเป็นผู้เสียเปรียบ “ทั้งขึ้นทั้งล่อง” จากการถูกละเมิดทางเพศและการถูกกระทำความรุนแรง เพราะอาจถูกสังคม “ตราหน้า” ว่าเป็นผู้หญิงที่มีความเสื่อมเสียทางเพศและทำให้ครอบครัวเสียชื่อเสียง นอกจากนี้ กระบวนการยุติธรรมในการไต่สวน สอบสวนหาข้อเท็จจริงในคดีล่วงละเมิดอาจทำให้เหยื่อรู้สึกเจ็บปวด เสียศักดิ์ศรีและรู้สึกอับอาย เกิดความเจ็บปวดซ้ำสองอีกด้วย สื่อที่ประชาชนบริโภคหลายทางเช่น ละคร สิ่งตีพิมพ์ และทางอินเทอร์เน็ต มีส่วนตอกย้ำและเสนอข่าวความรุนแรงต่อผู้หญิงในรูปแบบต่างๆที่ทำให้ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและความรุนแรงทางเพศไม่ลดน้อยลงแต่กลับทวีคูณมากขึ้น

ประชาชนโดยทั่วไปมีความเข้าใจอย่างดีว่า ปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงและการล่วงละเมิดทางเพศที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยส่วนหนึ่ง เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความจริงจัง ความมุ่งมั่น ตลอดจนขาดประสิทธิภาพที่จะเอาผิดผู้กระทำหรืออาจเป็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนหนึ่งยังมองว่าการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงไม่ใช่ปัญหาใหญ่ในสังคมไทย เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาอื่นๆ เช่น ยาเสพติด ซึ่งจะได้รับความสนใจจากสื่อมากกว่า นอกจากนี้แล้ว ตัวบทกฎหมายที่ต้องใช้การตีความหมายที่ซับซ้อน หรือกฎหมายที่อาจยังมีความล้าหลังและยังไม่ได้รับการปรับปรุงให้มีความทันสมัย ล้วนเป็น “ปัจจัย” ที่ทำให้การกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง ยังเป็นปัญหาเรื้อรังอยู่ในสังคมไทย

## 4. คะแนนประเมินผลการปฏิบัติราชการ ตามตัวชี้วัดที่ 4.1 ตามเกณฑ์ของ TRIS

TRIS ได้กำหนดคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติราชการของสำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวประจำปี พ.ศ. 2555 ตามตัวชี้วัดที่ 4.1 จำแนกตามร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชาย ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ประจำปีงบประมาณ 2555 ตามตัวชี้วัดที่ 4.1 จำแนกตามร้อยละประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชาย

| ร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชาย | คะแนนการประเมินผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวประจำปี พ.ศ. 2555 ตามตัวชี้วัดที่ 4.1 |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ร้อยละ 68.0 ถึง 72.9                                        | 1 คะแนน                                                                                                      |
| ร้อยละ 73.0 ถึง 77.9                                        | 2 คะแนน                                                                                                      |
| ร้อยละ 78.0 ถึง 82.9                                        | 3 คะแนน                                                                                                      |
| ร้อยละ 83.0 ถึง 87.9                                        | 4 คะแนน                                                                                                      |
| มากกว่า ร้อยละ 88.0 ขึ้นไป                                  | 5 คะแนน                                                                                                      |

ทั้งนี้ เกณฑ์การวัดประชาชนที่มีเจตคติที่ดี คือ กลุ่มประชากรตัวอย่างทำแบบประเมิน “เจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย” ได้คะแนนร้อยละ 60 ขึ้นไป

จากการสำรวจ ประชาชนโดยทั่วไปมีระดับคะแนนเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายอยู่ที่ร้อยละ 74.4 และถือว่าสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้คะแนนผลการปฏิบัติราชการตามตัวชี้วัดที่ 4.1 ตามข้อกำหนดของ TRIS อยู่ที่ 2.22 คะแนนจากคะแนนเต็ม 5 คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน

ตารางที่ 4.2 ร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายตามเกณฑ์ของ TRIS จำแนกตามภูมิภาค

| ภูมิภาค               | ร้อยละของประชาชน | คะแนนเฉลี่ย |
|-----------------------|------------------|-------------|
| กรุงเทพฯ และปริมณฑล   | 77.5             | 2.62        |
| ภาคกลาง               | 74.9             | 2.26        |
| ภาคเหนือ              | 75.2             | 2.32        |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ | 74.3             | 2.22        |
| ภาคใต้                | 71.2             | 1.87        |
| รวม                   | 74.4             | 2.22        |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีระดับร้อยละเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายสูงที่สุดที่ร้อยละ 77.5 แต่ก็ยังคงอยู่ในเกณฑ์ระดับ 2.62 คะแนน ตามด้วยประชาชนที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ (ร้อยละ 75.2 เทียบเท่ากับ 2.32 คะแนน) ภาคกลาง (ร้อยละ 74.9 หรือเทียบเท่ากับ 2.26 คะแนน) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 74.3 เทียบเท่ากับ 2.22 คะแนน) ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ เป็นผู้ที่มีระดับเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายต่ำที่สุด กล่าวคือ ร้อยละ 71.2 หรือเทียบเป็นเกณฑ์คะแนนเท่ากับ 1.87 คะแนนตามเกณฑ์ประเมินของ TRIS

ตารางที่ 4.3 ร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายตามเกณฑ์ของ TRIS จำแนกตามภูมิภาคและเพศ

| เพศ/ภูมิภาค | กรุงเทพฯ และ<br>ปริมณฑล<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคกลาง<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคเหนือ<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคใต้<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | รวม<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) |
|-------------|-----------------------------------------------------|-------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------|---------------------------------|
| ชาย         | 75.06 (2.33)                                        | 73.32 (2.09)                        | 73.53 (2.08)                         | 73.02 (2.07)                                              | 70.27 (1.74)                       | 72.90 (2.04)                    |
| หญิง        | 80.04 (2.92)                                        | 76.56 (2.44)                        | 76.95 (2.55)                         | 75.72 (2.37)                                              | 72.30 (2.00)                       | 75.97 (2.41)                    |
| รวม         | 77.55 (2.62)                                        | 74.90 (2.26)                        | 75.24 (2.32)                         | 74.37 (2.22)                                              | 71.28 (1.87)                       | 74.42 (2.22)                    |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.4 ร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายตามเกณฑ์ TRIS จำแนกตามภูมิภาคและระดับการศึกษา

| การศึกษา/ภูมิภาค      | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคกลาง<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคเหนือ<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคใต้<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | รวม<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) |
|-----------------------|--------------------------------------------------------|-------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------|---------------------------------|
| ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า | 45.13 (0.00)                                           | 46.47 (0.00)                        | 46.88 (0.00)                         | 44.46 (0.00)                                              | 44.33 (0.00)                       | 45.70 (0.00)                    |
| มัธยมศึกษา            | 55.42 (0.00)                                           | 57.50 (0.00)                        | 58.43 (0.00)                         | 56.37 (0.00)                                              | 54.27 (0.00)                       | 56.54 (0.00)                    |
| ปริญญาตรีหรือสูงกว่า  | 82.02 (3.13)                                           | 79.87 (2.80)                        | 79.73 (2.83)                         | 80.03 (2.84)                                              | 77.78 (2.54)                       | 79.75 (2.81)                    |
| รวม                   | 77.55 (2.62)                                           | 74.90 (2.26)                        | 75.24 (2.32)                         | 74.37 (2.22)                                              | 71.28 (1.87)                       | 74.42 (2.22)                    |

หมายเหตุ: พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่ระดับ 0.05

เมื่อนำคะแนนประเมินผลการปฏิบัติราชการ จำแนกตามตัวแปรต่างๆ พบว่า ผู้หญิงที่อาศัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นผู้ที่มีระดับเจตคติที่ดีต่อความเสมอภาคหญิงชายสูงที่สุด กล่าวคือ ร้อยละ 80.0 หรือเท่ากับ 3 คะแนนจากเกณฑ์การประเมินที่กำหนดโดย TRIS ในขณะที่ ผู้ชายที่อาศัยอยู่ในภาคใต้มีระดับเจตคติที่ดีต่อความเสมอภาคหญิงชายต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 70.2 ซึ่งเทียบเท่ากับ 1 คะแนน นอกจากนั้น ตัวแปรการศึกษาถือว่าเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อระดับเจตคติที่ดีของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นตามลำดับ จะมีระดับเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามีระดับเจตคติที่ดีอยู่ที่ร้อยละ 82.0 หรือเท่ากับ 3 คะแนนตามเกณฑ์ประเมิน ตามด้วยผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าและอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ที่ระดับร้อยละ 80.0 หรือเท่ากับ 3 คะแนนเช่นกัน ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าเป็นกลุ่มผู้ที่มีระดับเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายต่ำมาก อยู่ที่ร้อยละ 45.13 ซึ่งถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ในการประเมินไม่ว่าจะเป็นการประเมินผู้มีเจตคติที่ดีหรือตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดโดย TRIS ก็ตาม

ตารางที่ 4.5 ร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายตามเกณฑ์ TRIS จำแนกตามอาชีพและภูมิภาค

| อาชีพ/ภูมิภาค                    | กรุงเทพฯ และ<br>ปริมณฑล<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคกลาง<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคเหนือ<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคใต้<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | รวม<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------|-------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------|---------------------------------|
| ข้าราชการ/พนักงาน<br>รัฐวิสาหกิจ | 75.78 (2.48)                                        | 74.78 (2.25)                        | 76.67 (2.50)                         | 74.86 (2.29)                                              | 71.69 (1.89)                       | 74.67 (2.26)                    |
| พนักงานเอกชน                     | 77.45 (2.62)                                        | 76.25 (2.46)                        | 78.87 (2.81)                         | 76.03 (2.43)                                              | 73.62 (2.12)                       | 76.50 (2.50)                    |
| เกษตร/ประมง                      | 78.75 (2.93)                                        | 74.16 (2.12)                        | 73.69 (2.14)                         | 73.20 (2.11)                                              | 71.04 (1.65)                       | 73.10 (2.07)                    |
| ว่างงาน                          | 74.37 (1.90)                                        | 70.83 (1.76)                        | 76.07 (2.44)                         | 73.55 (2.07)                                              | 71.87 (1.75)                       | 73.12 (2.00)                    |
| นักเรียน นักศึกษา                | 77.08 (2.57)                                        | 73.88 (2.17)                        | 75.06 (2.33)                         | 74.94 (2.32)                                              | 73.40 (2.04)                       | 74.59 (2.25)                    |
| รวม                              | 77.55 (2.62)                                        | 74.90 (2.26)                        | 75.24 (2.32)                         | 74.37 (2.22)                                              | 71.28 (1.87)                       | 74.42 (2.22)                    |

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรอาชีพต่อระดับเจตคติที่ดีของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย เจ้าของธุรกิจส่วนตัวและผู้มีอาชีพอิสระที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นผู้ที่มีระดับเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายสูงที่สุด (ร้อยละ 79.3) หรือ เทียบเท่ากับ 3 คะแนน ตามด้วยกลุ่มพนักงานเอกชนที่ทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีระดับเจตคติที่ดีอยู่ที่ร้อยละ 77.40 หรือ เทียบเท่ากับ 2 คะแนน ในขณะที่ กลุ่มพ่อบ้าน แม่บ้าน และผู้เกษียณอายุที่มีภูมิลำเนาในภาคใต้ มีระดับเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายต่ำที่สุด กล่าวคือ ร้อยละ 70.9 หรือเท่ากับ 1 คะแนนตามเกณฑ์การประเมิน

ตารางที่ 4.6 ร้อยละและคะแนนเฉลี่ยของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายตามเกณฑ์ของ TRIS จำแนกตามภูมิภาคและรายได้

| รายได้/ภูมิภาค                | กรุงเทพฯ<br>และ<br>ปริมณฑล<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคกลาง<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคเหนือ<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาค<br>ตะวันออก<br>เฉียงเหนือ<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | ภาคใต้<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) | รวม<br>(คะแนนตาม<br>เกณฑ์ TRIS) |
|-------------------------------|--------------------------------------------------------|-------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------|---------------------------------|
| ไม่มีรายได้                   | 76.08 (2.42)                                           | 74.95 (2.27)                        | 75.62 (2.37)                         | 74.93 (2.24)                                              | 72.00 (1.92)                       | 74.66 (2.24)                    |
| ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน    | 77.98 (2.68)                                           | 74.85 (2.24)                        | 74.46 (2.23)                         | 73.84 (2.17)                                              | 70.04 (1.74)                       | 73.90 (2.16)                    |
| 20,001 ถึง 30,000 บาทต่อเดือน | 75.08 (2.34)                                           | 74.05 (2.13)                        | 76.76 (2.54)                         | 74.67 (2.20)                                              | 73.25 (2.06)                       | 74.61 (2.23)                    |
| มากกว่า 40,000 บาทต่อเดือน    | 80.85 (3.06)                                           | 76.96 (2.59)                        | 73.88 (2.21)                         | 73.39 (2.15)                                              | 73.22 (2.14)                       | 75.70 (2.43)                    |
| รวม                           | 77.55 (2.62)                                           | 74.90 (2.26)                        | 75.24 (2.32)                         | 74.37 (2.22)                                              | 71.28 (1.87)                       | 74.42 (2.22)                    |

นอกจากนั้น หากพิจารณาอิทธิพลจากตัวแปรรายได้ต่อระดับเจตคติที่ดีของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย พบว่า ประชาชนที่มีรายได้สูงขึ้นเป็นผู้มีระดับคะแนนเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายสูงกว่าผู้มีรายได้น้อยกว่า เช่น ผู้มีรายได้มากกว่า 40,000 บาทต่อเดือน และอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายสูงสุด กล่าวคือ ร้อยละ 80.85 หรือเทียบเท่า 3.06 คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้โดย TRIS ในทางตรงกันข้ามผู้มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือนและผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้มีระดับเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายต่ำมาก อยู่ที่ร้อยละ 70.04 หรือเทียบเท่ากับ 1.74 คะแนน

การศึกษารั้วนี้ ไม่พบอิทธิพลของตัวแปรเขตที่อยู่อาศัย (ในเขตหรือนอกเขตเทศบาล) สถานภาพสมรส และกลุ่มอายุ ต่อระดับเจตคติที่ดีของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่า ตัวแปรเพศ รายได้ การศึกษา และอาชีพ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อระดับเจตคติที่ดีของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย ตัวแปรที่มีอิทธิพลดังกล่าวล้วนเกี่ยวข้องกับสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจผู้หญิง ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากความเสมอภาคหญิงชายในสังคมไทย และระดับเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชาย ก็ขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาของประชาชนด้านการศึกษาอย่างมาก ประชาชนที่มีการศึกษาสูงเป็นผู้มีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชาย และเป็นผู้มีความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ การกดขี่ข่มเหงทางเพศ ตลอดจนการล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิง ในทางเดียวกันผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมัก

เป็นผู้มีภูมิสำเนาในกรุงเทพมหานครและ/หรือจังหวัดใกล้เคียง และเป็นผู้ประกอบอาชีพที่มีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และเป็นผู้มีรายได้สูงตามลำดับ

ความสัมพันธ์ของตัวแปรเพศ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ เป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สำคัญในการกำหนด “ชะตา” ชีวิตของประชาชน ที่สะท้อนออกมาในด้านการจ้างงาน และรายได้ ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งเน้นให้การศึกษาแก่ประชาชน น่าจะเป็นจุดแรกที่สำคัญทางการพัฒนาเพราะเป็นการเปิดโอกาส ซึ่งจะช่วยปรับเปลี่ยนเจตคติของประชาชนในขั้นแรก แต่ยังคงต้องให้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชายในโรงเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไป เพื่อให้เร่งกระบวนการปรับเจตคติที่ดีต่อความเสมอภาคหญิงชายในอนาคต

## 5. ข้อเสนอแนะ

### 5.1 ข้อเสนอ

ในการจัดทำรายงานการประเมินเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นทั้งสี่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและโอกาสอันเท่าเทียมระหว่างหญิงชายในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆที่มีอยู่ในสังคมไทย 4 ด้าน ได้แก่ (1) การศึกษา (2) อาชีพ/การจ้างงาน (3) การเป็นผู้นำ และ (4) การช่วยเหลือจากการถูกระทำคามรุนแรงนั้น การสำรวจเจตคติและการติดตามการประเมินเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายในประเด็นต่างๆข้างต้น มีลักษณะของการตัดเกณฑ์ต่างๆในลักษณะก้าวหน้า หรือ Progressive Criteria กล่าวคือ ผลการประเมินเจตคติของประชาชนในเรื่องดังกล่าวในปีที่แล้ว จะใช้เป็นฐานเพื่อใช้ประเมินความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวในปีต่อไป ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

- โดยทั่วไป ประชาชนไทยมีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ 4 ด้าน ได้แก่ การศึกษา อาชีพ/การจ้างงาน การเป็นผู้นำ และการช่วยเหลือจากการถูกระทำคามรุนแรง

- เมื่อพิจารณาเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนโดยทั่วไปมีเจตคติที่ดีต่อการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้หญิงอย่างเท่าเทียมผู้ชาย ตามด้วยเจตคติที่ดีต่อการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หญิงที่ได้ถูกระทำคามรุนแรงและโอกาสการเป็นผู้นำในระดับต่างๆของสังคม ในทางตรงกันข้าม การศึกษาชี้ว่า ผู้หญิงไทยยังประสบปัญหาการเข้าถึงโอกาสในการจ้างงาน การประกอบอาชีพ ทั้งนี้ ผู้หญิงยังคงถูกเลือกปฏิบัติตั้งแต่การว่าจ้าง ความมั่นคงในการทำงาน ค่าตอบแทน ตลอดจนการส่งเสริมให้ก้าวหน้าในหน้าที่การงานเมื่อเทียบกับผู้ชาย เนื่องจากสภาวะ “ความเป็นผู้หญิง”

- การศึกษาครั้งนี้มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่า เจตคติที่ดีของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย ได้รับผลกระทบโดยตรงจากระดับการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ในสังคมจากโอกาสในการได้รับการศึกษา โอกาสในการประกอบอาชีพที่มั่นคงต่อชีวิตและรายได้ที่ตามมาซึ่งสัมพันธ์กับระดับการศึกษาและประเภทอาชีพของประชาชนอีกด้วย กล่าวคือ ประชาชนที่มีการศึกษาสูงมักเป็นผู้ประกอบอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้สูงเป็นผลพลอยได้นั้น จะเป็นกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีด้านความเสมอภาคหญิงชายสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า มีอาชีพที่ไม่มั่นคง เช่น การเกษตร เพราะรายได้จากภาคนี้มักถูกระงับโดยปัจจัยภายนอกที่เกษตรกรควบคุมไม่ได้ เช่น สภาพภูมิอากาศที่ต้องเผชิญอยู่

- การศึกษาครั้งนี้ คณะที่ปรึกษามีความเห็นว่ ประชาชนโดยทั่วไปมองว่ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายของสังคมควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าผู้หญิงจะมีโอกาสเพิ่มขึ้นหลายด้านแล้วในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นการได้รับโอกาสทางการศึกษาหรือได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำมากขึ้น แต่การเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงในรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้นก็ยังคงปรากฏอยู่ในสังคมไทย ดังนั้น ระบบและวิธีการช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกระงัดความรุนแรงต้องมีการทบทวน พิจารณา และปรับปรุงอย่างจริงจังต่อไป

## 5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาและติดตามเจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายทั้งสี่ด้านครั้งนี้ คณะที่ปรึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการสำรวจและติดตามเจตคติประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชายดังต่อไปนี้

- ภาครัฐต้องปรับบทบาทของตนเองในการเป็นผู้นำกระตุ้นให้สังคมทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงปัญหาเจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชายที่ซ่อนเร้นอยู่ในสังคมไทยในรูปแบบต่างๆ โดยมีการสอดส่อง ควบคุมกิจกรรมทางสังคมที่อาจก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างหญิงและชาย ในขณะเดียวกัน มีความจริงใจในการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมที่ช่วยส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายให้มากขึ้นอีกด้วย
- การใช้แนวทางการพัฒนาที่มุ่งความพยายามไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านระบบการศึกษานั้น เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากระบบการศึกษาและโอกาสทางการศึกษาเป็น “กุญแจ” ที่สำคัญที่จะเปิดโอกาสทางสังคมให้แก่ประชาชน ทั้งนี้ การสำรวจครั้งนี้ พบว่า การศึกษามีผลอย่างมากต่อระดับเจตคติที่ดีของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย ดังนั้น โอกาสและการเข้าถึงการศึกษาจึงเป็นก้าวแรกที่จะนำพาไปสู่สังคมเสมอภาค การศึกษาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนรวมถึงสิทธิสตรี และความเสมอภาคหญิงชายจึงควรมีการบรรจุในหลักสูตรด้วยวิธีการเรียนแบบใหม่ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม โดยให้เด็กได้ดูซึมและซึมซับสาระต่างๆอย่างเป็นธรรมชาติและสนุกเพลิดเพลินด้วย

## 6. ความส่งท้าย

ถึงแม้ว่าการศึกษาเจตคติครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนคนไทยทั่วไป โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการศึกษาดี มีอาชีพที่มั่นคงและมีรายได้ที่สูงกว่าประชาชนทั่วไปโดยเฉลี่ย มีเจตคติที่อยู่ในเกณฑ์ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคหญิงชายดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น แต่ข้อควรคิดและศึกษาต่อ คือ ประชาชนคนไทยทั่วไปไม่มีความสม่ำเสมอในเชิงความคิดและการปฏิบัติจริงหรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ถ้าถามหรือชวนให้คิดในเชิงอุดมการณ์ ประชาชนจะตอบตามอุดมการณ์หรือตามความที่ควรจะเป็น (Ideal) แต่ถ้าอยู่ในภาวะที่ต้องเลือก หรือตัดสินใจบนพื้นฐานของชีวิตจริงและความเป็นจริง (Reality) ประชาชนคนไทยจะรู้สึกหรือตัดสินใจเลือกอย่างไรกันแน่ แนวความคิดเชิงอุดมการณ์จะสอดคล้องกับแนวปฏิบัติหรือการตัดสินใจมากน้อยเพียงใด เช่น กรณีจะเข้าช่วยผู้หญิงที่ถูกสามีทุบตีหรือไม่ หรือจะยินยอชื่อนามสนับสนุนให้แก้กฎหมายเพื่อให้ผู้หญิงมีโอกาสมากขึ้นไหม หรือจะตัดสินใจเลิกจ้างพนักงานชายก่อนพนักงานหญิงเป็นต้น

การศึกษาเรื่องความเสมอภาคหญิงชายจึงควรมีการผสมผสานวิธีการศึกษาเชิงปริมาณคู่กับการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ เพื่อให้เห็นประเด็นปัญหาในเชิงลึก ในเชิงปฏิบัติจริง มิได้เพียงแต่อยู่ในระดับความคิดเห็นเพียงอย่างเดียว การศึกษาเรื่องความเสมอภาคหญิงชายควรมีการติดตามศึกษาในระยะยาว เพื่อให้เห็นสภาวะของการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นหรือไม่ด้วย รวมทั้งจะทำให้เข้าใจว่าปัจจัยหรือเหตุผลอะไรบ้างที่จะช่วยนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะเมื่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคการศึกษา รวมทั้งภาคประชาสังคมหลายๆแห่งได้พยายามรณรงค์เรื่องความเสมอภาคมาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการต่างๆมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ การศึกษาในเชิงลึกจะช่วยอธิบายว่า แผนงาน โครงการและกิจกรรมต่างๆ สามารถจะสร้างความแตกต่างในเรื่องความเสมอภาคหญิงชายได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะให้ประโยชน์ต่อการทบทวนและเรียนรู้จากผลงานในอดีต เพื่อให้เกิดพลังร่วมในการทำงานต่อไปอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น

ดังนั้น การศึกษาวิจัยจึงควรจะเป็นงานประจำที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอให้คู่ขนานกับการทำงานในเชิงให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติและค่านิยม เพื่อช่วยขับเคลื่อนและสร้างความเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงนโยบายและในเชิงปฏิบัติ เพราะจะทำให้การทำงานมีเป้าหมายที่ชัดเจนและตั้งอยู่บนฐานของความรู้และเหตุผลด้วย

## บรรณานุกรม

### ภาษาไทย

“ก้าวแกร่งที่ยังต้องสู้ ภาวะผู้นำสตรีเอเชีย.” 2555. ข่าวสดออนไลน์. 1 มิถุนายน.

[http://www.khaosod.co.th/view\\_news.php?newsid...](http://www.khaosod.co.th/view_news.php?newsid...)

“โครงการสำรวจร้อยละของประชาชนที่มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย.”

2553. ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

**เจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย : รายงานผลการสำรวจ.** 2555. กรุงเทพฯ:

ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

“หญิงไทยนั่ง ‘ผู้บริหาร’ พุ่งสูงสุด 45%” 2554. มติชน พุทธที่ 27 กรกฎาคม. น.25

“ทหารหญิงแห่งชาติ.” 2008. Posted by Taharn.

<http://www.taharn.exteen.com/20080731/entry.>

ประชุม สุวัดี. 2553. **ทฤษฎีการอนุมานเชิงสถิติ.** กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมและพัฒนาเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

“เผยแพร่ผลสำรวจเจตคติด้านความเสมอภาคและบทบาทหญิงชาย.” 2554. แนวหน้า.

อังคารที่ 19 กรกฎาคม. <http://www.ryta.com/&nnd/1194286>

“เผย! ไทยติดอันดับสอง รั้งได้ดีกรรยา.” 2555.

<http://www.news.mthai.com/general-news/176331.html>.

“ระดมสมองสหวิชาชีพแก้ปัญหาความรุนแรง.” 2555. บ้านเมือง. จันทร์ที่ 30 มกราคม.

<http://www.ryt9.com/s/bmnd/1332496>.

รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงของประเทศไทยและตามมาตร 17 แห่งพระราชบัญญัติ  
ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2553.  
<http://www.violence.in.th/violence/report/violence/report001.aspx>.

รายงานสถานการณ์สตรีปี 2554 เจตคติ: ความเสมอภาคหญิงชายในสังคมไทย. 2554. กรุงเทพฯ:  
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์  
และศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

“รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านทั่วประเทศ พ.ศ. 2553.” 2554. กรมการปกครอง  
กระทรวงมหาดไทย  
<http://203.113.86.149/xstat/popyear.html>

“สตรีในตำแหน่งผู้บริหารมีจำนวนลดลงทั่วเอเชีย.” 2555. News Release, Grant Thornton.  
พฤษภาคมที่ 8 มีนาคม

“สลด ‘วันสตรีสากล’ พบมมิดหญิงไทยอื้อ สถิติผู้ชายทำรุนแรงกับผู้หญิง-เด็กยังพุ่ง ยอดผู้ต้องหาขยับ  
ทั้งค้ายา-รับผิดแทนสามี ซ้ำโรคร้ายคร่าชีวิตอีกปีละกว่า 4 หมื่นราย.” 2555.  
<http://www.tcijthai.com/TCIJ/view.php?ids=319>.

อวย เกตุสิงห์. อายุกับการออกกำลัง. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 10

## ภาษาอังกฤษ

Bhayana, Neha. 2011. "Indian Men Lead in Sexual Violence, Worst on Gender Equality: Study." [http://www.articles.timesofindia.indiatimes.com/2011-03-07/india28665246\\_1\\_indian-men](http://www.articles.timesofindia.indiatimes.com/2011-03-07/india28665246_1_indian-men).

"Briefly; Asian Women's Low Status at a Risk for Continent's Future." 2012. **Washington Times**. 19 April. <http://www.washingtontimes.com/news/2012/apr/19/risk-for-contine/>.

Dresser, Guy. 2011. "Corporate Gender Gap 2010." Geneva: World Economic Forum. <http://www.weforum.org/issues/corporate-gender-gap>.

**The Global Gender Gap Report 2011**. 2012. Geneva: World Economic Forum.

"Military School for Girls." <http://www.oakridgemilitary.com/military-schools-for-girls.html>.

Pew Research Center, Pew Global Attitudes Project. 2010. "Men's Lives Often Seen as Better, Gender Equality Universally Embraced, But Inequalities Acknowledged." <http://www.pewglobal.org/2010/0701/gender-equality/>

"Women and US Military Academies." <http://www.essortment.com/women-military-academies-34886.html>.

**World Development Report 2012: Gender Equality and Development**. 2011. <http://econ.worldbank.org/wbsite/external/extdec/extrearcy/extwdr>

**World Development Report 2012: Gender Equality and Development**. 2011. [http://wikigender.org/index.php/World\\_Development\\_Report\\_2012\\_Gender\\_Equality](http://wikigender.org/index.php/World_Development_Report_2012_Gender_Equality)



## ภาคผนวก

## ภาคผนวก ก

## แบบสำรวจ

## การสำรวจ “เจตคติของประชาชนด้านความเสมอภาคหญิงชาย”

ส่วนที่หนึ่ง : ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

- Q1. ที่อยู่อาศัยปัจจุบันอยู่ในจังหวัด \_\_\_\_\_ ☐ ๑. ในเขตเทศบาล ☐ ๒. นอกเขตเทศบาล  
☐ ๓. อื่น ๆ \_\_\_\_\_
- Q2. อายุ \_\_\_\_\_ ปี
- Q3. เพศ ☐ ๑. ชาย ☐ ๒. หญิง
- Q4. สถานภาพสมรส ☐ ๑. โสด ☐ ๒. สมรส
- Q5. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ๑. ประถมหรือต่ำกว่า ☐ ๒. มัธยม/ปวช.  
☐ ๓. อนุปริญญา/ปวส/ปวท ☐ ๔. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
- Q6. การประกอบอาชีพ ☐ ๑. ราชการ/รัฐวิสาหกิจ ☐ ๒. พนักงานเอกชน  
☐ ๓. เจ้าของกิจการ/อิสระ/ค้าขาย ☐ ๔. รับจ้างทั่วไป  
☐ ๕. เกษตรกร/ประมง ☐ ๖. แม่บ้าน/พ่อบ้าน  
☐ ๗. ว่างาน ☐ ๘. นักเรียน/นักศึกษา  
☐ ๙. อื่น ๆ \_\_\_\_\_
- Q7. รายได้ต่อเดือน (บาท/เดือน) ☐ ๑. ไม่มีรายได้ ☐ ๒. ไม่เกิน 10,000 ☐ ๓. 10,001 – 20,000  
☐ ๔. 20,001 – 30,000 ☐ ๕. 30,001 – 40,000 ☐ ๖. มากกว่า 40,000

ส่วนที่สอง : เจตคติด้านความเสมอภาคหญิงชาย

## ๒.๑ โอกาสทางการศึกษา

- Q2.1.1 สังคมไทยปัจจุบัน ยังเชื่อว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาสูง เพราะผู้ชายยังเป็นหัวหน้าครอบครัว  
☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย
- Q2.1.2 ผู้หญิงควรมีสิทธิ์เข้าเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารเพื่อเข้าโรงเรียนนายร้อยทหาร  
☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย
- Q2.1.3 โรงเรียนนายร้อยเหล่าทัพควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าเรียนเนื่องจากผู้หญิงมีความสามารถเท่ากับชาย  
☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย
- Q2.1.4 ถ้าหากจนและมีความจำเป็น ลูกชายควรที่จะได้รับการศึกษามากกว่าลูกสาว  
☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

## ๒.๒ โอกาสในอาชีพการงาน

Q2.2.1 ในสังคมไทยปัจจุบัน แม้ผู้หญิงและผู้ชายจะมีความสามารถเท่ากัน แต่นายจ้างชอบที่จะจ้างผู้ชายมากกว่า

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

Q2.2.2 แม้ว่าผู้หญิงจะอยู่ในกองทัพบากแล้วแต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นดำรงตำแหน่งระดับบัญชาการ

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

Q2.2.3 ในสังคมไทยปัจจุบัน หน้าที่ผู้หญิงไทยต้องทำงานทั้งนอกบ้านและในบ้าน แต่หน้าที่ผู้ชายแค่ทำงานนอกบ้านเพียงพอแล้ว

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

Q2.2.4 ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ พนักงานหญิงจะถูกให้ออกจากงานก่อนพนักงานชาย

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

## ๒.๓ โอกาสในการเป็นผู้นำ

Q2.3.1 จำนวนผู้หญิงในระบบการเมืองยังไม่มากพอ ทำให้นโยบายการผลักดันสิทธิสตรีขาดประสิทธิภาพ

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

Q2.3.2 ปัจจุบัน ยังมีผู้หญิงอีกหลายคนที่มีความสามารถเท่ากับผู้ชาย แต่ไม่ได้รับโอกาสให้เป็นผู้นำ

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

Q2.3.3 โรงเรียนนายร้อยเหล่าทัพควรเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าเรียนเนื่องจากผู้หญิงมีความสามารถเท่ากับชาย

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

Q2.3.4 แม้ว่าผู้หญิงจะอยู่ในกองทัพบากแล้วแต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้ขึ้นดำรงตำแหน่งระดับบัญชาการ

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

## ๒.๔ การช่วยเหลือจากการถูกระทำความรุนแรง

Q2.4.1 การล่วงละเมิดทางเพศ เป็นปัญหาใหญ่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

Q2.4.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนใหญ่ ไม่จริงจังที่จะแก้ปัญหาคารล่วงละเมิดทางเพศ

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

Q2.4.3 สามีทุบตีภรรยา ถือเป็นเรื่องของลึนกับพื้น บุคคลภายนอกไม่ควรก้าวเข้า

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

Q2.4.4 ยังมีผู้หญิงไทยอีกจำนวนมากที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ แต่ไม่กล้าแจ้งความ

- ☐ ๑. เห็นด้วย ☐ ๒. ไม่เห็นด้วย

# คณะที่ปรึกษา

## สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. จุรี วิจิตรวาทการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรวรรณ ภักดีบุตร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ตรีนวิทย์ อัสวศิริศิลป์
4. รองศาสตราจารย์ ดร. พาสิตชนันต์ ศิริพานิช
5. นายประกอบ สุทธิกาโมทย์

หัวหน้าทีปรึกษาโครงการ  
 ทีปรึกษาโครงการ  
 ทีปรึกษาโครงการ  
 ทีปรึกษาโครงการ  
 ผู้ช่วยนักวิจัย

## เจ้าหน้าที่โครงการ

1. นางรัชนี มณีโรจน์
2. นางสาววัลย์ ม่วงน้อย
3. นางสาวแก้วตา เยือกเย็น
4. นางสาวสตรพร มุทาพร

กลุ่มการวิจัยและสารสนเทศ  
สำนักส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย  
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว  
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์  
255 บริเวณสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี  
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400  
โทรศัพท์ 02-306-8767  
โทรสาร 02-306-8925

---

ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม  
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์  
118 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ  
กรุงเทพมหานคร 10240  
โทรศัพท์ 02-727-3502-5  
โทรสาร 02-374-7399